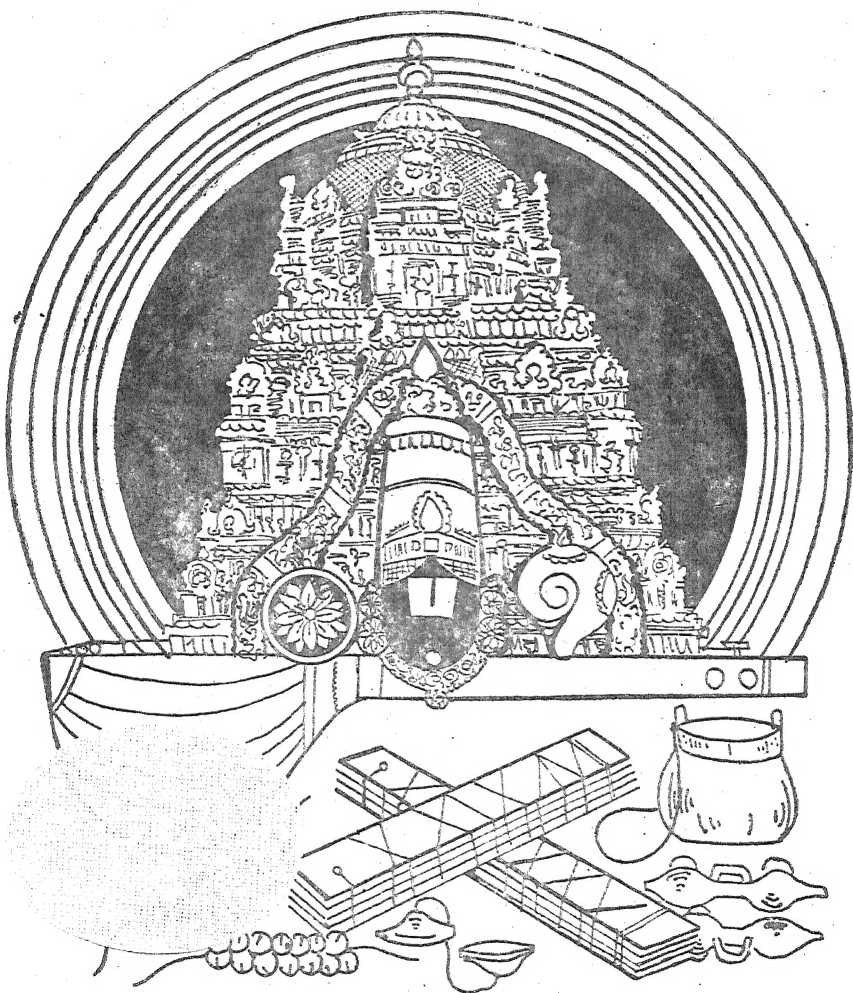

ಭಕ್ತ ಪುರಂದರದಾಸರು

ನಾಟಕ

ಪ್ರಕಟನೆ

ತಿರುಮಲ ತಿರುನತಿ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳು

ತಿರುನತಿ

BHAKTA PURANDARADASARU.

Nāṭaka.

by

K. APPANNACHARYA

T. T. D. Religious Publications Series No. 30

1986

Copies : 3,000

Published by :

Sri S. Lakshminarayana, I.A.S.,

Executive Officer,

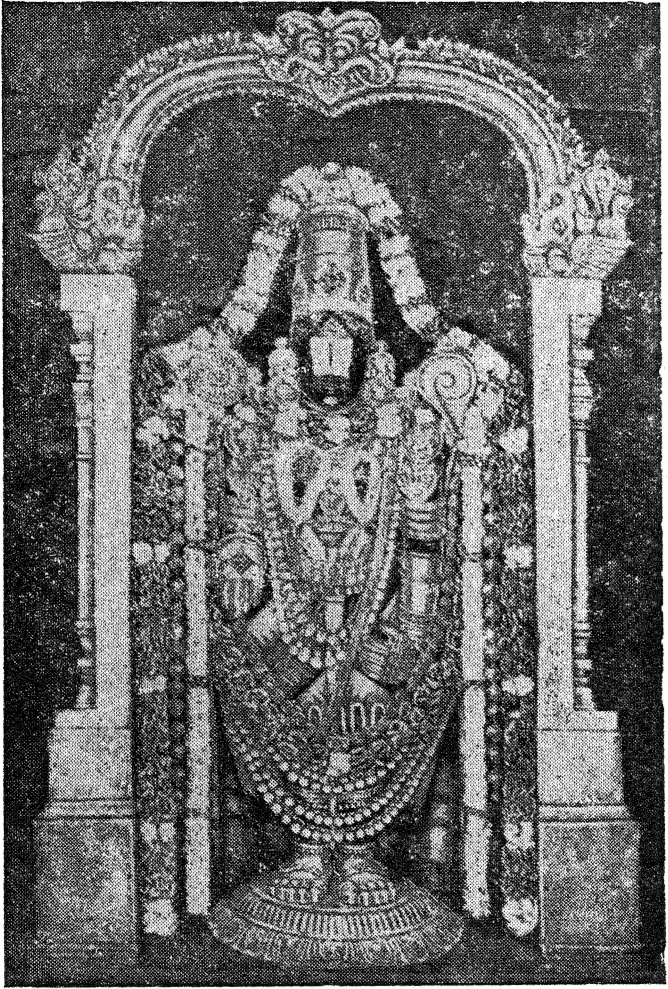
Tirumala Tirupati Devasthanams,

Tirupati.

Printed at :

Tirumala Tirupati Devasthanams Press,

Tirupati.

ಏನ್ನಪ್ಪ ಏನ್ನಣ್ಣ ಏನ್ನಕಾಯುವದೇವ
ಏನ್ನ ವಿಸ್ತರಣೆಯು ಕೊಡದಿರೊ ಶ್ರೀನಿವಾಸದಯಾನಿಧಿ

ಪಂಡಿತರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು

ಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯಸೇವಾಪ್ರಸಕ್ತ

ಡಾ. ಜಿ. ವರದರಾಜರಾನ್ ಎಂ. ಎ, ಪಿ. ಎಚ್. ಡಿ

ನಿವೃತ್ತ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ.

ತಿರುಮಲೆ ತಿರುಪತಿ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳ ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಯೋಜನೆಯ ವಿಶೇಷ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿರುವ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಕೆ. ಅಪ್ಪಣಾಚಾರ್ಯ ಅವರು ರಚಿಸಿರುವ “ಭಕ್ತ ಪುರಂದರದಾಸರು” ಎಂಬ ನಾಟಕವನ್ನು ಅಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ಓದಿ ನೋಡಿರತ್ತೇನೆ. ಅನೇಕ ಮೂಲ ಎಳೆಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಹಲವಾರು ಲೇಖಕರು ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರ ಜೀವನವನ್ನು ನಾನಾವಿಧಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದು ತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಕೃತದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಕೆ. ಅಪ್ಪಣಾಚಾರ್ಯ ಅವರು, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ಉಳಿದು ಬಂದ ಮುಖ್ಯಕಥಾವಸ್ತುವನ್ನು ಅಧಾರವಾಗಿ ಇಟ್ಟು, ಕೊಂಡು, ಭಕ್ತ ಪುರಂದರದಾಸರ ಜೀವನಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ದೃಶ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ಅಳವಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ನಾಟಕದ ಸಂವಿಧಾನವೂ ಸಹ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿಯೇ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀನಿವಾಸನಾಯಕರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರಿಕಮೂರ್ತಿಯಾದ ಸರಸ್ವತೀ ಬಾಯಿಯ ಉದಾರವಾದ ಮನೋಧರ್ಮಕ್ಕೂ, ಶ್ರೀ ಮಂಕನಾಗಿ ಕೆಲುಬುಕಾಸನ್ನೂ ಗಂಟೆಕಟ್ಟಿಡುವ ಪರಮ ಲೋಭಿಯಾದ ಆತನ ಜಿಪುಣ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೂ ನಡೆಯುವ ಸಂಘರ್ಷಣೆಯೇ ಪ್ರಧಾನವೂತ್ರ. ಶ್ರೀಮಾನ್ ಕೆ ಅಪ್ಪಣಾಚಾರ್ಯ ಅವರು ಈ ಉಭಯಸ್ವಭಾವಗಳ ಸಂಘರ್ಷಣೆಯನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಮನದಟ್ಟಿವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಒಟ್ಟು ನಾಟಕವನ್ನು ಸಮೀಕ್ಷಿಸಿದಾಗ ಭಕ್ತ ಪುರಂದರದಾಸರ ಜೀವನದ ಸತ್ಯ ಮಹತ್ವಗಳ ಪರಿಚಯವಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಗಪ್ಪವಾಗಿರುವ ಚಿನ್ನದ ಅದುದನ್ನು ಅಗೆದು, ಹೊರತೆಗೆದು, ಅದರ ಮಾಲಿನ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ, ಕಡೆಗೆ ಅಮರಂಜನು ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮುಂದಿಡುವ ಖನಿಜತಜ್ಜನ ಕೆಲಸ ಎಷ್ಟು ಮಹತ್ವ ಪೂರ್ಣವಾದುದೋ, ಹಾಗೆಯೇ ನಾಟಕ ಕಾರನಾಗಲಿ, ಜೀವನಚರಿತ್ರೆ ಕಾರನಾಗಲಿ, ಒಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತರುವಲ್ಲಿ, ಆ ಮಹಾಮಾನುನು ಪುರುಷನ ನಡೆ ನಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಡಿಸುವ ಕಾಣುವ ದಿವ್ಯಜೀತನದ ಶಕ್ತಿಯತ್ತ ಜನರ ಗಮನ ಸೆಳೆದು ಬೇಕಾದುದು ಅಗತ್ಯ. ಈ ಅಂತರ್ದೃಷ್ಟಿಯೇ ಲೇಖಕನ ಪ್ರತಿಭಾದೃಷ್ಟಿಗೆ ಹೆಗ್ಗುರುತು. ಶ್ರೀಮಾನ್ ಕೆ ಅಪ್ಪಣಾಚಾರ್ಯ ಅವರ ಈ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಗಮನ ಸೆಳೆಯಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಅವಕಾಶ ವಿದೆಯೆಂದು ನನ್ನ ಎಣಿಕೆ.

ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ವ್ಯಾಸಸಾಹಿತ್ಯಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಪರಿಶ್ರಮ ವಿಶೇಷ ಅವರು, ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರ ಈ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಹೃದಯಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಅಳವಡು ಹೊಕ್ಕು ನೋಡಿದ್ದೇ ಆದರೆ, ಆ ದಾಸ ಶ್ರೇಷ್ಠರ ಮಾತು. ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹದಾಗಿ ಮಿನ್ನು ಗುತ್ತಿರುವ ಮಾಣಿಕ್ಯ ಪ್ರಭೆಯನ್ನು ಅವರು ಗಮನಿಸಬಲ್ಲರೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಯುತರ ನಾಟಕ ಈ ಮೂಲಕ ಪುರಂದರೋಪನಿಷತ್ತಿನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಇನ್ನೂ ಉಜ್ವಲವಾಗಿ ಸಾರಿಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಸಾರ್ಥಕವಾಗಿ ಬಲ್ಲದೆಂದು ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಸೂಚಿಸ ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ಈ ನಾಟಕದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ಈಬಗ್ಗೆ ನಾಲ್ಕುನುಡಿಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟ ನನ್ನ ಮಿತ್ರರಾದ ಶ್ರೀ ಕೆ. ಅಪ್ಪಣ್ಣಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ನಾನು ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಅವರು ನಿಯೋಜಿಸಿ ಕೊಂಡಿರುವ ಶ್ರೀಹರದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಸಾರಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಸರಿಗೆ ಶ್ರೀವೇಂಕಟೇಶ್ವರನ ಪೂರ್ವಾನುಗ್ರಹ ಲಭಿಸಲೆಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

ಮೈಸೂರು.

ಜಿ. ವರದರಾಜರಾವ್.

ದಾ|| ಎ. ಕಮಲನಾಥ ' ಪಂಕಜ ' ಎಂ.ಎ, ಪಿಎಚ್.ಡಿ

ಹಿಂದಿವಿಭಾಗದ ಪ್ರಧಾನಾಧ್ಯಾಪಕರು.

ಆರ್ಟ್ಸ್ ಮತ್ತು ಸೈನ್ಸ್ ಕಾಲೇಜ್, ಆದವಾನಿ.

“ ಭಕ್ತ ಪುರಂದರದಾಸರು ” ನಾಟಕದ ಮೂಲಪ್ರತಿ ತಲುಪಿ ಓದಿ ಅನಂದವಾಯಿತು. ದಾಸರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಮುಖ್ಯವಾದ ಘಟನೆಗಳ ಸಂಯೋಜನೆ ಈ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬಹು ಸುಂದರವಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ದಾಸರ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಇಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ನಾಟಕದ ಐದನೇ ಅಂಕ. ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾಗಿ ಪಾಠಕರನ್ನು ಪುಲಕಿತ ಮಾಡ ಬಲ್ಲದು. ರಂಗ ಮಂಜಡ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೂ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರುವುದು ಇದರ ವಿಶೇಷಗುಣ.

ಹಿಂಧಾನಾಟಕವನ್ನು ಕಂಡಿರುವ ನಿಮಗೆ ನನ್ನ ಅಭಿನಂದನೆಗಳು.

ಆದವಾನಿ

ಭವದೀಯ

ಕಮಲನಾಥ ' ಪಂಕಜ '

ಶ್ರೀಮತಿ ಜಮುನ

38 3ನೇ ಮುಖ್ಯರಸ್ತೆ ಗಾಂಧೀನಗರ್ ಅಡಯಾರ್ ಮದ್ರಾಸ್-೩೦.

ಮಹಾಭಕ್ತರೂ, ದಾಸಾಗಣಿಗಳೂ ಆದ ಶ್ರೀಪುರಂದರದಾಸರ ಜೀವಿತ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ನಾಟಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸೋಡುಪ ಅವಕಾಶ ದೊರೆತದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಆನಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಪರಮಭಕ್ತರ ಜೀವಿತ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ರಸವತ್ತರವಾಗಿ ಕಳಾಕಾರರಲ್ಲರೂ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದರು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಈ ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣಪ್ರದವಾಗಿರುವುದು ಇದರಲ್ಲಿರುವ ಸಮಯೋಚಿತ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳು. ನಾಟಕದ ಕೊನೆಯಘಟ್ಟವು ಅಭಿಜ್ಞ ರಲ್ಲರನ್ನು ಮರೆಯಲಾರದ ಘಟ್ಟವಾಗಿ ಅಕರ್ಷಿಸಿತು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಈ ನಾಟಕದ ರಚನೆಯಿರಬಹುದು ಶ್ರೀ ಕೆ. ಅಪ್ಪಣ್ಣಾರ್ಯರ ರಚನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಮೆಚ್ಚುಕಟ್ಟದ್ದಾಗಿದೆ. ಪುರಂದರದಾಸರ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ನಟಿಸಿದ ಕಳಾಕಾರರಾಗ ಶ್ರೀ ಮುಸ್. ವಿ. ರಂಗಭಟ್ಟರ್ ಅವರು ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ನಟಿಸಿ ಆ ಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ಉದಾತ್ತತೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟರು. ಬಾಲಕೃಷ್ಣನಾಗಿ ನಟಿಸಿದ ಚಿರಂಜೀವಿ ಕೆ. ಗುರುರಾಜನಿಗೆ ನನ್ನ ಅಶೀರ್ವಾದಗಳು.

ಜಮುನ

ಡಾ|| ಕೆ. ಗೋಕುಲನಾಥ್ ಎಂ. ಎ, ಪಿಎಚ್.ಡಿ

ಕನ್ನಡ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು.

ಆಚಾರ್ಯ ಪಾಠಶಾಲಾ ಕಾಲೇಜು

ಬೆಂಗಳೂರು 560009.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಅಪ್ಪಣ್ಣಾಚಾರ್ಯರು ರಚಿಸಿರುವ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರನ್ನು ಕುರಿತ ನಾಟಕ ಒಂದು ಸಫಲಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿದೆ. ಐದು ಅಂಕಗಳುಳ್ಳ ಈ ನಾಟಕ ತಂತ್ರದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಮೆಚ್ಚುವಂತಿದೆ. ಪಾತ್ರಗಳ ಸಂಬಾಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಜೀವಂತಿಕೆ ಇದೆ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಸಾಯಕರ ಜಿಪುಣತನ್ನ ಸರಸ್ವತಿಯ ಮುಗ್ಧಸ್ವಭಾವ, ಪರಮಾತ್ಮನ ಲೀಲೆ, ಪುರಂದರದಾಸರ ಭಕ್ತತ್ವದಯ, ಇವುಗಳು ನಾಟಕವನ್ನೋದಿದಾಗ ನೋಡಿದಾಗ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಮನಸ್ಸಿನಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರುವಂತಹ ಸಜೀವ ಪಾತ್ರಗಳಾಗಿವೆ. ನಾಟಕಕಾರರು ಕಥಾವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಮೆರುಗನ್ನು ಕೊಡುವಂತಿವೆ. ಇತರ ಹರಿದಾಸರ ಜೀವನವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಇಂತಹ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು ರಚಿಸಿ ಲೆಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು.

ಕೆ. ಗೋಕುಲನಾಥ್

ಕೆ. ಮೋಹನ್‌ರಾವ್ (ಕಲಾವಿದರು)

ನಂ. ಡಿ. 66 3ನೇ ಮುಖ್ಯರಸ್ತೆ

7ನೇ ಅಡ್ಡರಸ್ತೆ ಪ್ರಕಾಶನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು 560021

“ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರು” ಎಂಬನಾಟಕವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಓದಿದ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತುಂಬಾ ಆನಂದವಾಯಿತು. ಈ ನಾಟಕ ರಂಗಭೂಮಿಯನ್ನೇಲೆ ಮಿಸಲು ಉತ್ತಮವಾದ ಚಿತ್ರಣವಾಗಿದೆ. ಈ ನಾಟಕದ ರಚಯಿತರಾದ ಪ್ರಣಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಸರಳವಾದ ಸುಲಲಿತವಾದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ವರಿಗೂ ಹಿಡಿಸುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವುದು ಒಂದು ಸಂತಸದ ಸಂಗತಿಯೇ. ಇವರಿಂದ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದಾಸರುಗಳ ಸೇವೆ ನಡೆಯಲಿ ಎಂದು ಸಾತ್ಯನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಕೂಡು.

ಕೆ. ಮೋಹನ್‌ರಾವ್.

ಡಾ|| ಕೆ. ಎಮ್. ಕೃಷ್ಣಾರಾವ್ ಎಂ. ಎ, ಪಿಎಚ್. ಡಿ.

ಕನ್ನಡ ಪ್ರಕಾಶನ.

ಉಸ್ತಾನಿಯಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹೈದರಾಬಾದ್, 500007.

ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರನ್ನು ಕುರಿತು ತಿರುವುಲೆ ತಿರುಪತಿ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳ ಯಲ್ಲಿ ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯಯೋಜನಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿರುವ ಶ್ರೀಯುತ ಕೆ. ಅಪ್ಪಣ್ಣಾರ್ ಅವರು ಒಂದು ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾದ ನಾಟಕವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

“ನಾಟ್ಯಂ ಭಿನ್ನರಜೇರ್ಜನಸ್ಯ ಬಹುಧಾಪ್ಯೇಕಂ ಸಮಾರಾಧನಂ” ಎಂತೆ, ಭಿನ್ನ ಅಭಿರುಚಿಗಳನ್ನು ಬಹುಜನರಿಗೆ ನಾಟಕ ಆನಂದದಾಯಿ. ಕಾವ್ಯ ನಾಟಕಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನವಿದೆ.

ಶ್ರೀಮನ್ ಕೆ. ಅಪ್ಪಣ್ಣಾರ್ ಅವರು ತುಂಬ ಶ್ರದ್ಧಾ ಸಕ್ತಿಗಳಿಂದ, ಪುರಂ ದಾಸರಲ್ಲಿ ಆದರ ಭಕ್ತಿ ಗೌರವಗಳಿಂದ, ಅವರ ಮಹಿಮಾದ್ಯೋತಿಕವಾಗುವ ಯಲ್ಲಿ ಈ ನಾಟಕ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪುರಂದರದಾಸರ ಆದರ್ಶ ಜೀವನದಿಂದ, ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ, ಅವರು ರಚಿಸಿರುವ ಗಳಿಂದ ನಾವು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದುದು, ತಿಳಿದು ಅಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ತಂದು ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದುದು, ತಂದುಕೊಂಡು ನಮ್ಮಜೀವನವನ್ನು ಉದಾತ್ತೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಾರವಾಗ ಬೇಕಾದುದು ಉಂಟೆಂದು ಈ ನಾಟಕದಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಈ ನಾಟಕ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು.

“ದಾಸರೆಂದರೆ ಪುರಂದರದಾಸರಯ್ಯ” ಎಂದು ವ್ಯಾಸರಾಯರಿಂದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಹೊಗಳಿಸಿ ಕೊಂಡ ಮಹನೀಯರೂ ಹಾಗೂ ಆದರ್ಶ ಹರಿದಾಸ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸಿದವರು ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರು ಎನ್ನುವುದು ಈನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದೆ.

ಪುರಂದರದಾಸರು ದಾಸಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸಿ ಕೊಂಡು ಬಂದಾಗ ನಡೆದು ಹೋದ ಹಲವು ಮಹಿಮಾ ಪೂರ್ಣ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ನಾಟಕಕಾರರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪುರಂದರದಾಸರ ಸವಿನೆನಪಿಗೆ ಅಪ್ಪಣ್ಣಾಚಾರ್ಯರು ನೀಡಿರುವ ಭಕ್ತಿ ಪುಷ್ಪಕಾಂಡಿಕೆ ಇದು ಎಂದರೂ ಸಲ್ಲುವುದು. ಇವರ ಲೇಖನದಿಂದ ಇನ್ನೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಶೈಲಿಗಳು ಹರಿದು ಬರಲಿ ಎಂದು ಅಶಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಹೈದರಾಬಾದ್.

ಕೆ. ಎಮ್. ಕೃಷ್ಣರಾವ್.

ಬಿ. ಸತ್ಯನಾರಾಯಣಾಚಾರ್ಯ ಬಿಕಾಂ.

ಬೆಂಗಳೂರ್ 40.

ಶ್ರೀಪುರಂದರದಾಸರ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಜೀವನವನ್ನು ನಾಟಕದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ರಚಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಶ್ರೀ ಕೆ. ಅಪ್ಪಣ್ಣಾಚಾರ್ಯರು ಬಹುಶ್ಚತ್ಯವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈನಾಟಕವು ಸಪ್ರಮಾಣವಾದ್ದೂ, ಶಾಸ್ತರಿತವೂ ಆಗಿದೆ. ಈ ದೃಶ್ಯಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಸಾಹಿತ್ಯಶೈಲಿಯು ಅತಿಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ್ದಾಗಿದೆ. ಕೇವಲ ಹಸ್ತಪ್ರಕಯವನ್ನು ಓದಿದರೆನ್ನೇ ಅನಂದಬಾಷ್ಪಗಳು ನಮಗಿಂದುಂಟಾಗುವಂತೆ ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವಾಗ, ಇನ್ನು ಉಚಿತವಾದ ದೃಶ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಭಿನಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟಾಗ ಈನಾಟಕ ಅದಿಷ್ಟು ಅನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡಬಲ್ಲದೇ! ಅದನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ಅನುಭವಿಸಬೇಕು. ಇಂಥಾ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ಮಹನೀಯರ ಜೀವನಚರಿತ್ರೆಗಳು ಇನ್ನೂ ಹೇರಳವಾಗಿ ಹೊರಬರಲೆಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

ಇತಿವಜ್ಞನವಿಧೇಯ

ಬಿ. ಸತ್ಯನಾರಾಯಣಾಚಾರ್ಯ

ಗುಪ್ತಕವಿ ಕವುತಾಳ

ಅಪ್ಪಣ್ಣಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮಿಂದ ರಚಿತವಾದ “ಪುರಂದರದಾಸರು” ಎಂಬ ನಾಟಕವನ್ನು ಅತಿ ಪ್ರೇಮಭಾವದಿಂದ ಓದಿ ತೋರಿಸಿದರು. ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಂಡಿತರಾದರೂ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪಂಡಿತ ಪಾಠಕರು ಮನಮೆಚ್ಚುವಂತೆ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭಾಷೆ

ಬಲ್ಲವರೆಲ್ಲರೂ ತಿಳಿಯುವ ಸರಳ ಮಾತುಗಳನ್ನೇ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪುರಂದರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಪರಿಶೋಧಿಸಿ ಪ್ರಚಲಿತ ಅವರ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿರುವ ತೊಡಕುಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಾಟಕವು ರಸಿಕರಂಜನಿಯಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಆವಾಹ್ಯ ಆಶ್ಚರ್ಯಗಳಿಲ್ಲ. ಪ್ರವೇಶದೃಶ್ಯಗಳು ಒಂದರಿಂದೊಂದು ಮೊಗಸು ಸಂಭ್ರಮಗಳಿಂದ ನೋಟಕರಿಗೆ ಬೇಕರಬರಿಸುವಂತೆ ಸಾಗಿದೆ. ಈ ನಾಟಕವು ನಾಟ್ಯ ವಿಲಾಸಿಗಳಿಗೆ ಅಷ್ಟೇಮೀಸಲ್ಲ, ನಾಟ್ಯಜೀವಿಗಳಾದ ಕಂಪನಿಯವರು ಸಹ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವಂತಹ ಸುಂದರನಾಟಕ; ನವರಸಭರಿತ. ಅದರೊಂದು ಉದಾಹರಣೆ. ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಹಾಸ್ಯ ಸಾಲದು. ಈಗಿನ ಜಗತ್ತು ಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಮನಸೋತಿದೆ. ಶ್ರೀಯುತರಿಂದ ಇಂತಹ ನೈತಿಕ ನಾಟಕಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಕನ್ನಡಾಂಜಿಯ ಕೊರಳಲಂಕೃತವಾಗಲೆಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

ದಾಸವರ್ಯರ ಪರಮಚರಿತೆಯು ।

ತೋಷದಿಂಜನ ವೆಚ್ಚವಂತಹ ।

ಭಾಷೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಅಪ್ಪಣ್ಣಾರ್ಯಕ್ಕತಿ ।

ದಾಸಭಾವದ ತತ್ವಸಾರವು

ಲೇಸು ಇದುವೇ ಮೋಕ್ಷಗಾಮಿಗೆ ।

ಶ್ರೀಶನುಗ್ರಹ ದೊರೆವನಾಟಕ ಪುರಂದರಾಕ್ಷತಿಯು ॥

ಗುಪ್ತಕವಿ ಕವಿತಾಳ.

ದತ್ತಾತ್ರೇಯನಾರಾಯಣಪಾಟೀಲ್

ಕವಲೂರ್ ಮೋಷ್ಣು

ಕೊಪ್ಪಳ ತಾಲೂಕು, ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆ.

ಪುರಂದರದಾಸರು ಎಂಬ ನಾಟಕವನ್ನು ಬರೆದಿರುವ ಶ್ರೀಯುತ ಕೆ. ಅಪ್ಪಣ್ಣಾಚಾರ್ಯ ಅವರು ವಸ್ತು ನಿಷ್ಠವಾದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸತ್ಯತೆಯನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ದಾಸರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಘಟಿಸಿ ಹೋದ ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಗಳ ನಿರೂಪಣೆ ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ನಾಟಕಕಾರರು ಬಳಸಿ ಕೊಂಡಿರುವ ಸರಳವಾದ ತಂತ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ರಸೋಚಿತ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳು, ದಾಸರ ಪದಗಳೇ ಪ್ರಸ್ತುತ ನಾಟಕದ ರಂಗಗೀತೆಗಳಾಗಿ ಬಂದಿರುವುದು, ಈ ನಾಟಕದ ಮೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಾಗಿದೆ.

VIII

ಪುರಂದರದಾಸರು ಎಂಬನಾಟಕವು ನಾಟ್ಯಾಂಶಗಳನ್ನು ಹೆಣೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ಹೊಸತನವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪುರಂದರದಾಸರು ತಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ತಾನೇ ವಕಾಲತಿ ನುಡಿಸದೆ, ಇನ್ನುಳಿದ ಪ್ರೋಫಕ ಪಾತ್ರಗಳ ನೆರವಿನಿಂದ ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ತಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಬೆಳೆಯಿಸಿ ಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವುದು ನಾಟಕದ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಇಮ್ಮಡಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಂದು ಕೊಡುತ್ತಿದೆ.

ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವ ಭಾಷೆಯು ಕೇವಲ ಭಾವನೆಗಳ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದರೂ, ಅನುಭವಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಭಾಷೆಯು ಅಡಂಬರ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಹೆಮ್ಮೆಯವಿಷಯ. ಸಮಕಾಲೀನ ಹಾಗೂ ಸರ್ವಕಾಲೀನ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆದು, ಸರ್ವವಾಚಕವೆಂದವನ್ನು ತಣಿಸುವಶಕ್ತಿ ಈ ನಾಟಕದಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬುದೇ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ತಮ್ಮ
ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ನಾರಾಯಣಪಾಟೀಲ್
ಕವಲೂರ್

ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪಾತ್ರಗಳು

ಸೂತ್ರಧಾರ.

ನಟ.

ಶ್ರೀನಿವಾಸನಾಯಕನು (ಪುರಂಪರದಾಸರು.)

ಸರಸ್ವತಿಬಾಯಿ. (ಶ್ರೀನಿವಾಸನಾಯಕನ ಹೆಂಡತಿ)

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಮಗ.

ವರದ. (ಶ್ರೀನಿವಾಸನಾಯಕನಮಗ)

ರಾಮಾಚಾರ್ಯ.

ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯ.

ನರಸಪ್ಪ.

ಹನುಮಪ್ಪ.

ರಾಮಣ್ಣ.

ಐದಾರುಜನ ರೈತರು.

ಅನ್ನಮಾಚಾರ್ಯರು.

ಶ್ರೀನೆಂಕಟೇಶ್ವರ.

ಅರ್ಚಕ.

ಅಧಿಕಾರ್ಯಸಂಗ.

ದಂಡನಾಯಕ.

ಶ್ರೀ ಬಾಲಕೃಷ್ಣ.

ಪ್ರಕೃತನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುವ ರಂಗಸ್ಥಳ, ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಉಪಕರಣಗಳು

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ:-

ಸೂತ್ರಧಾರನು. ಸಟರಾಜನವಿಗ್ರಹ ಅಥವಾ ಸಟರಾಜನಚಿತ್ರಪಟ. ಇದು ಗೋಡೆಗೆ ಆತುನಂತಂತೆ ಅಥವಾ ತೂಗುಹಾಕಿದಂತೆ ಇರಬೇಕು. ಅದರ ಕೆಳಗಡೆ ಒಂದು ಪೀಠದಮೇಲೆ ಮಾಲೆಗಳಿಂದ ಆಲಂಕೃತವಾದ ಪುರಂದರದಾಸರಚಿತ್ರ ಪಟ. ಅದರ ಮುಂದೆ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಒಡೆದ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ, ಬಾಳೆಹಣ್ಣುಗಳು, ಅಂಜನತಟ್ಟೆ, ಇರಬೇಕು. ಒಂದೊಂದು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮೃದಂಗಗಳು, ತಂಬೂರಿ, ಕಾಲಿನ್‌ಗಜ್ಜೆಗಳು ಇರಬೇಕು.

ಪ್ರಥಮಾಂಕ:-

ಶ್ರೀಮಂಕಿಕೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರುವ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಾಯಕನು. ರಂಗಸ್ಥಲದ ಬಲಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಲಂಕಾರಭರಿತವಾದ ತುಳಸೀಬೃಂದಾವನ. ಬೃಂದಾವನದ ಮುಂದುಗಡೆ ಒಂದುಹಾರತಿಯತಟ್ಟೆ, ಎಡಬಲಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ದೀಪಸ್ತಂಭಗಳು, ಒಂದುತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೊವು, ಹಣ್ಣು, ಅರಿಸಿಣ, ಕುಂಕುಮಗಳು, ಒಂದು ತಂಬಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಇರಬೇಕು. ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದುಖಾಲಿ ಕೊಡ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕು.

ರಂಗಸ್ಥಳದ ಎಡಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ಎರಡು ಕುರ್ಚಿಗಳು, ಮಾವಾಡಿಯವರ ಹಾಸಿಗೆ, ಅನಿಕೊಳ್ಳಲು ತಲೆವಿಂಬುಗಳು ಹಾಸಿಗೆಯ ಮುಂದೆ ಲೆಖು ಬರೆದು ಕೊಳ್ಳಲ. ಒಂದು ಉದ್ದಕ್ಕಿರುವ ಡೆಸ್ಕು, ಅದರಮೇಲೆ ಭಂಗಾರವನ್ನು ತೂಗುವತಕ್ಕಡಿ, ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಲೆಕ್ಕದ ಪುಸ್ತಕಗಳು, ಬೆಳ್ಳಿ ಭಂಗಾರವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ದ್ರಾವಕದಸೀಸಾ, ಅದರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಮುಷಿಸೀಸಾ, ಲೆಖುಚೆಕೆಗಳು ಇರಬೇಕು.

ದ್ವಿತೀಯಾಂಕ:-

ಎಲ್ಲವೂ ಪ್ರಥಮಾಂಕದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂತೆ ಇರುತ್ತದೆ.

ತೃತೀಯಾಂಕ:-

ಹಳ್ಳಿಯ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಬೀದಿಯ ದೃಶ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ತೆರೆ. ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಕಟ್ಟೆ. ಆ ಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ, ಕುಂಕುಮದಿಂದಲೂ, ಕೆಂಪು ಮತ್ತು ಬಿಳಿಹೊವುಗಳಿಂದ ಆಲಂಕೃತವಾದ ಒಂದು ಶಿಲ್ಪ. (ಉರದೇವರು)

ಪಕುರ್ಥಾಂಕ :-

ತಿರುಮಲೆಯ ಶ್ರೀವೇಂಕಟೇಶ್ವರನ ಗರ್ಭಗುಡಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವ ಯಜ್ಞ ಮಂಟಪವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ತೆರೆ. ಒಂದು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞ ಕುಂಡ. (ಇದು ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ದರೂ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.) ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಭಂಗಾರದ ತೆಂಬಿಗೆ ಯಂತಿ ತೋರುವ ಒಂದು ತೆಂಬಿಗೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧ ನಾಗಿದೆಬೇಕು.

ಪಂಜವರ್ಣ :-

ಎರಡು ಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಒಂದು ಬೀವಿಯ ಪೃಶ್ಠವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ತೆರೆ. (ಇದು ವಿಷ್ಣುಂಭಕಕ್ಕೆನಾತ್ರ ಸರಿಕೋಗುವುದು)

ಪಂಥರಾವುರದವಿಠಲನ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿರುವ ಗರ್ಭಗುಡಿಯ ಛೇದ. ಎರಡು ಪಕ್ಕ ದಲ್ಲಿ ಸ್ತಂಭಗಳು. ಈ ಅಂಕದಲ್ಲಿ ರಂಗಸ್ಥಳವು ದೇವಾಲಯದ ಒಳಭಾಗ ಹಂತಿರ ಬೇಕು.

ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ವಸ್ತುಗಳು ಮತ್ತುವೇಷದ ವಿಧಾನ

ಸೂತ್ರಧಾರ :—

(ವಯಸ್ಸು ಸುಮಾರು 40 ವರ್ಷ) ಕುಂಡಿಕರಕಾಲು, ಕಂಕಣ, ಕಾಲಿಗೆ ಕಡಗ, ಕುಂಡಲಗಳು, ಉಂಗುರಗಳು, ಅಂಚುಳ್ಳ ರೇಷ್ಮೆಯ ಧೋತರ, ತಲೆಗೆ ಕಂಪಾದ ಕೂಚಿಪೂಡಿಯವೆಟೆ, ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಥವಾ ಎರಡು ತುಳಸಿ ಮಣಿಯ ಹಾರಗಳುಹಾಗೂ ಬಂಗಾರದ ಪತಕಗಳು, ತಂಬೂರಿ, ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ತಿಲಕವನ್ನಿಡಬಹುದು.

ನಟಿ :—

ಭರತನಾಟ್ಯದವರ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕು. ವಯಸ್ಸು 20 ರಿಂದ 25 ರ ವರೆಗೆ.

ಶ್ರೀನಿವಾಸನಾಯಕ :—

ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಪ್ರಾಂತದ ಸಾಹುಕಾರರ ವೇಷ. ತಲೆಗೆ ಟೋಪನ್. ಜಿಕಣದ ಕೋಟು, ರೇಷ್ಮೆಯ ಹಳೇಕಾಲದಜುಬ್ಬ, ಅಥವಾ ಜರಿಯಅಂಚುಗುಳ್ಳ ಸಿಲ್ಕಿನ ಧೋತರ, ಕುಂಡಲಗಳು, ಜರಿಯ ಅಂಚುಗಳುಕಾಣುವಂತೆ ನುಡಿಸಿದ ಭುಜದ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವವಸ್ತ್ರ. ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮುತ್ತಿನ ಹಾರಗಳು. ಒಂದು ಪದಕುಳ್ಳ ಭಂಗಾರದಹಾರ. ಬೆರಳುಗಳಿಗೆ ಉಂಗುರಗಳು. ಕಾಲಿಗೆ ಹಳೇಕಾಲದ ಚಪ್ಪಲಿಗಳು. (ಪಾವೋಸು) ಹಳೆಯಕಾಲದ ರೊಕ್ಕದಚೀಲ. ತಾಳಾಪತ್ರಗಳು ಲೇಖಿನಿ. ಮೂಗುತಿ ಇಡಲು ಬೇಕಾಗುವ ಹಳೆಯಕಾಲದ ಡಬ್ಬಿ. ಬೆಳ್ಳಿಬಂಗಾರದಂ ತಿರುವ ನಾಣ್ಯಗಳು. ಕಿಲುಬುಹಡಮ ಸವಕಾಲಾದ ಒಂದು ನಾಣ್ಯ. ಒಂದು ಹರಳಿನ ಮೂಗುತಿ. ತಲೆಗೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಸಾಹುಕಾರರಂತಹ ರುಮಾಲು. ವಯಸ್ಸು ಸುಮಾರು 30 ವರ್ಷ.

ಪುರಂದರದಾಸರು :—

ವಯಸ್ಸು 40 ವರ್ಷ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ದಾಸರ ವೇಷವನ್ನು ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿರು ವಂತೆ ಧರಿಸಬೇಕು. ತಲೆಗೆ ಸುತ್ತಲು ಒಂದು ಅಂಚಿನ ಕಾವೀವಸ್ತ್ರ. ಕಾಲಿಗೆ ಗೆಜ್ಜೆಗಳು. ತುಳಸಿಮಣಿಯ ಮಾಲೆಗಳು. ತಂಬೂರಿ ಚಿಟಿಕೆಗಳು. ಗೋಪಾಲಪುಟ್ಟ ಅಥವಾ ಕಾವೀವಸ್ತ್ರದ ಜೋಳಿಗೆ. ದಾಸರಿಗೆ ನಾಮಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರು ವಂತೆ ಹಚ್ಚಬೇಕು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನಾಯಕರಾಗಿದ್ದಾಗೂ ಇದೇನಾಮಗಳು.

ಸರಸ್ವತೀಬಾಯಿ :—

ವಯಸ್ಸು ಸುಮಾರು 25 ವರ್ಷ. ಕಚ್ಚೆಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲು ಉಪಯೋಗವಾಗುವಂತೆ 9 ಗಜದ ಮೂರು ಸೀರೆಗಳಿರಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪೀತಾಂಬರ ಎರಡು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸೀರೆಗಳು. ಒಂದು ಎರಡನೇ ಅಂಕಗಳಲ್ಲಿ ರೇಷ್ಮೆಯ ಸೀರಿಯನ್ನು 4, 5 ನೇ ಅಂಕಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸೀರೆಗಳನ್ನು ಉಡಬೇಕು. ಒಂದು ಮತ್ತು ಎರಡನೇ ಅಂಕಗಳಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆ ಸಾಹುಕಾರನ ಹೆಂಡತಿಯಂತೆ ಸಕಲವಿಧವಾದ ಹಳೇ ಕಾಲದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರಬೇಕು. ಮೂಗಿನಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮುತ್ತಿನ ಅಥವಾ ವಜ್ರದ ಮೂಗುತಿ ಇರಬೇಕು.

ವರದ :—

ಶ್ರೀನಿವಾಸನಾಯಕರ ಮಗ. ವಯಸ್ಸು ಸುಮಾರು 15 ವರ್ಷ ವಿರಬೇಕು. ಸಾಮಾನ್ಯ ಧೋತರ ಉಟ್ಟು, ಮೈಮೇಲೆ ಕಾವೀವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹೊದ್ದು, ತುಳಸಿ ಮಣಿಯ ಹಾರವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ತಂದೆಯಂತೆ ನಾಮಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದರೆ ಸಾಕು.

ವೃದ್ಧ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ :—

ಜುಟ್ಟಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬಿಳಿಯ ಅಥವಾ ಗ್ರೇಬಣದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಒಂದು ಟೋಪನ್. ಅದೇ ಬಣದ ಗಡ್ಡವೀಸೆಗಳು. ಹೊದೆಯಲು ಪಂಡಿತರಶಾಲು. ಕೊರಳಿಗೆ 2 ಅಥವಾ 3 ತುಳಸಿಮಣಿಯ ಹಾರಗಳು. ಸಾಧಾರಣ ಬಿಳಿಯಪಂಚೆ. ಹಳೆಯ ಕಾಲದ ಕೈಕೋಲು. ನಾಮಗಳು ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ಇರಬೇಕು. ವಯಸ್ಸು ಸುಮಾರು 70 ವರ್ಷ ವಿರಬೇಕು.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಗ :—

ಜುಟ್ಟಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಟೋಪನ್. ಕೊರಳಿಗೆ ತುಳಸಿಮಣಿಯ ಮಾಲೆಗಳು. ಉಡಲು ಬಿಳಿಯ ಪಂಚೆ. ಹೊದೆಯಲು ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯವಸ್ತ್ರ. ವಯಸ್ಸು 8 ಅಥವಾ 10 ವರ್ಷಗಳಿರಬೇಕು. ಹುಡುಗ ಎಷ್ಟು ಸಣ್ಣ ವನಂತಿದ್ದರೆ ಅಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯದು; ನಾಮಗಳು ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ಇರಬೇಕು.

ಬಾಲಕೃಷ್ಣ :—

ನವಿಲುಗರೆಯಿಂದಕೂಡಿದ ಗಂಟು ಹಾಕಿದ ಟೋಪನ್. ಪೀತಾಂಬರ. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಳಲು. ಸಣ್ಣ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಇರಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲಾ ಆಭರಣಗಳು ಇರಬೇಕು. ಈ ಪಾತ್ರಧರಿಸುವ ಹುಡುಗ ಮುದ್ದಾಗಿರಬೇಕು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮಗನ ಪಾತ್ರಧರಿಸಿದ ಹುಡುಗನೇ ಈ ಪಾತ್ರವನ್ನೂ ದರಿಸಬಹುದು. ಹುಡುಗನ ವಯಸ್ಸು 8 ವರ್ಷ ಕ್ಕಿಂತ ಮೀರಿದ ಬಾರದು. ಎಷ್ಟು ಸಣ್ಣವನಿದ್ದರೆ ಅಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯದು.

ರಾಮಾಚಾರ್ಯ :—

ಜುಟ್ಟಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗ್ರೇಬಣ್ಣದ ಟೋಪನ್ ಮತ್ತು ಅದೇಬಣ್ಣದಗಡ್ಡೆ. ಹೊದೆಯಲು ಪಂಡಿತರಶಾಲು. ಉಡಲು ಬಿಳಿಯ ಧೋತರ. ತುಳಸೀಮಣಿಯ ಹಾರಗಳು. ಕೈಯಲ್ಲಿ ತುಳಸಿಯ ಪುಟ್ಟಿ. ವಯಸ್ಸು ಸುಮಾರು 70 ವರ್ಷ. ನಾಮಗಳು ಚಿತ್ರದ್ವಂದಂತೆ. ಗೋಪೀಚಂದನದಿಂದ ನಾಮಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿರಬೇಕು. ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷತಿ ಅಂಗಾರ ಬೇರಾಗಲ್ಲ.

ಅರ್ಚಕರು :—

ಜುಟ್ಟಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗ್ರೇಬಣ್ಣದ ಟೋಪನ್. ಬಿಳಿಯ ಧೋತರ. ಕಾವಿ ಬಣ್ಣದ ಹೊದೆಯುವ ವಸ್ತ್ರ. ಕೊರಳಲ್ಲಿ ತುಳಸೀಮಣಿಯ ಹಾರಗಳು ನಾಮಗಳು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಬೇರಾಗಲ್ಲ. ಹಣೆಯನ್ನೇಲೆ ಮಾತ್ರ ಗೋಪೀಚಂದನದ ಒಂದು ಉದ್ದನೆಯ ನಾಮ. ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುಂಕುಮದ ಬೊಟ್ಟು. ಪಂಥರಾವುರದಲ್ಲಿ ಅರ್ಚಕರು ಹಚ್ಚುವಂತೆ ಒಂದುತಟ್ಟೆ, ಒಂದು ತಂಬಿಗೆ, ಹೂವು 2 ಅಥವಾ 3 ಬಾಳೆಯ ಹಣ್ಣುಗಳು, ತಂಬಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು. ರಾಮಾಚಾರ್ಯರ ಪಾತ್ರಧರಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಈ ಅರ್ಚಕರ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಬಹುದು. ವಯಸ್ಸು ರಾಮಾಚಾರ್ಯರಷ್ಟೆ. ಗಡ್ಡವನ್ನು ಮಾತ್ರ ತೆಗೆದು ಪಂಡಿತರ ಶಾಲಿಗೆ ಬದಲು ಕಾವಿವಸ್ತ್ರ ಹೊದಿದು ನಾಮಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಧರಿಸಿದರೆಸಾಕು.

ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯ :—

ವಯಸ್ಸು ಸುಮಾರು 70 ವರ್ಷ ರಾಮಾಚಾರ್ಯರಂತೆ ವೇಷ. ಗಡ್ಡಬೇರಾಗಲ್ಲ. ಇವರು ಇನ್ನು ಸ್ನಾನಮಾಡಿರುವುದಿಲ್ಲವಾದಕಾರಣ ನಾಮಗಳು ಬೇರಾಗಿಲ್ಲ.

ಅಧಿಕಪ್ಪ ಸಂಗಿ :—

ಜುಟ್ಟಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಪ್ಪುಬಣ್ಣದ ಟೋಪನ್. ರೇಷ್ಮೆಯ ಧೋತರ. ಹೊದೆಯಲು ಪಂಡಿತರಶಾಲು. ಕಿವಿಗೆ ಬಂಗಾರದ ಅಭರಣ. ಕೊರಳಲ್ಲಿ ತುಳಸೀಮಣಿಯ ಹಾರಗಳು. ಕೈಗೆ ಕಂಕಣ. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ಕಾಲದ ಪಂಡಿತರ ಕೋಲು. ವಯಸ್ಸು ಸುಮಾರು 50 ವರ್ಷ. ಇವನು ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ತೋರಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಉತ್ತಮರನ್ನು ಅಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಇವನ ಕರ್ತವ್ಯ. ನಾಮಗಳು ಬೇರಾಗಿಲ್ಲ. ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಗೋಪೀಚಂದನದ ಒಂದು ಉದ್ದನಾಮ. ಅದರನ್ನೇಲೆ ಕುಂಕುಮ; ಪಂಥರಾವುರದವರಂತೆ. ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರ ಪಾತ್ರ ಧರಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಈ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಬಹುದು.

ನರಸಪ್ಪ, ಹನುಮಪ್ಪ, ರಾಮಣ್ಣ :—

ಈ ಮೂವರೂ ಹಳ್ಳಿಯ ಹಿರಿಯರು. ಧೋತರವನ್ನು ಮೊಳಕಾಲ ಮೇಲೆ ಕಟ್ಟಿರುವರು. ತಲೆಗೆ ಹಳ್ಳಿಯಜನರಂತೆ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಿರುವರು. ತಲೆಗೆ ಹಳ್ಳಿಯಜನರಂತಹ ಟೋಪನುಗಳು. ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ಮೀಸೆಗಳು. ತಪ್ಪಡಿಗಳು. ಕಹಳೆಗಳು. ಮೈಮೇಲೆಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಂಬಳಗಳು. ಒಂದಿಬ್ಬರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕತ್ತಿಗಳು. ಕತ್ತಿಗಳಿಗೆ ಚುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟ ನಿಂಬೆಹಣ್ಣುಗಳು. ಹಣೆಯಮೇಲೆ ಕುಂಕುಮ. ಗುಗ್ಗಳವನ್ನು ಕುಂಕುಮವನ್ನು ಚೆಲ್ಲುತ್ತಾ ಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಕು. ಟೊಂಕಗಳಿಗೆ ಬೇವಿನ ಟೊಂಗೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಒಂದು ಕೋಳಿ ಕುರಿಮರಿಗಳಿರಬೇಕು. ಮೊದಲು ಸೂತ್ರಧಾರನಾಗಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಈ ಮೂರುಜನರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಬಹುದು. ಇಪರೆಯರ ವಯಸ್ಸು 30, 40, 50 ರಂತೆ ಇರಬೇಕು.

ಕಾವಲುಗಾರ :—

ವಯಸ್ಸು ಸುಮಾರು 40 ವರ್ಷ. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕತ್ತಿ, ಡಾಲು, ಅಥವಾ ಶೂಲ ಇರಬೇಕು. ಸೈನಿಕನ ವೇಷಧರಿಸಿದ್ದರೆ ಸಾಕು. ನಾಮದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ.

ವೆಂಕಟರಮಣ :—

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ವೇಷದಂತಿರಬೇಕು. ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ವೆಂಕಟರಮಣನಿಗೆ ಇರುವಂತೆ ಮೂರು ನಾಮಗಳಿರಬೇಕು.

ವಿ. ಸು :—

ನಾಲ್ಕುನೇ ಅಂಕದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಅನ್ನಮಾಚಾರ್ಯರ ಪಾತ್ರಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಅನುಕೂಲ ವಿದ್ವಾಂಸ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆಗ ಆ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಎರಡನೇ ಅಂಕದಲ್ಲಿ ವ್ಯದ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ವೇಷಧರಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಧರಿಸಬಹುದು. ಅನ್ನಮಾಚಾರ್ಯರ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿ 90 ವರ್ಷದವನಂತಿರಬೇಕು. ಬಿಳಿಯ ಕೂದಲು ಬಿಳಿಯಗಡ್ಡೆ, ಬಿಳಿಯಧೋತರವನ್ನು ಉಟ್ಟು, ಬಿಳಿಯ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹೊದಿರಬೇಕು. ಕೊರಳಲ್ಲಿ ತುಳಸೀಮಣಿಯ ಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರಬೇಕು. ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ವೆಂಕಟರಮಣನಂತೆ ಮೂರು ನಾಮಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರಬೇಕು. ಈ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಬಿಡುವ ಸದ್ದಿನಲ್ಲಿ ಪುರಂದರದಾಸರು “ ಪವಡಿಸು ಪರಮಾತ್ಮನೆ ಯಾವದೇವರಿ ಗುಂಟು?” ಎಂಬುವ ಪರಗೆಹೇಳಿ, ನೆಲದ ಮೇಲೆ ವಸ್ತ್ರಹಾಕಿ, ಮಲಗಲು ಸಿದ್ಧರಾಗುವಂತೆ ಅಭಿನಯಿಸಿದರೆ ಸಾಕು. ಇದರಂತೆ ಇದೇ ಅಂಕದ ಕೂನೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ (ವೆಂಕಟರಮಣನ) ಪಾತ್ರ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಸಹ ತೆಗೆದು ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಸಬಹುದು.

ದಾಸರ ವೇಷ, ಈ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಇರಬೇಕು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನಾಯಕ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಮಗ, ನರದ, ರಾಮಾಚಾರ್ಯ ಇವರೆಲ್ಲರ ಸಾಮಗಳು ಸಹ, ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ಇರಬೇಕು.

ಶ್ರೀ ಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ

ಭಕ್ತ ಪುರಂದರದಾಸರು

(ನಾಟಕ)

ನಾಂದಿ

ರಾಗ-ಮುಖಾರಿ

ತಾಳ-ಛಾಪು

ಶ್ರೀಪತಿಯು ನಮಗೆ ಸಂಪದವೀಯಲಿ ವಾ-
ಣೀಪತಿಯು ನಮಗೆ ದೀರ್ಘಾಯು ಕೊಡಲಿ

|| ಪ ||

ವರ ವಿಬುಧರನು ಪೊರೆಯೆ ವಿವವ ಕಂಠದಲಿಟ್ಟಿ,
ಹರ ನಿತ್ಯ ನಮಗೆ ಸಹಾಯಕನಾಗಲಿ |
ನರರೊಳುನ್ನತವಾದ ನಿತ್ಯಭೋಗಂಗಳನು |
ಪುರುಷೂತ ಪೂರ್ಣಮಾಡಿಸಲಿ ನಮಗೆ

|| 1 ||

ವಿನತಸಿದ್ಧಿ ಪ್ರದನು ವಿಘ್ನೇಶ ನಯದಿಂದ |
ನೆನದ ಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲ ನೆರವೇರಿಸಲಿ |
ದಿನ ದಿನದಿ ಧನ್ವಂತರಿ ಅಪತ್ತುಗಳ ಕಳೆದು
ಮನ ಹರುಷವಿತ್ತು ಮುನ್ನಿಸಲಿ ಬಿಡದೆ

|| 2 ||

ನಿರುತ ಸುಜ್ಞಾನವನು ಈವ ಮಧ್ವರಾಯ
ಗುರುಗಳಾಸೀರ್ವಾದ ನಮಗಾಗಲಿ |
ಪುರಂದರವಿಠಲನ್ನ ಕರುಣದಿಂದಲಿ ಸಕಲ
ಸುರರೊಲುಮೆ ನಮಗೆ ಸುಸ್ಥಿರವಾಗಲಿ

|| 3 ||

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

(ತೆರೆ ಎಳುವುದು)

(ನಾಂದ್ಯನಂತರದಲ್ಲಿ ನಟ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಹಾಡನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಮೈ-
ಮರೆತು ನಾಟ್ಯವಾಡುವಳು.)

ರಾಗ-ಸಾರಾಷ್ಟ್ರ

ತಾಳ-ಅಟಿ

ಯಾರೇ ಬಂದವರು ಮನೆಗೆ ಮತ್ಯಾರೇ ಬಂದವರು

|| ಪ ||

ನಾರಾಯಣ ಕೃಷ್ಣ ನಾಥನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ

|| ಅ. ಪ. ||

ವಜ್ರರೇಖೆಗಳಿವೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲ
 ಗೆಜ್ಜೆಯ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತಿದೆ
 ವಜ್ರ ಮಾಣಿಕ್ಯವೆಲ್ಲ ಹರಿದು ಬಿದ್ದಿವೆ
 ಮಜ್ಜೆ ಗೆಯೊಳಗೆ ಕಾಣ್ವು ಬಿಣ್ಣೆಯ ಕಾಣೆ

|| 1 ||

ಕೊಂಬು ಕೊಳಲು ರಭಸಗಳಿವೆ ಕ-
 ದಂಬ ಕಸ್ತೂರಿ ನೆಂಪೆನೆದಿವೆ
 ಪೊಂಬಟ್ಟಿ ಚಲ್ಲಣ ಚೆಲ್ಲಿದೆ ಹಾಲು
 ಕುಂಭ ಒಡೆದು ಮನೆ ತುಂಬ ಬೆಳ್ಳಿ ಗಾಯಿತು

|| 2 ||

ಮಿಂಚುಹೊಳೆದಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತ ತನ್ನ
 ಸಂಚರರೊಡಗೂಡಿ ಚಲಿಸುತ್ತಲಿ
 ಪಂಚಿಸಿ ಬಿಣ್ಣೆಯ ಮೆಲ್ಲುವ ನಮ್ಮ
 ಲಂಚನ ಪುರಂದರವಿಠಲನಲ್ಲದೆ ಬೇರೇ

|| 3 ||

(ನಟಿಯ ನೃತ್ಯಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಸೂತ್ರಧಾರನು ಸಂತೋಷವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತ ಮಾಡುತ್ತಾ
 ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟುತ್ತಾ ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು.)

ಸೂತ್ರಧಾರ - ಆಹಾ!... ಆಹಾ! ಮಧುರಾತಿಮಧುರ, ನಯನಮನೋಹರ.
 ಆರ್ಯೇ ಎಷ್ಟು ಸುಂದರವಾಗಿ ಈ ಅಮರ ಕೃತಿಗೆ ರೂಪಕಲ್ಪನೆ
 ಮಾಡಿದೆ. ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ... ಹೌದು ಈ ಅಮಂದಾ
 ನಂದಕ್ಕೆ ಏನುಕಾರಣ ?

ನಟಿ - ಈ ಮಂಗಳಕೃತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪವಿತ್ರಮಧುರಭಾವವೇ, ನನ್ನನ್ನು
 ಮೈಮರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿತು.

ಸೂತ್ರ - ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರ ಕೃತಿಗಳೆಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವೆ? ರಾಗ-
 ತಾಳ-ಭಾವ-ಭಕ್ತಿ ತತ್ತ್ವಗಳ ಸಮ್ಮೇಳನಾತ್ಮಕವಾದ ರಸ
 ರೂಪಿಗಳು.

ನಟಿ - ಆರ್ಯ, ಈ ಪುರಂದರದಾಸರು ಯಾರು ?

ಸೂತ್ರ - ಆರ್ಯ,

ನಾರದೋ ವಿಷ್ಣು ಸೇವಾರ್ಥಂ ವಾಯೋರಾವೇಶತೋಽಜನಿ
 ಪುರಂದರ ಇತಿ ಖ್ಯಾತೋ ತತ್ತ್ವ ಮಾರ್ಗಂ ಪ್ರದರ್ಶಯನ್ ||

ಎಂಬ ವಚನದಂತೆ ಪುರಂದರದಾಸರು ಮೂಲತಃ ಸಾಕ್ಷಾತ್
 ಬ್ರಹ್ಮಮಾನಸಪುತ್ರರಲ್ಲೊಬ್ಬರಾದ ನಾರದರೇ. ಪರಮಾತ್ಮನ

ಅಜ್ಞೆಯನ್ನು ಶಿರಸಾಧರಿಸಿ ಪಂಥವಾಪುರಕ್ಕೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಪುರಂದರಗಡವೆಂಬ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಸದ್ಭಾಷಣರೂ, ಕೋಟೀಶ್ವರರೂ ಆದ ಪಂಡಿತ್ ಸಾಯಕರ ಮಗನಾಗಿ ತ್ರಿನಿವಾಸ ನಾಯಕರೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಜನಿಸಿದರು. ಯೌವನದಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಲೋಭಿಗಳಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕಿದರು.

ನಟ - ಅಷ್ಟು ಲೋಭಿಗಳೇ! ಅದೇಕೆ ಹಾಗಾಯಿತು? ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿದೆ ಯಲ್ಲ!

ಸೂತ್ರ - ಅದೇ ವಿಚಿತ್ರ! ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಅವತಾರದ ಮೂರ್ತಿಯಾದ ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಆರ್ಯ! ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಂಕಲ್ಪ ಘಟನೆಗಳು ಬಹು ವಿಚಿತ್ರ. ಇಂಥಾ ಲೋಭಿಗಳಾದ ನಾಯಕರಿಗೆ ದಾನಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಸಾಧ್ವೀಲಲಾಮಳನ್ನು ಸಹ ಧರ್ಮಚಾರಿಣಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಆ ಹರಿ ತನ್ನ ನಾಟಕಕ್ಕೆ ನಾಂದಿಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಆರ್ಯ! ಅಂದು ವಾಮನನಾಗಿ ಬಂದು ಬಲಿಯನ್ನು ಯಾಚಿಸಿದಂತೆ, ಆ ಕರುಣಾಮಯ ವೈದ್ಯಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವೇಷದಲ್ಲಿ, ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಮಗನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಉಪನಯನವ್ಯಾಜದಿಂದ ತ್ರಿನಿವಾಸನಾಯಕರ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಕೈಚಾಚಿ ಯಾಚಿಸಿದ.

ನಟ - ಆಹಾ!... ಆರ್ಯ! ನೀವು ಆ ಉತ್ತಮೋದಂತವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರೇನೇ ಮೈರೋಮಾಂಚಿತವಾಗುತ್ತಿದೆ! ಆರ್ಯ! ನನ್ನ ದೊಂದು ಚಿಕ್ಕ ವಿಜ್ಞಾಪನೆ.

ಸೂತ್ರ - ಏನದು? ಆರ್ಯ?

ನಟ - ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ನಾವು ನಾಟಕರೂಪದಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬಾರದು. ಬಂದ ಸತ್ಯದಯವ್ಯಂದವೂ ಸಹ ಅನಂದಿಸುವುದಲ್ಲ?

ಸೂತ್ರ - ಆರ್ಯ, ನೀನು ಹೇಳಿದುದು ಬಹುಯುಕ್ತ. ನಮ್ಮ ನಟರು ಸಹ ಈ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನುರಿತವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದಿನ ದಿನದೇ ಸುದಿನ. ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡುವ, ಆ ಮಹಿಮಾತ್ಮರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಇಂದೇ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ಜನ್ಮಗಳನ್ನು ಸಾರ್ಥಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ. (ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ "ಮಂಗಳಂ ತ್ರೀ ತುಳಸೀದೇವಿಗೆ" ಎಂಬ ಹಾಡು ಕೇಳಿಸುವುದು. ನಟ ಹಿನ್ನೆಲೆಯತ್ತ ನೋಡುತ್ತಾ)

- ನಟ - ಏನು! ಸಾಟಕವೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿಲ್ಲ ಅಗಲೇ ನಮ್ಮ ಕುಶೀಲವರು ಮಂಗಳ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆಯೇ ?
- ಸೂತ್ರ - (ನೇಪಥ್ಯದ ಕಡೆ ನೋಡಿ) ಅದು ನಮ್ಮ ಕುಶೀಲವರ ಮಂಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಲ್ಲ. ಅದೋ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಾಯಕರ ಸಹಧರ್ಮಿ ಚಾರಿಣಿ ಶ್ರೀ ತುಳಸೀದೇವಿಗೆ ಆರತಿಯನ್ನು ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವಳು. ನಡೆ ಹೊರಡೋಣ.
- ನಟ - ನಡೆಯಿರಿ.
(ಇಬ್ಬರೂ ನಿಷ್ಕ್ರಮಿಸುವರು)

॥ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಸಮಾಪ್ತಿಯಾಯಿತು ॥

—

ಪ್ರಥಮಾಂಕ

ತೆರೆ ಏಳುವುದು.

(ರಂಗಸ್ಥಳ : ಶ್ರೀನಿವಾಸನಾಯಕರ ಮನೆಯ ಒಂದು ಭಾಗ ವಾದ ಪಡಸಾಲೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ದೇವರ ಪಟಗಳು ಇವೆ. ರಂಗಸ್ಥಳದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಲಂಕಾರಭರಿತವಾದ ತುಳಸೀ ಬೃಂದಾವನ ಇಡಲಾಗಿದೆ. ಎರಡು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ದೀಪ ಗಳು, ಒಂದು ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅರತಿಗಾಗಿ ಎರಡು ಸಣ್ಣ ದೀಪಗಳು, ಮತ್ತೊಂದು ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣು, ಹೂವು, ಅಕ್ಷತೆಕಾಳುಗಳು ಇವೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕೂಡಲು ಹಾಸಿಗೆ, ತಲೆದಿಂಬು, ಲೆಕ್ಕ ಬರೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಒಂದು ಪೀಠ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಕೆಲವು ಲೆಕ್ಕದ ಪುಸ್ತಕಗಳು, ಒಂದು ಸೀಸಾದಲ್ಲಿ ದ್ರಾವಕ ಇಡಲಾಗಿದೆ. ಸರಸ್ವತೀಬಾಯಿಯವರು ತುಳಸಿಗೆ ಅಕ್ಷತೆ ಕಾಳುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಮಂಗಳದ ಹಾಡು ಹೇಳುತ್ತಾ ಅರತಿ ಮಾಡುವರು.)

— ರಾಗ—ನಾಡನಾಸುಕ್ರಿಯೆ

ತಾಳ—ಛಾಪು

ಮಂಗಳಂ ಶ್ರೀ ತುಳಸೀದೇವಿಗೆ ಜಯ—

ಮಂಗಳಂ ಬೃಂದಾವನ ದೇವಿಗೆ

|| ಪ ||

ನೋಡಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಬೋಷ ಸಂಹಾರಿಗೆ ।

ಬೇಡಿದ ವರಗಳೆ ಕೊಡುವವಳಿಗೆ

ನಾಡೆ ವಂದನೆಯನು ಮನುಜರಪಾದದ

ಗೂಡ ನೀಡಾಡುವ ಗುಣವಂತೆಗೆ

|| 1 ||

ಮುಟ್ಟಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಮುಕ್ತರ ಮಾಡುವ

ಮುದದಿಂದುದ್ಧರಿಸುವ ಮುನಿವಂದ್ಯೆಗೆ

ಕೊಟ್ಟರೇ ನೀರನು ಬೇರಿಗೇ ಕಾಲನ

ಮುಟ್ಟಲಿಸವ ಹಾಗೆ ಮಾಳ್ವಳಿಗೆ

|| 2 ||

ಸರಿಸಿಜನಾಜನ ಸಲಿಗೆಯ ರಾಣಿಗೆ

ಶರಣ ಜನರ ಪೊರೆಪ ಸನ್ನಿಹಿಗೆ

ತಿರುಪತಿನಿಲಯ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರವಿಠಲನ

ಚರಣ ಸೇವಕಳಾದ ಚಿನ್ಮಯಿಗೆ

|| 3 ||

ಮಾಡಿ, ಅರತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ತಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕೆಳಗಿಟ್ಟು, ಅಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಮಂಗಳಮಾಡಿ—)

ಯಾದ್ವಾಷ್ಟಾ, ನಿಖಿಳಾಘಸಂಘಾಶಮನೀ--

ಸ್ವೈಷ್ಟಾ ವಪುಃ ಪಾವನೀ

ರೋಗಾಣಾಮುಭವಂದಿತಾ ನಿರಸನೀ

ಸಿಕಾಂತಕ ತ್ರಾಸಿನೀ

ಪ್ರತ್ಯಾಸತ್ತಿ ವಿಧಾಯಿನೀ ಭಗವತಃ

ಕೃಷ್ಣಸ್ಯ ಸಂರೋಪಿತಾ

ನ್ಯಸ್ತಾ ತಚ್ಚರಣೇ ವಿಮುಕ್ತಿಫಲದಾ

ತಸ್ಯೈತುಲಸ್ಯೈ ನಮಃ ||

ತುಲಸೀ ಶ್ರೀಸಖೀ ಶುಭೇ ಪಾಪಹಾರಿಣೀ ಪುಣ್ಯದೇ

ನಮಸ್ತೇ ನಾರದನುತೇ ನಾರಾಯಣ ಮನಃ ಪ್ರಿಯೇ

(ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಹೂವನ್ನು ಹಾಕಿ, ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ, ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ, ತುಲಸೀಬೃಂದಾವನಕ್ಕೆ ಪ್ರವಕ್ಷಿಣಮಾಡುವಳು.)

ಯಾನಿಕಾನಿಚ ಪಾವಾನಿ ಜನ್ಮಾಂತರ ಕೃತಾನಿಚ

ತಾನಿ ತಾನಿ ವಿನಶ್ಯಂತಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ಪದೇವದೇ ||

ಅಪರಾಧಸಹಸ್ರಾಣಿ ಕ್ರಿಯಂತೇ ಅಪರ್ಣಿತಂ ಮಯಾ

ತಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಮೇ ದೇವೀ ಕ್ಷಮಸ್ವ ಹರಿವಲ್ಲಭೇ ||

(ಕೈಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಸಮಾಪ್ತಿ ಮಾಡುತ್ತಾ)

ಕಾಯೇನ ವಾಚಾ ಮನಸೇಂದ್ರಿಯೈರ್ವಾ

ಬುಧ್ಯಾತ್ಮನಾವಾ ದ್ರಕ್ಷತೇಃ ಸ್ವಭಾವಾತ್

ಕರೋಮಿ ಯದ್ಯತ್ ಸಕಲಂ ಪರಸ್ಮೈ

ನಾರಾಯಣಾಯೇತಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ||

(ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ, ಕೈಯಲ್ಲಿನ ನೀರನ್ನು ತಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಏಳುವಳು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕೋಪದಿಂದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಾಯಕರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವರು.)

ಶ್ರೀನಿವಾಸನಾಯಕ-(ಘಟ್ಟಿಯಾಗಿ) ಸರಸ್ವತೀ... ಸರಸ್ವತೀ... [ಸರಸ್ವತೀ ಎದ್ದು ಬಂದು ನಾಯಕರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷತೆಕಾಳನ್ನು ಹಾಕಿ]

ಸರಸ್ವತಿ - ಸರಿಯಾದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಿ, ನನ್ನ ಸ್ನಾತೀರ್ವದಿಸಿರಿ.

ನಾಯಕ - (ದೃಢಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಾ) ಏನು ಇನ್ನೂ ಹೇರಳವಾಗಿ ದಾನ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವಳಾಗು ಎಂದು ಅಶೀರ್ವದಿಸಬೇಕೆ?

- ಸರಸ್ವತಿ - ನಿಮ್ಮ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದೇ ಈ ವ್ರತ ಮಾಡಿದೆನಲ್ಲ !
- ನಾಯಕ - ಅ... ಅ... ನನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದೇ ಮಾಡಿದ್ದಿ. ಏನೋ ಏಳು ದಿನ ತುಳಸೀ ಪೂಜೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಏನು ಮಹಾಖರ್ಚು ಎಂದರೆ, ನಿತ್ಯವೂ ದಂಪತಿಗಳ ಪೂಜೆ, ದಾನ, ಧರ್ಮ ಒಂದೇ ಎರಡೇ. ಇಂಥಾ ವ್ರತ ನಾಲ್ಕುಸಲ ಮಾಡಿದರೆ ಸಾಕು, ಹೊರಡುವುದೇ ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಜೋಳಿಗೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು.
- ಸರಸ್ವತಿ - ಏಕೆ ಹಾಗೆನ್ನುತ್ತೀರಿ? ದೇವರು ಕೊಟ್ಟಾಗ ಕೊಡದೇ ಇದ್ದರೆ ಇಲ್ಲವೇ ಇದ್ದಾಗ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆಯೇ ?
- ನಾಯಕ - ಇದರಲ್ಲಿ ದೇವರು ಕೊಡುವುದು ಏನು ಬಂತು? ನನ್ನ ತಾತ ಮುತ್ತಾತಂದಿರು, ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರು, ನಾನು ರಾತ್ರಿಹಗಲೆನ್ನೆದೆ ಶ್ರಮಿಸಿ ಈ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದೇನೆ.
- ಸರಸ್ವತಿ - ಹಾಗೆನ್ನಬೇಡಿ; ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ತನಗೆ, ಬಚ್ಚಿಟ್ಟಿದ್ದು ಪರರಿಗೆ ಅಲ್ಲವೆ ! ದಾನಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗವಾಗದ ಧನ ಎಷ್ಟಿದ್ದರೂ ವ್ಯರ್ಥ. ಈಗ ಮಾಡಿದ ಧರ್ಮವೇ ಮುಂದಿನಗತಿಗೆ ಕೈಬುತ್ತಿ ಯಾಗುವುದು. ಇದು ಸಾಧುಸಜ್ಜನರ ಸದ್ವ್ಯಾಕೃತ್ಯ ಸ್ವಾಮಿ.
- ನಾಯಕ - ಇದೆಲ್ಲಾ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಲು ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಹೇಳುವ ಮಾತು. ನೋಡು ಸರಸ್ವತೀ, ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ದುಡ್ಡಿದ್ದವನೇ ಬೊಡ್ಡಪ್ಪ; ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಸಂಪಾದಿಸಿದವನಿಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ ಈ ಹಣದ ಹಿರಿಮೆ.
- ಸರಸ್ವತಿ - ತಮಗೆ ಹೇಳಲು ನಾನು ಶಕ್ತಳಲ್ಲ. ನಾವು ನಂಬಿದ ಈ ಧನವು ನಮ್ಮ ಹಿಂದೆ ಬದಲಾರದು; ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಯಲಾರದು. ಇಹ ಪರದ ಸುಖಕ್ಕೆ ತ್ರಿಹರಿಕ್ಷವೆಯೇ ಮುಖ್ಯಕಾರಣ. ಬಲಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ತನ್ನ ಸಮಸ್ತ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಆ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗರ್ಪಿಸಿ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದನು.
- ನಾಯಕ - ಉಂ... ಮುಗಿಯಿತೇ ನಿನ್ನ ಉಪದೇಶ ? ಸರಸ್ವತೀ, ಪುರಾಣ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೇನು ನಾನೂ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಅಂಗಡಿಯಿಂದ ಪದಾರ್ಥ ತರುವವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ ಅದರ ಕಷ್ಟ; ತಿಂದು ತೇಗುವವರಿಗೆ ಆ ಕಷ್ಟ ನೋವುಗಳ ಅರಿವು ಹೇಗೆ ಆಗಬೇಕು.
- ಸರಸ್ವತಿ - ಹಾಗಲ್ಲ..... ನೀವು.....

- ನಾಯಕ — ಸರಸ್ವತೀ, ಇನ್ನು ಸಾಕು. ನೀನು ನನಗೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಯತನಕ ಹೊರಗೆ ಮಾತ್ರ ಉಪದೇಶಕ ರಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೆ. ಈಗ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನೀನೊಬ್ಬಳು ನನಗೆ ಉಪದೇಶಕಳಾದಿ. ಅಂತಿಗೇ ಹೋದರೆ ಸಾಕು ಆ ವೃದ್ಧ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಉಪದೇಶ.
- ಸರಸ್ವತಿ — ಯಾರು ? ವೃದ್ಧ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ ! ಆ ಮಹಾನುಭಾವರು ಯಾರು ಸ್ವಾಮಿ ?
- ನಾಯಕ — ಏಕೆ ಕರೆತಂದು ಇಲ್ಲೇ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸಕಲ ಮರ್ಯಾದೆಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿ ನನಗುಪದೇಶ ಮಾಡಿಸುತ್ತೀಯಾ ?
- ಸರಸ್ವತಿ — ಹುಂ... ಆ ಭಾಗ್ಯ ನನಗೆ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಇದೆಯೇ ?
- ನಾಯಕ — ಏನೋ... ನೋಡಿದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ನನ್ನನ್ನು ದಾಸನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವಂತಿದ್ದೀಯಾ. ಸರಿ...ಸರಿ... ಆ ಭೀಮುಣ್ಣ ಬಡ್ತಿ ಬಾಬತು ಏನಾದರೂ ತಂದು ಕೊಟ್ಟನೇನು ?
- ಸರಸ್ವತಿ — ಹೌದು ತಂದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ; ಕೊಡಲೇ ?
- ನಾಯಕ — ಉ..., ಉ...
(ಸರಸ್ವತಿಬಾಯಿಯವರು ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ದುಡ್ಡಿನ ಚೀಲವನ್ನು ತಂದು ಕೊಡುವರು. ನಾಯಕರು ಚೀಲವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ದುಡ್ಡನ್ನು ಒಂದುಸಲ ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕುವರು. ಸರಸ್ವತಿಬಾಯಿಯವರು ಭಯಪಡುತ್ತಾ ಸಂಕೋಚದಿಂದ)
- ಸರಸ್ವತಿ — ಸ್ವಾಮಿ,
- ನಾಯಕ — ಏನು ?...
- ಸರಸ್ವತಿ — ಪಾಪ! ಭೀಮುಣ್ಣ ಬಹಳ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದಾನಂತೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿಗೂ ಆನಾರೋಗ್ಯ. ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನೀವು ಹಾಕಿದ ಬಡ್ತಿ ಬಹು ಭಾರ ಅಲ್ಲವೆ ? ಅದಕಾರಣ—
- ನಾಯಕ — ಅದಕಾರಣ ?
- ಸರಸ್ವತಿ — ಬಡ್ತಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಮ್ಮಿ ಮಾಡಿದರೆ.....
- ನಾಯಕ — ಓಹೋ, ಅವನು ನಿನ್ನ ಮೂಲಕ ನ್ಯಾಯಪಂಚಾಯತಿ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದಾನೆಯೇ ?

- ಸರಸ್ವತಿ - ಅಯ್ಯೋ, ಹಾಗೇನಿಲ್ಲ. ಆ ಪ್ರಾಣಿ ಒಂದೂ ಮಾತಾಡಿಲ್ಲ. ಅವನ ಕಷ್ಟ, ಕಂಡು ನೋಡಲಾರದೆ ನಾನೇ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿರುವರಿಗೆ ಪುನಃ ಕಷ್ಟ ಕೊಡುವುದು ನ್ಯಾಯವೇ?
- ನಾಯಕ - (ಕೋಪದಿಂದ ಘಟ್ಟಿಯಾಗಿ) ಸರಸ್ವತಿ..., ನಿನ್ನ ಸಹಾನುಭೂತಿ, ಸಲಹೆಗಳು ನನಗೆ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ವ್ಯಾಪಾರದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ತಲೆ ಹಾಕಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಡ; ಅಧಿಕವ್ರಸಂಗ ಸಾಕು.
- ಸರಸ್ವತಿ - ನನ್ನ ಮಾತಿನಿಂದ ನಿಮಗೆ ನೋವಾಗಿದ್ದರೆ ಕ್ಷಮಿಸಿ. (ಎಂದು ಹೇಳಿ ಒಳಗೆ ಹೋಗುವಳು. ನಾಯಕರು ಮತ್ತೊಂದು ಸಲ ದುಡ್ಡನ್ನು ಎಣಿಸುವರು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸರಸ್ವತೀಬಾಯಿ ಯವರು ಬಂದಿಗೈಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು)
- ಸರಸ್ವತಿ - ಸ್ವಾಮಿ, ನಾನು ಕೆರೆಗೆ ಹೋಗಿ ಕುಡಿಯಲು ನೀರು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಬರುತ್ತೇನೆ.
- ನಾಯಕ - ಸರಿ, ಸರಿ.
(ನಾಯಕರು ಪುನಃ ದುಡ್ಡನ್ನು ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕುತ್ತಾ ನಿಲ್ಲುವರು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವೇಷಧಾರಿಯಾದ ಶ್ರೀಹರಿ, ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು 8 ವರ್ಷದ ಮಗನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮೆಲ್ಲನೆ ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ.)
- ಬ್ರಾಹ್ಮಣ - ಶ್ರೀನಿವಾಸನಾಯಕರಿಗೆ ಆಶೀರ್ವಾದಗಳು.
ಶತಮಾನಂಭವತಿ ಶತಾಯುಃ.....
- ನಾಯಕ - (ಕೋಪವನ್ನು ತೋರುತ್ತಾ) ಆಂ ಆಂ.. ಏನಯ್ಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕೊನೆಗೆ ಮನೆಯೊಳಗೇ ಬಂದುಬಿಟ್ಟೆಯಲ್ಲಾ! ಎಷ್ಟು ಬಲವಂತಿಕೆ ನಿನ್ನದು! ಹೇಳದೆ ಕೇಳದೆ ನೇರವಾಗಿ ಒಳಗೇ ಬಂದುಬಿಡುವುದೇ?
- ಬ್ರಾಹ್ಮಣ - (ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ನಗುತ್ತಾ ಶಾಂತವಾಗಿ) ಅದೇನು ನಾಯಕರೇ, ನಾನು ಬರಬೇಕಾದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ.
- ನಾಯಕ - ಏನು! ಇದು! ನೀನು ಬರಬೇಕಾದ ಸ್ಥಳವೇ!

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ - ಅಲ್ಲವೆ ? ಅಪಾರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಡಿ. ಸ್ವಲ್ಪ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿನೋಡಿ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಯಜಮಾನರಾದವರು ಸ್ವಾಗತ ಬಯಸಿ, ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿ, ಪೂಜಿಸಿ, ದಾನಮಾಡಬೇಕಲ್ಲವೆ ? ನನ್ನನ್ನು ಹೊರಗಿನಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತಂದು ಗೌರವಿಸುವ ಶ್ರಮ ನಿಮಗೇಕೆಂದು ನಾನೇ ನೇರವಾಗಿ ಒಳಗೆ ಬಂದೆ. ಇದು ತಪ್ಪೇ ?

ಬ್ರಾ-ಮಗ - ತಪ್ಪೇನಿಲ್ಲ, ಎಲ್ಲಾ ಒಪ್ಪೇ.

ನಾಯಕ - ಒಳ್ಳೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಯ್ಯ ನೀನು ! ಚಮತ್ಕಾರವಾದ ಮಾತು ಬೇರೆ. ನಾನೊಂದು ಮಾತು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ ; ಇಲ್ಲಿಗೆ ಆರು ತಿಂಗಳಿಂದ ರಾತ್ರಿಹಗಲೆನ್ನದೆ ನನ್ನ ಸುತ್ತೂ ತಿರುಗುತ್ತಾ ಇದ್ದೀಯಲ್ಲ, ನಿನಗೆ ಬೇಸರಿಕೆ ಆಸರಿಕೆಗಳಿಲ್ಲವೇ ?

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ - ಇಲ್ಲ ನಾಯಕರೇ ; ನನಗೆ ಆಸರಿಕೆ, ಬೇಸರಿಕೆಗಳು ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ನನ್ನವರ ಸುತ್ತಲೂ ತಿರುಗುವುದಕ್ಕೂ, ಯಾಚಿಸುವುದಕ್ಕೂ ನಾನು ಎಂದೂ ಬೇಸರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನೀವೂ ನನ್ನವರು ತಾನೆ ! ಹೌದಲ್ಲೇನಪ್ಪಾ ?

ಬ್ರಾ-ಮಗ - ಹೌದಪ್ಪ.

ನಾಯಕ - ಏನು !! ನಾನು ನಿಮ್ಮವನೇ ? ಇದು ಎಂದಿನಿಂದ ?

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ - ನೀವು ಬಾ ಎಂದು ಕರೆದಂದಿನಿಂದ.

ನಾಯಕ - ಆ !! ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಾ ಎಂದೆನೆ ? ಕಂಡಾಗಲೆಲ್ಲಾ 'ಹೋಗಿ ಬಾ' ಎಂದೆನಲ್ಲಯ್ಯ.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ - ಅದೇ ನಾಯಕರೇ ! ನೀವು, ಹೋಗಿ... 'ಬಾ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ರಿಂದೇ... ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಬರುತ್ತಾ ಇರುವುದು.

ನಾಯಕ - ಕರ್ಮ, - ಕರ್ಮ. (ಎಂದು ತಲೆ ಬಡಿದುಕೊಳ್ಳುವನು.)

ಬ್ರಾ-ಮಗ - ಹೌದು ! ಹೌದು !!

(ನಾಯಕರು ಹುಡುಗನನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಕೋಪದಿಂದ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡುವರು)

- ಬ್ರಾಹ್ಮಣ - ಆ. . ಅ ದುಷ್ಕರ್ಮ ಪರಿಹಾರವಾಗಬೇಕಾದರೆ, ಇಂಥಾ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕು. ನಾನು ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಹೇಳಿರುವೆನಲ್ಲ, ನನ್ನ ಮಗನ ಉಪನಯನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು. ಪಾಪ... ನನ್ನ ಮುದ್ದಿನಮಗ (ಸಾಯಕರು ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಸಾಯಕರನ್ನು ನೋಡಿಸುತ್ತಾ) ಇನ್ನೂ ಜ್ಞಾನಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅನರ್ಹನಾಗಿ ತತ್ತರಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಇವನಿಗೆ ಈ ಅಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕವಾದ ಮೊದಲನೇ ಜನ್ಮವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ, ಉತ್ತಮವಾದ ಎರಡನೇ ಜನ್ಮವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಈ ನನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನ.
- ಸಾಯಕ - ಅಲ್ಲಯ್ಯಾ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ, ನೀನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಇರುವುದು ನೋಡಿದರೆ, ನಿನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಉಪನಯನ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ, ನನಗೇ ಬ್ರಹ್ಮೋಪದೇಶ ಮಾಡುವಂತಿದೆ. (ಕೋಪ ಬೇಸರಿಕೆಗಳಿಂದ) ಈ ಪುರಾಣವನ್ನೆಲ್ಲಾ ನನಗೇ ತಕ್ಕಯ್ಯಾ ಹೇಳುತ್ತಾ ಇದ್ದಿ ? ಬೇರೆ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಹೇಳು.
- ಬ್ರಾಹ್ಮಣ - ಸಾಯಕರೇ, ನನ್ನ ವರಿಗಲ್ಲದೇ...
- ಬ್ರಾ-ಮಗ - ಮತ್ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳುವವರಲ್ಲ.
- ಸಾಯಕ - ತಂದೆ ಮಗ ಒಳ್ಳೇ ಜೋಡಿ. ಅಲ್ಲ, ಈ ಊರನಲ್ಲಿ ನಾನೊಬ್ಬನೇ ದಾಸಮಾಡಲು ಕಂಕಣಧಾರಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆಯೇ ? ಬೇರೆ ಕಡೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದರೆ, ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ನಿನ್ನ ಮಗನ ಉಪನಯನವೇ ಆಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು.
- ಬ್ರಾಹ್ಮಣ - ಇಲ್ಲ ಸಾಯಕರೇ, ನಾನು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಯಾಚಿಸುವವನಲ್ಲ. ನನ್ನ ವರನ್ನೇ ಬೇಡುತ್ತೇನೆ.
- ಸಾಯಕ - ಓಹೋ!! ಇದು ಬೇರೆ ಸಾಟಿಕ. ಅಂತೂ ನೀನು ಕ್ಷೆ ಬಿಡುವವನಲ್ಲ ಅನ್ನು.
- ಬ್ರಾಹ್ಮಣ - ಎಂದಿಗೂ ಕೈ ಬಿಡಲಾರೆ. ನೆನೆದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸದೆಯೂ ಬಿಡಲಾರೆ. ಸಾಯಕರೇ, ಬೇಡುವುದು ನನಗೆ ಹೊಸದಲ್ಲ. ನನ್ನ ವರಿಗಾಗಿ ಎಷ್ಟೋ ಮಂದಿಯ ಮುಂದೆ ಕೈಚಾಚಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಮೊದಲು ಯಾಚಿಸಿದ್ದು ನಿಮ್ಮನ್ನು. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲೇ ವಿಘ್ನವಾಗಬಾರದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪತ್ರವನ್ನೋ, ಪುಸ್ತಕವನ್ನೋ, ಫಲವನ್ನೋ ನಿಮ್ಮಿಂದ ತೃಪ್ತಿಯಿಂದ ಹೊಂದ ಬೇಕೆಂಬುದೇ ನನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪ. ನೀವು ಏನಾದರೂ ಕೊಡಬೇಕು, ಅದರಿಂದ ನಾನು ತೃಪ್ತನಾಗಬೇಕು.

- ನಾಯಕ - ನಾನು ಏನಾದರೂ ಕೊಡಬೇಕು, ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ! (ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತಲೆಯಾಡಿಸುವನು.) ನಾನು ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಏನುಕೊಟ್ಟರೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ಕೊಡದೆ ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತೀಯಲ್ಲ?
- ಬ್ರಾಹ್ಮಣ - ಓಹೋ, ತಪ್ಪದೆ. ನೀವಂದಿರಲ್ಲ, ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಎಂತ, ಅದೊಂದಿದ್ದರೆ ಸಾಕು. ನಾಯಕರೇ, ಈ ಕೈ...
- ಬ್ರಾ-ಮಗ - ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದಲ್ಲ!
- ನಾಯಕ - ಹೌದು, ಹೌದು. ಕಾಣುತ್ತಲೇ ಇದೆಯಲ್ಲ.
(ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ, ಒಂದು ಕಿಲುಬು ಹಿಡಿದ ಸವಕಲು ಕಾಸನ್ನು ತಂದು,)
- ನಾಯಕ - ಇದೋ ಹಿಡಿ.
- ಬ್ರಾಹ್ಮಣ - ನಾಯಕರೇ, ಒಮ್ಮೆ, ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ, ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣೆ ಎಂದು...
- ನಾಯಕ - ಸರಿ, ಸರಿ. ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣೆಮಾಸ್ತು.
(ಎಂದು ಹೇಳಿ ನಾಯಕರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ನಾಣ್ಯವನ್ನು ಹಾಕುವರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ನಾಯಕರು ಕೊಟ್ಟ ನಾಣ್ಯವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿ ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ಒರಸುವನು.)
- ನಾಯಕ - ಏನೆಯ್ಯಾ ಅದು? ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದದ್ದನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹಿಡಿದು ನೋಡುವುದೇ? ಅದು ದಾನವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿ ದುಡು.
- ಬ್ರಾಹ್ಮಣ - ನಾಯಕರೇ, ನನ್ನ ಕೈಗೆ ಬಂದ ವಸ್ತುವಿನ ಮಾಲಿನ್ಯ ಕಳೆಯುವುದು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವಷ್ಟೇ? ಇದಕ್ಕೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಿಲುಬು ಹಿಡಿದಿದೆ. ತೆಗೆಯುತ್ತಾ ಇದ್ದೇನೆ.
- ನಾಯಕ - ಸರಿ, ಸರಿ. ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಕೆಲಸವಿದೆ. ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಹೊರಗಡೆ ಹೋಗಿ ಮಾಡಿಕೋ.
- ಬ್ರಾಹ್ಮಣ - ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ. ನಿಮಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ. ಹೋಗಿಬರುತ್ತೇನೆ ನಾಯಕರೇ.

- ನಾಯಕ - ಮತ್ತೆ ಬರುತ್ತೀರಾ!
- ಬ್ರಾ-ಮಗ - ನಮ್ಮಪ್ಪನ ಚಿತ್ತ.
(ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಮಗನೊಡನೆ ಹೊರಟುಹೋಗುವನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸರಸ್ವತೀಬಾಯಿಯವರು ನೀರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು)
- ನಾಯಕ - ಅಬ್ಬ, ಏನೇ ಆಗಲಿ, ಜಿಡ್ಡಿನಂಥಾಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸದ್ಯ ಕೈಬಿಟ್ಟನಲ್ಲ ಸಾಕು.
- ಸರಸ್ವತಿ - ಯಾರು ಸ್ವಾಮಿ ಅವರು?
- ನಾಯಕ - ಅದೇ ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲ-ನೀನಲ್ಲದೆ ನನ್ನೆದುರು ನಿಂತು ಧರ್ಮೋಪದೇಶ ಮಾಡಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮ ನಿದ್ದಾನೇ ಅಂತ, ಆತನೇ. ಗುಡಿ ಗೋಪುರಗಳು ಕಟ್ಟಿಸಬೇಕಂತೆ, ಕೆರೆ ಬಾವಿಗಳು ತೋಡಿಸ ಬೇಕಂತೆ, ಭತ್ತಗಳಂತೆ, ಸಂತರ್ಪಣೆಗಳಂತೆ, ಸತ್ಕಾರ್ಯಗಳಂತೆ! ಒಂದೇ ಎರಡೇ; ಆ ಉಪದೇಶಕ್ಕೆ ಕೊನೆಯೇ ನೋದಲೇ!
- ಸರಸ್ವತಿ - ಆ, ಅವರೇ! ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರೆ! ನಾನು ನೋಡದೇ ಹೋದೆನಲ್ಲ!
- ನಾಯಕ - ಎಲ್ಲಾ ನಾನು ನೋಡಿ, ಮಾಡಿ, ದುಡ್ಡು ಕೊಟ್ಟು, ಕಳಿ ಸಿದ್ಧಾಯಿತು. ನೀನೇನೂ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.
- ಸರಸ್ವತಿ - ನೀವು! ದುಡ್ಡು ಕೊಟ್ಟಿರಾ!! ಬಹಳ ಸಂತೋಷ ಸ್ವಾಮಿ. ಇಂದಿಗೆ ನನ್ನ ಸೇವೆ ಫಲಿಸಿತು. ನಿಮ್ಮ ಕೈಯಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿ ದಾನ ಮಾಡಿಸಿದನಲ್ಲ. ಅದೇ ಸಾಕು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ...
- ನಾಯಕ - ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತೇ ಉಪದೇಶ. ಸಾಕು. ಅದೇಕೋ ಈದಿನ ನಿನ್ನ ಮಾತುಗಳು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿವೆ. ಈ ದಾನ ಧರ್ಮಗಳ ಹುಚ್ಚನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ತಗ್ಗಿಸು. ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ದಲ್ಲಿ, ಅನರ್ಥಗಳಾಗ ಬಹುದು. ನಾನು ಅಂಗಡಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ; ಬಾಗಿಲು ಜಾಗ್ರತೆ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಕಳ್ಳತನಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗುವೆಯಂತೆ.
- ಸರಸ್ವತಿ - ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ; ಹೋಗಿ ಬನ್ನಿ.
(ನಾಯಕರು ಹೊರಟು ಹೋಗುವರು.)
- ಸರಸ್ವತಿ - ಶ್ರೀಹರಿ, ಈ ಜ್ಞಾನವನ್ನೇ ನನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಗೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕರುಣಿಸು. ಅವರ ಲೋಭತನವನ್ನು ಕಳೆ. ನೀನಲ್ಲದೆ

ಉದ್ಗರಿಸುವವರು ಯಾರು? ಪರಮ ಪಾಪಿಗಳೆಂದು ಪ್ರಥಿತರಾದ
ಅಜಾಮಿಳ ಮಾಧವರನ್ನು ಉದ್ಗರಿಸಿದ ಕಡುಕರುಣಾಮಯ
ನೀನು. ನನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯ ಪರವಾಗಿ ನಾನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ
ಅವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿರ್ಮಲಗೊಳಿಸು ದೇವಾ.

(ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವೇಷಧಾರಿ ಶ್ರೀಹರಿ ಮಗನೊಡನೆ ಪುನಃ
ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು)

- ಬ್ರಾಹ್ಮಣ - ಶೀಘ್ರವೇ ವಾಂಛಿತಫಲಶಿದ್ಧಿರಸ್ತು.
(ಸರಸ್ವತೀಬಾಯಿಯವರು ತಿರುಗಿನೋಡಿ, ಸೆರಗು ಸರಿಮಾಡಿ
ಕೊಂಡು ಬಂದು, ನಮಸ್ಕರಿಸುವರು.)
- ಬ್ರಾಹ್ಮಣ - ದೀರ್ಘಸುಮಂಗಲೀ ಭವ.
(ಸರಸ್ವತೀಬಾಯಿಯವರು ಅಲ್ಲಿ ಇರುವ ಎರಡು ಮಣೆಗಳನ್ನು
ಹಾಕಿ)
- ಸರಸ್ವತಿ - ಬನ್ನಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿ.
- ಬ್ರಾಹ್ಮಣ - ಆಗಲಿ ತಾಯಿ... ಅಮ್ಮಾ, ನನ್ನ ಮಗನ ಉಪನಯನ;
ಇದಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ಸಹಾಯ ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕ.
- ಸರಸ್ವತಿ - ಆ!... ನೀವಾ!... ಸ್ವಾಮಿ, ನಾಯಕರು ನಿಮಗೆ ಸಹಾಯ...
- ಬ್ರಾಹ್ಮಣ - ಆ... ಆ... ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದರಮ್ಮ!
- ಬ್ರಾ-ಮಗ - ಅರುತಿಗಳು ತಿರುಗಿ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಿಲುಬು
ಹಿಡಿದ ನಾಣ್ಯ!
(ಸರಸ್ವತೀಬಾಯಿಯವರು ವೇದನೆಯಿಂದ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸುವರು.)
- ಬ್ರಾಹ್ಮಣ - ಅಮ್ಮ, ವೃಥೆ ಪಡಬೇಡ; ಆತನಿಂದ ಏನಾದರೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳ
ಬೇಕೆಂಬ ಸಂಕಲ್ಪ ನನ್ನಲ್ಲಿತ್ತು; ತೆಗೆದುಕೊಂಡೆ ಅಷ್ಟೆ; ನೀನು
ನಾಯಕರ ಸಹಧರ್ಮಚಾರಿಣಿ. ನಿನ್ನ ಅರ್ಪಣೆಯಿಂದಲೇ
ಕಾರ್ಯ ಪೂರ್ಣವಾಗಬೇಕು.
- ಸರಸ್ವತಿ - ಸ್ವಾಮಿ, ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಏನೋ ಒಂದುವಿಧದ
ಅನಂದವಾಗುತ್ತಾ ಇದೆ. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಮ್ಮ ಪಾಲಿನ
ದೈವವೇ ಮನೆಗೆ ಬಂದಂತಿದೆ. ಅಸ್ವತಂತ್ರಳಾದ ನನಗೆ ನೀವೇ
ದಾರಿತೋರಿ ಜನ್ಮವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸಿರಿ.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ - ನಿಜ ತಾಯಿ. ಹಾಗಾದರೆ-ಮುತ್ತಿಗೆ ಮೌಲ್ಯವಾಗಬಲ್ಲ ಆ ನಿನ್ನ ಮುತ್ತಿನ ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ನನಗೆ ಧಾರೆಯೆರೆ.

ಸರಸ್ವತಿ - (ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ಕೊಡದೆ ಆಜ್ಞಾ ಬದ್ಧಳಾದಂತೆ) ಅಜ್ಜೆ...
(ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ಮೂಗಿನಿಂದ ತೆಗೆದು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ದಾನವಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತಾ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವಳು.)

ಭವಹರ, ಎಲ್ಲಾ ನಿನ್ನ ಲೀಲೆ. ಈ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಈ ಬುದ್ಧಿ ಕೊಟ್ಟು ದಾನಮಾಡಿಸುತ್ತಿರುವವನು ನೀನೇ. ನಿನ್ನ ಪಾದಕ್ಕೆ ಸರ್ವವೂ ಅರ್ಪಿತವು. ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು.

(ಎಂದು ಹೇಳಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ ನಮಸ್ಕರಿಸುವಳು.)

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ - ಸಂಪ್ರೀತನಾದೆನಮ್ಮ. ಶುಭಮಸ್ತು. ನಿನ್ನ ಮನೋಭೀಷ್ಠೆ, ಈಡೇರುವುದು. ಅರ್ಥವತ್ತಾಗಿ ಕೊಟ್ಟ ಈ ದಾನ ಎಂದಿಗೂ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಲಾರದು.

ಸರಸ್ವತಿ - ಎಲ್ಲಾ ನಿಮ್ಮ ದಯೆ.
(ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂದೆಹೋಗಿ ಪುನಃ ಬಂದು)

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ - ಅಮ್ಮಾ...

ಸರಸ್ವತಿ - ಏನು ಸ್ವಾಮಿ ?

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ - ಅಮ್ಮಾ, ನನ್ನಲ್ಲಿ ತಂಬೂರಿ ಚಿಟಿಗೆ ಗೋಪಾಲ ಬುಟ್ಟಿಗಳಿವೆ. ನಾನು ಒಂದು ಕಡೆ ಇರುವೆನಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾಕಡೆಗೂ ತಿರುಗುತ್ತಾ, ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ವಿಶ್ವಕಟುಂಬಿ ನಾನು. ಇಂಥಾ ನನಗೆ ಅವು ಬಹು ಭಾರ. ನಿನ್ನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಜೋಕೆಯಿಂದ ಕಾಪಾಡುವೆಯಾ ?

ಬ್ರಾ-ಮಗ - ಈ ಸಹಾಯ ಮಾತ್ರ ಮಾಡಮ್ಮ. ಅವನ್ನು ಹೊತ್ತು ಹೊತ್ತು ಸಾಕಾಗಿದೆ; ತಿರುಗಲಾರೆ.

ಸರಸ್ವತಿ - ಆಯ್ಯೋ, ಅದಕ್ಕೇನಂತೆ. ತಂದುಕೊಡಿ ನಿಕ್ಷೇಪದಂತೆ ಅವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

- ಬ್ರಾಹ್ಮಣ - ಸಂತೋಷ ತಾಯಿ. ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ, ಆ ನಮ್ಮ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ.
- ಬ್ರಾ-ಮಗ - ಅಜ್ಜೆ ತಂದೆ.....
(ಮಗ ತಂಬೂರಿ ನೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ತರಲು ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವನು.)
- ಸರಸ್ವತಿ - ಏನು, ಬೇರೆ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಇಟ್ಟಿದ್ದೀರಾ ?
- ಬ್ರಾಹ್ಮಣ - ಇಲ್ಲ-ಇಲ್ಲ-ಅವು ನಿರಂತರ ನಮ್ಮ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಹೊರಗಡೆಯೇ ಇಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಅದೋ ತರುತ್ತಿದ್ದಾನಲ್ಲ.
(ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭನು ತಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ತಂಬೂರಿ-ಚಿಟಿಕೆ-ಗೋಪಾಳ ಬುಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ತರುವನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಅವುಗಳನ್ನು ಸರಸ್ವತಿಯ ಕೈಗೆ ಕೊಡುವನು. ಸರಸ್ವತಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಒತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಳು.)
- ಬ್ರಾಹ್ಮಣ - ತಾಯಿ, ಇವು ನನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯವಾದುವುಗಳು. ಬಹಳ ಜೋಕೆಯಿಂದ ಕಾಪಾಡಮ್ಮ. ಅಮ್ಮಾ, ಬೇಕಾದರೆ ಇವನ್ನು ನೀವೇ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು; ನನ್ನ ಅಭ್ಯಂತರವಿಲ್ಲ.
- ಸರಸ್ವತಿ - ಆ ಸೌಭಾಗ್ಯ ನಮಗಿದೆಯೇ ? ಏನೇ ಆಗಲಿ, ನಿಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತೇನೆ.
- ಬ್ರಾಹ್ಮಣ - ಒಳ್ಳೆಯದು. ನೀನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೊಟ್ಟ ಮೂಗುತಿಯಿಂದ ಇನ್ನು ಮುಂದಿನ ಕೆಲಸಗಳು ನಡೆಯಬೇಕು. ನಾವು ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತೇವೆ, ಶುಭಮಸ್ತು.

(ಸರಸ್ವತಿಬಾಯಿಯವರು ನಮಸ್ಕರಿಸುವರು.)

(ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮಗನೊಡನೆ ನಿಷ್ಕ್ರಮಿಸುವನು.)

ಪ್ರಥಮಾಂಕವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು.

॥ ಶ್ರೀಮಧ್ವೇಶಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ಎರಡನೇ ಅಂಕ

ತೆರೆ ಏಳುವುದು .

(ಶ್ರೀನಿವಾಸನಾಯಕರ ಮನೆ. ಶ್ರೀನಿವಾಸನಾಯಕರು ಕೋಪದಿಂದ ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ನಡುವನೆಯಲ್ಲಿ ಆಕಡೆ ಈಕಡೆ ಎರಡು ಸಲ ನಡೆದಾಡಿ, ಕೆಸೆಯಿಂದ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಡಬ್ಬಿಯನ್ನು ತೆಗೆದು, ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ-)

- ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ, ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಇದು ಸರಸ್ವತಿಯ ಮೂಗುತಿಯೇ; ಇಂಥಾ ಮೂಗುತಿ ಈ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗಾದರೆ ಇದು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಕೈಗೆ ಹೇಗೆ ಸೇರಿತು? ಉಂ ... ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಇಷ್ಟು ಮೋಸಗಾರನೆಂದು ಸ್ವಸ್ಥದಲ್ಲೂ ಊಹಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾ ವೇಷ; ಏನು ಆ ಮಾತು! ಏನು ಆ ಮುಖವಳಕೆ! ಏನಾ ಗಾಂಭೀರ್ಯ! ಉದನಯನವಂತೆ ಅದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಸಹಾಯ ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕವಂತೆ! ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಬಂದಿರುವನಂತೆ! ತನ್ನವರನ್ನಲ್ಲದೆ ಮತ್ಯಾರನ್ನೂ ಯಾಚಿಸುವವನಲ್ಲವಂತೆ! ಕಳ್ಳ! ಮಹಾಕಳ್ಳ! ದಾನಬೇಡಲು ಬಂದನಂತೆ ದಾನಬೇಡಲು! ನನ್ನಲ್ಲಿ ಆಟಸಾಗದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದೂರಿ, ಸರಸ್ವತಿಯ ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ಕದ್ದಿದ್ದಾನೆ. ಏ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಬ್ರೂವ! ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೀಯೋ ನೋಡುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕದ್ದ ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ನನಗೇ ಮಾರಲು ಬಂದೆಯಾ! (ಅಲೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಾ) ಛೇ, ನನ್ನ ಊಹೆ ಸರಿಯಲ್ಲ. ಇಂಥಾ ಹುಚ್ಚನಾದರೂ ತಾನು ಕದ್ದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಪುನಃ ಆ ವಸ್ತುವಿನ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಮಾರಲು ಎಂದಿಗೂ ಬರಲಾರನು: ಇದು ಸತ್ಯ; ಹಾಗಾದರೆ? ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಸವಿನುಡಿಗೆ, ಆಕಾರಕ್ಕೆ, ಮಾರುಹೋಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ, ಸರಸ್ವತಿಯೇ ದಾನವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿರಬಹುದು! ಉಂ ಸಂದೇಹ ವಿಲ್ಲ. ಇದು ಸರಸ್ವತಿಯು ವ್ಯವಹಾರವೇ. ಸರಸ್ವತೀ, ಕೊನೆಗೆ ನಿನ್ನ ದಾನಧರ್ಮದ ಬುದ್ಧಿ ಇಷ್ಟೆಯವರಿಗೆ ಬಂತೇ! ಆಗಲಿ, ಇದರ ಪರಿಣಾಮ ಹೇಗಿರುತ್ತದೆಯೋ ನೋಡುವೆಯಂತೆ! (ಕೋಪದಿಂದ ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗುವರು.)
- ಸರಸ್ವತೀ,.....ಸರಸ್ವತೀ,.....ಸರಸ್ವತೀ.....
- (ಸರಸ್ವತಿ ಬಾಯಿಯು ಭಯಪಡುತ್ತಾ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ನಾಯಕರಿಗೆ ಮುಖವನ್ನು ತೋರದೇ, ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿ ಕೊಂಡು ನಿಂತು)

ಸರಸ್ವತಿ

- ಕರೆದಿರಾ?

(ನಾಯಕರು ಸರಸ್ವತಿ ಬಾಯಿಯ ಮುಖವನ್ನೇ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡುವರು. ಏನೂ ಮಾತಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಮಾನವನ್ನು ಭರಿಸಲಾರದೆ, ಭಯದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೇಗಾದರೂ ಹೊರಡಬೇಕೆಂದು ಸರಸ್ವತೀ ಬಾಯಿಯು.) ಕಾಲಿಗೆ ನೀರು ತರುತ್ತೀನೆ.

ನಾಯಕ

- ನಿಲ್ಲ... ನೀರು ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ (ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತಾ ವ್ಯಂಗವಾಗಿ) ಸರಸ್ವತೀ, ಎಲ್ಲಿ ಇತ್ತ ತಿರುಗು. ನನ್ನ ಕಡೆ ನೋಡು. ಏನು ನಿನ್ನ ಮುಖ ನೋಡಬಾರದೆ?
(ಸರಸ್ವತಿಬಾಯಿಯು ಭಯದಿಂದ ಮೆಲ್ಲಗೆ ತಿರುಗಿ ನಾಯಕರ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾರೆ)

ಓಹೋ...! ಈದಿನ ಪ್ರತವೆಂದು ಎರೆದು ಕೊಂಡಿದ್ದೀಯಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಾ ಸರಸ್ವತೀ. ಯಾವಾಗಲೂ ಎರೆದುಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಎಣ್ಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು, ಬೆಂಡೋಲೆ, ಮೂಗುತಿ ಎರಡನ್ನೂ ತೆಗೆದಿಡುತ್ತಿದ್ದೆ? ಈ ದಿನ ಏನು ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ತೆಗೆದಿಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ? ಓಹೋ! ಅವಸರದಲ್ಲಿ ಮರೆತಂತಿದೆ ಅಲ್ಲವೇ? ಎಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಆ ನಿನ್ನ ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತೀಯಾ?

ಸರಸ್ವತಿ

- (ಭಯಪಡುತ್ತಾ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂದೆ ಬಂದು) (ಚ್ಚಗತ) ಶ್ರೀಹರಿ ಎನೀ ಪರಿಕ್ಷೆ! (ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ) ಸ್ವಾಮಿ!

ನಾಯಕ

- ಏನು?

ಸರಸ್ವತಿ

- (ಮಾತು ಮರೆಸುವ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ) ಅಲ್ಲ, ಇವತ್ತೇನು ಅಂಗಡಿಯಿಂದ ಬೇಗನೇ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿರಲ್ಲ! ದೇವರ ದಯದಿಂದ ಅಡಿಗೆಯೂ ಆಗಿದೆ. ಏಳಿ; ಮಡಿಲುಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ; ಊಟ ಮಾಡಿ...

ನಾಯಕ

- (ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಾ) ಸರಸ್ವತೀ, ನಿನ್ನ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತವನು ನುರಿತ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಾಯಕ. ಮಾತು ಮರೆಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಡ. ಮೊದಲು ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡುಬಾ.

ಸರಸ್ವತಿ

- (ಅಂಜುತ್ತಾ) ಅದು... ಅದು... ದೇವರ ಹತ್ತಿರ ಇದೆಯಲ್ಲಾ.

ನಾಯಕ

- ನೀನು ಯಾವಾಗಲೂ ಮಡಿಯಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತೀಯಲ್ಲ, ಮತ್ತೇನು?

- ಸರಸ್ವತಿ - ಏಕೆ ಈ ದಿನ ಇಷ್ಟು ಕೋಪದ್ದಡ್ಡೀರಿ ?
- ನಾಯಕ - ಸರಸ್ವತೀ, ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೀಬಲ್ಲೆ. ಧನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ನೋಸಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಬೇಡ. ಎಲ್ಲಿ ಅಮೂಗುತಿ ? ಈಗಲೇ, ಈಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಅದು ನನ್ನ ಕೈಗೆ ಬರಬೇಕು.
- (ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಸಾಲದ ದುಡ್ಡು ಕಟ್ಟಲು ಬಂದ ರಂಗಪ್ಪ ಕೂಗುವನು.)
- (ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ) ನಾಯಕರೇ, ... ಸೀನಪ್ಪನಾಯಕರೇ ! ಯಾರೋ ಅದು ? (ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ) ನಾನ್ರಿಯಪ್ಪ ರಂಗಪ್ಪ ! ನಿಮ್ಮ ಸಾಲ ಕಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದೀನಿ.
- ಬರ್ರೀನಿ ಬರ್ರೀನಿ ಕೂಡು. (ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದಲೆಕ್ಕದ ಪುಸ್ತಕ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು) ಸರಸ್ವತೀ, ನಾ ಬರುವುದರೊಳಗೆ ಮೂಗುತಿ ಇದ್ದಿರಬೇಕು.
- ಸರಸ್ವತಿ - ಸ್ವಾಮಿ, ಕೋಪಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಡಿ. ಶಾಂತ ಚಿತ್ತರಾಗಿ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು.....
- ನಾಯಕ - (ಕೋಪದಿಂದ) ಸರಸ್ವತೀ, ಈ ಉಪದೇಶವೆಲ್ಲ ಬೇಡ. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲೆ ಕಲ್ಲು. ನನಗೆ ನಾನು ಬೇಕಾದರೆ, ಮೂಗುತಿ ನನ್ನ ಕೈಗೆ ಬರಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಇಂದಿಗೆ ನನ್ನ ನಿನ್ನ ಮುಂಜೀರಿ ಹೋಯಿತು.
- ಸರಸ್ವತಿ - (ಭಯದಿಂದ ಥಟ್ಟನೆ ಕಾಲಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಾ) ಸ್ವಾಮಿ, ನಿಮ್ಮ ಕಾಲು ಹಿಡಿದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಆಮಾತನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅನ್ನ ಬೇಡಿ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಅಂಗಲಾಚಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.
- ನಾಯಕ - ಇಲ್ಲ, ಅದು ಆಪ್ಪೇ. (ಎಂದ:ಕಾಲು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋಗುವರು.)
- ಸರಸ್ವತಿ - ಸ್ವಾಮಿ, ಕೃಷ್ಣ ! ಏನೀಪರೀಕ್ಷೆ! ಆವರ ಮನಸ್ಸು ಬಹಳ ಕಠಿಣ. ಎಂದೂ ಆಡದೇ ಇರುವ ಮಾತನ್ನಾಡಿರುವರು. ನಿನ್ನ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ನಿಲ್ಲಲು ನಾನು ಶಕ್ತಳೇ ? ಮಗನ ಉಪನಯನವೆಂದು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಬಂದು ಯಾಚಿಸುವುದೇನು ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮುಖ ನೋಡಿದಾಕ್ಷಣ ಹಿಂದೂ ಮುಂದೂ ಅಲೋಚಿಸದೇ ಮೂಗುತಿ

ಯನ್ನು ದಾನ ಕೊಡುವುದೇನು! ಎಲ್ಲವೂ ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಹೋಯಿತೆ! ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮನನ್ನು ನೆನೆದರೆ ಸಾಕು! ಮೈ ಪುಳಕವಾಗುತ್ತದೆ! ಆಮಾತು, ಅತೇಜಸ್ಸು, ಅನೋಟ, ಅನನುಭೂತವಾದದ್ದು! ಗೊಲ್ಲತಿಯರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಲಿದಾಡಿದ ಅನಂದನಂದನನೇ ಬಂದು ಮಾತಾಡಿದಂತಿತ್ತು! ಶ್ರೀಹರಿ, ಏನೂ ಅರಿಯದವಳು ನಾನು. ಈ ಸಂಕಷ್ಟದಿಂದ ನೀನೇ ಪಾರು ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನೀನಲ್ಲದೆ ಕಾಯುವವರ ನಾ ಕಾಣೆ.

ಅಸುರ ಭನ್ನಟ್ಟಿ ಬರೆ ಪಶುಪತಿಯ ರಕ್ಷಿಸಿದೆ
ಋಷಿಯ ಶಾಪವ ಪರಿದು ಅಂಬರೇಷನ ಕಾಯೆ
ವಸುಧೆಯಲಿ ಕಲ್ಲಾಗಿ ಬಿದ್ದ ಅಹರ್ಲಯ ಪೂರಿದೆ
ತಿರು ಪ್ರಹ್ಲಾದಗೊಲಿದೆ ||

ಹಸುಳೆ ಧ್ರುವರಾಯಂಗೆ ಪೆಸರುಳ್ಳಪದವನಿತ್ತೆ
ದಶಕಂಠನನುಜಂಗೆ ಸ್ಥಿರ ಪಟ್ಟವನು ಕೊಟ್ಟೆ
ಹೆಸರುಗೊಂಡರೆ ಮಗನ ಅಜಾಮಿಳನ ರಕ್ಷಿಸಿದೆ
ವಸುದೇವಸುತನೆ ಸಲಹೋ ||

ಕೃಷ್ಣಾ, ಕಾಪಾಡಲಾರೆಯಾ? ಪಾಲಿಸು ತಂದೇ; ಪಾಲಿಸು.
ಈದೀನಳಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪರೀಕ್ಷೆಯೇ? ಅವರಮನೋವೃತ್ತಿ
ಯನ್ನು ತಿಳಿದೂ ಸಹಾ ನನ್ನನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವೆಯಾ?

(ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಾಯಕರು ಅಂದಂತೆ
ಸರಸ್ವತೀ ಬಾಯಿಗೆ ಹಿಂದಿನ ಮಾತುಗಳು ಕೇಳಿಸುವುವು. ಇದು
ಭ್ರಾಂತಿ)

(ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ) “ಸರಸ್ವತೀ, ನಿನಗೆ ನಾನು ಬೇಕಾದರೆ,
ಮೂಗುತಿ ನನ್ನ ಕೈಗೆ ಬರಬೇಕು. ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ದರೆ ಇಂದಿಗೆ
ನನ್ನ ನಿನ್ನ ಋಣ ತೀರಿತು, ಋಣತೀರಿತು, ಋಣತೀರಿತು.”

(ರಂಗ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಸರಸ್ವತಿ ಬಾಯಿಯವರು
ಭಯದಿಂದ ಅತ್ತಿತ್ತ ತಿರುಗುತ್ತಾ ಕಿವಿಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು.)

ಲಕ್ಷ್ಮೀಮನೋಹರನೆ ಇಷ್ಟುಚಾಪನಪಿತನೆ
ಯಕ್ಷ ಗಂಧರ್ವ ಅಮರೇಂದ್ರ ಮುನಿ ವಂದಿತನೆ
ಅಕ್ಷಯನೇ ಅಟದಲಿ ಜಗವ ಮೋಹಿಪ ಸ್ಥೂಲ
ಸೂಕ್ಷ್ಮದೊಳು ಪಂಪೂರ್ಣನೇ

ಕುಕ್ಷಿಯೊಳರೇಳು ಜಗವ ಪಾಲಿಸುತಹನೆ
ಅಕ್ಷಾಸುರಾಂತಕಗೆ ಅಜಪದವಿಯಿತ್ತವನೆ
ದಕ್ಷಸುತೆಪತಿಸಖನೆ ಪಕ್ಷಿವಾಹನ
ರಕ್ಷಿಸೋ ಅನಾಥಬಂಧೋ.....

ತಂದೆ ತಾಯಿಯು ನೀನೆ, ಬಂಧು ಬಳಗವು ನೀನೆ
ಇಂದೆನ್ನ ಕುಲಸ್ವಾಮಿ ಗುರುಪಿತಾಮಹನು ನೀನೆ
ಎಂದು ನಂಬಿದೆ ಎನ್ನ ಮಾನಾಭಿಮಾನವ ಮು
ಕುಂದಾ ನಿನಗೊಪ್ಪಿಸಿದನೋ !

ಕೊಂದರೊಳಿತು ಕಾಯ ರೊಳಿತು
ದೇವಾ ರಕ್ಷಿಸೋ ... ರಕ್ಷಿಸೋ ... ರಕ್ಷಿಸೋ

(ಎಷ್ಟು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರೂ ಭಗವಂತನು ಕರುಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ)

ಸ್ವಾಮಿ, ಕರುಣಿಸಲಾರೆಯಾ! ಅಂಗಲಾಚಿಬೇಡಿದರೂ ಕಾಯ
ಲಾರೆಯಾ! ಹುಂ ... ಹೌದು, ನೀನು ಬಂದು ಕಾಪಾಡು
ವಷ್ಟು ಭಕ್ತಿ ನನ್ನಲ್ಲಿಿದೆ! ಕರೆದರೂ ಬರಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಅಪಖ್ಯಾತಿ
ನಿನಗೇಕೆ? ಅವರನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿ, ಒಪ್ಪಿಸಲು ಅಸಮರ್ಥಳಾಗಿ
ದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಹೇಗಿದ್ದರೆ ಹಾಗಾಗಲಿ. ಇನ್ನು ನನಗೆ
ದೇಹತ್ಯಾಗವೇ ಮಾರ್ಗ !

(ಎಂದುಹೇಳಿ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಗೆ ಮಾರ್ಗಹುಡುಕುವಳು: ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ
ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಭಂಗಾರದ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವ
ದ್ರಾವಕದ ಸೀಸೆ ಕಾಣಿಸುವುದು. ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು,)

- ಕೃಷ್ಣಾ, ನನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವೂ ನಿನಗರ್ಪಿತವು! ನನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯ
ಸೇವಾಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಜನ್ಮ ಜನ್ಮದಲ್ಲೂ ಕರುಣಿಸು! ಅವರನ್ನು
ಉದ್ಧರಿಸು! ದುಡ್ಡಿನ ವ್ಯಾನೋಹವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ, ನನ್ನ ಪಾದ
ದಾಸರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೋ! ಸಾಧ, ಈ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮ
ಸೇವಾಭಾಗ್ಯ ಇಷ್ಟೇ ಎಂದು ನನ್ನ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ!
ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿರಿ! ನನೋನಮಃ! ಸಾರಾಯಣ! ಸಾರಾ

ಯಣ! ನಾರಾಯಣ! (ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು
ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕಡಿಯಲು ಸನ್ನದ್ಧನಾಗುವಳು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ
ಅಶರೀರವಾಣಿಯಾಗುವುದು.

(ಹಿನ್ನೆಲೆ)

ಸಾಧ್ವೀ, ತಡೆ. ಸುಪ್ರೀತನಾದೆ. ಇದೋ ನೀಕೊಟ್ಟ ಮೂಗುತಿ.
ಮುಕ್ತಿಗೆ ಮೌಲ್ಯವಾದ ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ಧಾರೆಯೆರೆದು ಮುಕ್ತಿ
ದಾತನಾದ ನನ್ನನ್ನೇ ಕೊಂಡೆ. ಶುಭಮಸ್ತು.

(ಮೇಲಿಂದ ಮೂಗುತಿ ಸರಸ್ವತಿಯ ಮುಂದೆ ಬೀಳುವುದು.
ಅನಂದದಿಂದ ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಕಣ್ಣಿಗೆ
ಹಚ್ಚಿ ಕೊಳುತಾ.)

ಕೃಷ್ಣಾ, ತಂದೆ! ಏನು ಕರುಣೆಯೋ ನೀನು! ನಿನ್ನ ಭಕ್ತ
ವಾತ್ಸಲ್ಯಕ್ಕೆ ಎಣೆಯೇ ಕಾಣದಲ್ಲ! ನಮ್ಮ ಮನೆದೈವವೇ! ಅಲ್ಪ
ರಾದ ನಮ್ಮನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿದೆಯಾ! ಕೃಷ್ಣಾ! ತಂದೆ! ಜಗನ್ನಾಥ!
ದೇವ ದೇವ! ಪುಂಡರೀಕವರದಾ! ಪಾಂಡುರಂಗಾ! ಕೃಷ್ಣಾ!!
ಕೃಷ್ಣಾ! ಕೃಷ್ಣಾ! ಕೃಷ್ಣಾ!!!

(ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಾಯಕರು ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು. ಸರಸ್ವತೀಬಾಯಿ
ಯವರು ಅನಂದದಿಂದ ಕಾಲಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾ.)

ಸರಸ್ವತಿ - ಸ್ವಾಮೀ, ಇಂದಿಗೆ ನಮ್ಮ ಜನ್ಮ ಧನ್ಯವಾಯಿತು. ನನ್ನ ಸ್ವಾಮಿ
ಬಹಳ ಕರುಣಾಮಯ!

ನಾಯಕ - ಯಾರು - ಆ ನಿನ್ನ ಸ್ವಾಮಿ?

ಸರಸ್ವತಿ - ಪತಿತಜನೋದ್ಧಾರಕನೊ! ಪರಮಪದನಾಥನೊ! ಪರಮ
ಕರುಣಾಕರನೊ! ಪರಾತ್ಪರನೊ ಆದ ಪಾಂಡುರಂಗನೇ ಸ್ವಾಮಿ!

ನಾಯಕ - ಬೆಲ್ಲವಿದೆಯೇ ಎಂದರೆ ಅಲ್ಲವಿದೆ-ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ ಸಮಾ
ಧಾನವನ್ನಲ್ಲ ನಾಕೇಳಿದ್ದು. ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದು ಮೂಗುತಿ;
ಅದೆಲ್ಲದೆ?

ಸರಸ್ವತಿ - ಇದೋ! ಆಸ್ವಾಮಿ ಕರುಣಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಮೂಗುತಿ!!

(ಸರಸ್ವತಿ ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವಳು. ನಾಯಕರು
ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ತಕ್ಷಣ
ತಮ್ಮಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಡಬ್ಬಿಯನ್ನು ತೆಗೆದು ನೋಡುವರು. ಆದರೆ
ಅದರಲ್ಲಿ ಮೂಗುತಿ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಅಶ್ಚರ್ಯ ಪಡುತ್ತಾ,
ಛಯದಿಂದಿ)

- ನಾಯಕ - ಆ! ಏನಿದಾಶ್ಚರ್ಯ! ಭ್ರಮೆಯಲ್ಲ ವಷ್ಟೆ! ಸ್ವಪ್ನವಲ್ಲವಷ್ಟೆ!! ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮಾರಲು ಬಂದ ಈ ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿ ತಪ್ಪನೆಂದು, ಅತನನ್ನು ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲೇ ಕೊಡಿಸಿ, ಭದ್ರವಾಗಿ ಸ್ವತಃ ಇದನ್ನು ತಂದು ಒಂದುಕ್ಷಣದಕೆಳಗೆ ಇದರಲ್ಲಿಟ್ಟು ನನ್ನಲ್ಲೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡೆ. ಮತ್ತೆ...ಮತ್ತೆ... ಈಗ ಆ ಮೂಗುತೆ ಇವಳ ಹತ್ತಿರ! (ಸರಸ್ವತಿಯ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಅವಳಕ್ಕೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು) ಸರಸ್ವತಿ! ಸರಸ್ವತಿ! ನಿಜಹೇಳು. ಏನೂ ಅಂಯದವನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದಂತಾಗಿದೆ. ನನಗೆ ಏನೋ ಅಗುತ್ತಿದೆ. ನಡೆದ ಸಂಗತಿ ಹೇಳು. ಈ ಮೂಗುತೆ ನಿನ್ನ ಕೈಗೆ ಹೇಗೆ ಬಂತು? ನಿಜಹೇಳು ಸರಸ್ವತಿ, ನಿಜಹೇಳು.
- ಸರಸ್ವತಿ - (ಕೈಜೋಡಿಸಿ) ಸ್ವಾಮಿ, ನನ್ನ ತಪ್ಪನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸುತ್ತೀರಾ?
- ನಾಯಕ - ಅಬ್ಬಾ!! ಈಗ ಇದೆಲ್ಲಾ ಬೇಡ. ನಡೆದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಮೊದಲು ಹೇಳು.
- ಸರಸ್ವತಿ - ಆಗಲಿ ಸ್ವಾಮಿ. ನೀವು ಅಂಗಡಿಗೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ, ನೀವು ಹೇಳಿದ ಆ ವಿಪ್ರೋತ್ತಮರು ಮಗನೊಡನೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ಮಗನ ಉಪನಯನ ಎಂದುಹೇಳಿ, ಈ ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ದಾನವಾಗಿ ಕೊಡು ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಅವರ ತೇಜಸ್ಸನ್ನೂ, ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯನ್ನೂ ನೋಡಿ ನಾನು ಮೈಮರೆತೆ. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವೈಕುಂಠದಕಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ ಬಂದು ಬೇಡಿದಂತಿತ್ತು! ಮಹಾನಂದ ವಾಮಿತು. ಆ ತನ್ಮಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನನಗರಿವಾಗದಂತೆಯೇ ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದೆ.
- ನಾಯಕ - ಹಾಗಾದರೆ ಈಗ ನಿನ್ನ ಕೈಗೆ ಮೂಗುತೆ ಹೇಗೆ ಬಂತು?
- ಸರಸ್ವತಿ - ಸ್ವಾಮಿ, ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮತ್ಯಾರೋ ಅಲ್ಲ - ಅವಿಳಾಂಡಕೋಟಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡನಾಯಕನೂ, ಆದ್ಯಂತರಹಿತನೂ, ಆರ್ತತ್ರಾಣ ಸರೋಯಣನೂ, ಆದಶ್ರೀಹರಿಯೇ! ಪಾಪಿಷ್ಠರಾದ ನಮ್ಮನ್ನು ದರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ವರಮಪದದಿಂದ ಪಾದಚಾರಿಯಾಗಿ ಬಂದ!
- ನಾಯಕ - ಏನು !!!
- ಸರಸ್ವತಿ - ಹೌದು ಸ್ವಾಮಿ, ಆಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ನೀವಂದ ಕಠಿಣ ಮಾತಿನಿಂದ ಭೀತಳಾದ ನಾನು, ಬೇರೆದಾರಿಗಾಣದೆ, ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗ ಮಾಡಲು ನಿಶ್ಚೈಸಿ, ಇದೋ, ಈ ದ್ರಾವಕವನ್ನು ಕುಡಿಯಲು ಸನ್ನದ್ಧಳಾದೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ

ನಾಯಕ - ಆಪ್ತರಲ್ಲ !!!

ಸರಸ್ವತಿ - (ಆನಂದದಿಂದ) ಆ ಭಕ್ತಬಂಧುವೂ ಭಕ್ತವತ್ಸಲನೂ ಆದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಎಂದೂಕೇಳದ, ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಜಗತ್ತನ್ನೇ ಮೋಹಗೊಳಿಸುವ, ಗಂಭೀರ ಕಂಠದಿಂದ “ಸಾಧ್ವೀ, ಪ್ರೀತ ನಾಡೆ. ಇದೋ ನೀಕೊಟ್ಟ ಮೂಗುತಿ. ಮುಕ್ತಿಯ ಮೌಲ್ಯದ ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ಧಾರೆ ಎರೆದು, ಮುಕ್ತಿದಾತನಾದ ನನ್ನನ್ನೇ ಕೊಂಡೆ. ಶುಭಮಸ್ತು” ಎ೦ದು ಹರಸಿದ. ಅಷ್ಟೇ! ಮೇಲಿಂದ ಈ ಮೂಗುತಿ ನನ್ನ ಮುಂದೆಬಿತ್ತು. ಆ ಮಧುರ ಗಂಭೀರ ಕಂಠಧ್ವನಿ ಈಗಲೂ ಕಿವಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದಂತಿದೆ. ಸ್ವಾಮಿ, ಆ ಬಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮ ನಿಸ್ಸಂದೇಹ ವಾಗಿಯೂ ಪಾಂಡುರಂಗನೇ ಸ್ವಾಮಿ! ಆತನು ಪಾಂಡುರಂಗನೇ !!

(ನಾಯಕರು ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಆನಂದಬಾಷ್ಪಗಳನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಾ ಸರಸ್ವತಿಯ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು)

ನಾಯಕ - ಸರಸ್ವತೀ, ಸರಸ್ವತೀ, ನೀನೆಷ್ಟು ಭಾಗ್ಯವಂತೆ!! ನಿನ್ನ ಜನ್ಮವೇ ಧನ್ಯ! ಸರಸ್ವತೀ, ಸರಸ್ವತೀ, ನೀನಂದ ಮಾತು ಸತ್ಯ! ಸಂದೇಹ ವಿಲ್ಲ; ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ನನ್ನ ತ್ರಿಹರಿಯೇ! ಅಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಬಳಲುತ್ತಿರುವ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕರುಣಿಸಿ ಧಾವಿಸಿ ಬಂದ ಪರಾತ್ಪರನು ಆತನೇ! (ದುಃಖಿಸುತ್ತಾ) ಶ್ರೀಹರೇ, ... ಪಾಂಡುರಂಗಾ, ಅಲ್ಲಗಳೆದೆನೋ, ಜರೆದೆನೋ ನಿನ್ನನ್ನು! ನಿನ ಗಾಗಿ ತಿರುಗಬೇಕಾದ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನೇ ನನ್ನ ಸುತ್ತಲೂ ತಿರುಗು ವಂತೆ ಮಾಡಿದೆನೋ! ಕಣ್ಣೆದುರು ಬಂದು ನಿಂತು ನಲಿದಾಗಲೂ ನೋಡದೇ, ಮಾತಾಡದೇ, ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದ ಪರಮ ಪಾಪಿಯೋ ನಾನು! ಪರಮಪಾಪಿ! (ಹಣೆ ಹಣೆ ಬಡೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಅಳುವರು.) ಜಗನ್ನಾಥ! ಜಗನ್ನಾಥ! ನಿನ್ನನ್ನು ಕಳೆನೆಂದು ಸಂದೋಧಿಸಿದೆವಲ್ಲಾ! ನಾನೆಷ್ಟು ಪಾಪಿ! ನಾನೆಷ್ಟು ಪಾಪಿ! (ಎಂದುರೋದಿಸುವರು)

ಸರಸ್ವತಿ - ಸ್ವಾಮಿ, ಸ್ವಾಮಿ, ಚಿಂತಿಸಬೇಡಿ; ಶ್ರೀಹರಿಯು ಭಕ್ತಾಪರಾಧನ ಹಿನ್ನು.!

ನಾಯಕ - ಹೌದು ಸರಸ್ವತಿ ಹೌದು. ನನ್ನ ಕೃಷ್ಣ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಕಳೆನೇ! ನನ್ನಂಥಾ ಪರಮ ಪಾಪಿಗಳು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಪಾಪದ ಗಂಟನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವ ಮಹಾಕಳೆನು! ಸರಸ್ವತೀ, ಸರಸ್ವತೀ, ಆಸ್ವಾಮಿ ಖಂಡು ನನ್ನ ಕೃಷ್ಣ ವಿನಂದನು ಗೊತ್ತೇ...?

- ಸರಸ್ವತಿ - ಆ ನನ್ನ ಮುಡ್ಡು ರಂಗ ಏನೆಂದ ಸ್ವಾಮಿ ?
- ನಾಯಕ - “ನಾಯಕರೇ, ನಾನು ಯಾರನ್ನೂ ಯಾಚಿಸುವವನಲ್ಲ; ನನ್ನ ವರನ್ನೇ ಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ.” ಆಹಾ! ಆಹಾ! ಸ್ವಾಮಿ, ನಾನು ನಾನು ನಿನ್ನವನೇ! ಸ್ವಾಮಿ, ಏನೋ ನಿನ್ನ ಸವಿನುಡಿ! ನಿನ್ನ ಕೃಪಾಪರಾಧಸಹಿಷ್ಣುತೆಗೆ ಕೊನೆ ಇಲ್ಲ! ಹುಲು ಮಾನವನಾದ ನಾನೆಲ್ಲಿ, ಎಲ್ಲರೊಳು ನೆಲಸಿ ಕೈವಲ್ಯವಿವ ಫುಲ್ಲನಾಥಾ..... ಶ್ರೀಹರಿ ನೀನೆಲ್ಲಿ!! ನಿನ್ನ ಭಕ್ತವಾತ್ಸಲ್ಯತೆ ಯನ್ನು ಅರಿಯದೇ ಹೋದೆನಲ್ಲ! ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕ ರತ್ನವನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಂಡಂತಾಯಿತೇ ಈ ನನ್ನ ವ್ಯವಹಾರ!

ಉಗಾಭೋಗ

ಅಣುರೇಣು ತೃಣದಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣನಾಗಿರುವ
ಗುಣವಂತನೇ ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆ ಗಣನೆ ಮಾಡುವರಾರು
ಎಣಿಸಿ ನೋಡುವಳನ್ನು ಎಣಾಕ್ಷಿ ಸಿರಿದೆವಿ
ಜ್ಞಾನ ಸುಗುಣ ತತ್ತ್ವ ವೇಣುಗೋಪಾಲ ಹರೇ
ಕಾಣಿಸೋ ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆ ||

(ಎಂದು ಹೇಳಿ ದಾಸರು ಮೈಮರೆತು ನಿಲ್ಲುವರು.)

(ಪತಿಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಆನಂದದಿಂದ)

- ಸರಸ್ವತಿ - ಸ್ವಾಮಿ...ಸ್ವಾಮಿ ..ಕೃಷ್ಣಾ, ನಮ್ಮ ಜನ್ಮ ಧನ್ಯಮಾಡಿದೆಯಾ ತಂದೆ !

- ನಾಯಕ - (ಎಚ್ಚಿತ್ತು) ಹರೇ...ಎನ್ನಪ್ಪ...ಎನ್ನಣ್ಣ...ಎನ್ನದೈವವೇ-ಎನ್ನ ಮನೋವಲ್ಲಭನೇ, ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತು ನಿನ್ನ ಪಾದಧೂಳಿ ಯನ್ನು ಹಾಕಿದೆಯಾ! ರಂಗಾ... ಪಾಂಡುರಂಗ! ಯಾವ ಪಾದರೇಣುವಿಗಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ತಿರಬಾಗಿ ಸಂತತ ನಿಲ್ಲುವರೋ, ಯಾವ ಪಾದರೇಣುವಿನಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕೂರಾದಿ ಮಹಿ ತಾತ್ಮರು ಹಾಡಿ ಹೊರಳಿ ಮೈಮರೆತು ಪುನೀತರಾದರೋ, ಯಾವ ಪಾದರೇಣು ಕಠಿಣಶಿಲೆಯನ್ನು ಕೋಮಲಾಂಗಿ ಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿತೋ, ಅಂಥಾ ಪರಮ ಪವಿತ್ರವಾದ ನಿನ್ನ ಶ್ರೀಪಾದರೇಣು, ಅಲ್ಪನಾದ ನನ್ನ ಈಮನೆಯಲ್ಲಿ!! ಕೃಷ್ಣಾ, ನಾನೇ ಧನ್ಯ! ನಾನೇ ಧನ್ಯ!!

(ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ, ನಾಯಕರು ಮೈಮರೆತು ಆಸ್ಥಳದ ಪಕ್ಕ ದಲ್ಲಿ ಕೂತು, ಕೈಯಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಒರೆಸುತ್ತಾ, ಆ

ಭಕ್ತ ಪುರಂದರದಾಸರು (ನಾಟಕ)

ಧೂಳನ್ನು ಮೈಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಸರಸ್ವತಿಗೆ ಹಚ್ಚುತ್ತಾ,
ಹುಚ್ಚರಂತೆ ಮಹದಾನಂದಿಂದ)

ಸರಸ್ವತಿ, ಸರಸ್ವತಿ, ಇದೋ, ಇದೋ, ಇಲ್ಲಿ ನೋಡು;
ನಮ್ಮಪ್ಪನ ಪಾದರೇಖೆಗಳು!!

ರಾಗ—

ತಾಳ—

ಇಕೋ ನೋಡೆ ರಂಗನಾಥನ ಚಿಕ್ಕಪಾದವ
ಸಿಕ್ಕಿತೆ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯ ದಿವ್ಯ ಪಾದವ || ಪ ||

ಶಂಖ ಚಕ್ರ ಗದಾ ಪದ್ಮ ಅಂಕಿತ ಪಾದವ
ಅಂಕುಶ ಕುಲಿತ ಧ್ವಜರೇಖಾ ಅಂಕಿತ ಪಾದವ
ಪಂಕಜಾಸನನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನಲಿಯುವ ಪಾದವ
ಸಂಕಟ ಹರಣ ವೆಂಕಟೇಶನ ದಿವ್ಯ ಪಾದವ || 1 ||

ಲಲನೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಅಂಕದಲ್ಲಿ ನಲಿಯುವ ಪಾದವ
ಜಲಜಾಸನನ ಅಭಿಷ್ಠನೆಲ್ಲ ಸಲಿಸುವ ಪಾದವ
ಮಲ್ಲರ ಗೆಲಿದು ಕಂಸಾಸುರನ ಕೊಂಡ ಪಾದವ
ಬಲಿಯ ಮೆಟ್ಟಿ ಭಾಗೀರಥಿಯ ಪಡೆದ ಪಾದವ || 2 ||

ಬಂಡೆಯ ಬಾಲೆಯ ಮಾಡಿದ ಉದ್ದಂಡ ಪಾದವ
ಬಂಡಿಲ್ಲದ ಶಕಟಾಸುರನ ಒದ್ದ ಪಾದವ
ಅಂಡಜ ಹನುಮರ ಭುಜದೊಳುಪ್ಪುವ ಪಾದವ
ಕಂಡೇನೇ ಶ್ರೀರಂಗ ವಿಠಲನ ದಿವ್ಯ ಪಾದವ || 3 ||

ಸರಸ್ವತಿ, ಆಶಾಪಾಶಾದಿಗಳಿಂದ ದೂರಳಾಗಿ ಲಕುಮಿವಲ್ಲಭಗೆ
ಮೂಗುತಿ ಇತ್ತ ನೀನೇ ಧನ್ಯಳು. ಸರ್ವ ಸಂಪತ್ಪ್ರದಾತ ನಾದ,
ಶಂಖ ಚಕ್ರ ಗದಾ ಪದ್ಮ ಧಾರಿಯಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅಭಯಹಸ್ತ
ಕೆಳಗಾಗುತ್ತಿರಲು, ನಿನ್ನ ಕೈ ಮೇಲಕ್ಕೆ :

ಅಹಾ! ಸರಸ್ವತಿ, ನಿನ್ನ ಭಾಗ್ಯವೇ

ಭಾಗ್ಯ! ನಿನ್ನಂಥಾ ಸತಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ನಾನೇ ಪುಣ್ಯವಂತ!!

— ಸ್ವಾಮಿ, ಹಾಗೆನ್ನ ಬೇಡಿ. ನಿಮ್ಮಿಂದಲೇ ನನ್ನ ಜನ್ಮ ಧನ್ಯ
ವಾಯಿತು. ನಿಮಗಾಗಿ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ಬಂದನಲ್ಲ! ನಿಮ್ಮಿಂದ
ತಾನೇ ನನಗೆ ಈ ಅದೃಷ್ಟ! ಇಂಥಿನ ದಿನವೇ ಸುದಿನ! ನಮ್ಮ
ಮನೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಇಂದಿಗೆ ಬೆಳಗಿತು!

ನಾಯಕ - ಹೌದು ಸರಸ್ವತೀ, ಹೌದು. ಧನಮದದಿಂದ ಕೊಬ್ಬಿ ಉಬ್ಬಿದ ನನ್ನ ಗರ್ವ ಅಳಿಯಿತು. ಸರಸ್ವತೀ, ಇನ್ನು ಈ ಸಂಪತ್ತಿಗೆ ನನ್ನೋನಮಃ. (ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕೊರಳಲ್ಲಿರುವ ಮುತ್ತಿನಹಾರ ಪದಕಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಜರಿ ಮುಂಡಾಸು, ಉಂಗುರ ನೊಡಲಾದ ತಾವು ಧರಿಸಿದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ತೆಗೆದಿಟ್ಟು)

‘ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು’. ಹರೀ, ನನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ನಿನ್ನ ಅಡಿ ದಾವರೆ ಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿರುವೆನು. ನಿಜವಾದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಉದ್ಧರಿಸು! ಸರಸ್ವತೀ, ಇನ್ನು ಗೋಪಾಲನೇ ನಮ್ಮ ವ್ಯಾಪಾರ. ದಾಸಪಂಥನೇ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಮೆ. ಹರಿನಾಮಸಂಕೀರ್ತನನೇ ನಮ್ಮ ಜೀವನದ ನಿತ್ಯ ನೈಮಿತ್ತಿಕ ಕರ್ಮ. ತಂಬೂರಿ ಮೀಟುತ್ತಾ ಹರಿನಾಮ ಸುಗಂಧವನ್ನು ಸರ್ವತ್ರ ಬೀರುತ್ತಾ, ಸಾಧುಸಜ್ಜನರ ಸಂಗದಲ್ಲಿ ಸಾಗಿ ಜಲಿಸೋಣ.

ಸರಸ್ವತಿ - ಬಹಳ ಸಂತೋಷ ಸ್ವಾಮಿ. ಸ್ವಾಮೀ, ಮರೆತೆ. ನೀವು ತಂಬೂರಿ ಎನಲು ಜ್ಞಾಪಕವಾಯ್ತು !

ನಾಯಕ - ಏನದು ಸರಸ್ವತಿ ?

ಸರಸ್ವತಿ - ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವೇಷಧಾರಿಯಾದ ಆ ಶ್ರೀಹರಿ, ಮೂಗುತಿ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ, ತಂಬೂರಿ, ಚಿಟಿಗೆ, ಗೋಪಾಲಬುಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, “ಅವ್ವಾ, ಇವು ನನಗೆ ಅತಿಪ್ರಿಯವಾದವು. ಇವನ್ನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊ, ಬೇಕಾದರೆ, ನೀವೇ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ” ಎಂದುನುಡಿದು ನಡೆದ. ಸ್ವಾಮಿ, ಅವನ್ನು ತರಲೇ ?

ನಾಯಕ - (ಆನಂದದಿಂದ) ಸರಸ್ವತೀ, ನಿಜವೆ! ನನ್ನ ಸ್ವಾಮಿ ನನಗಾಗಿ ತಾನೇ ತಂಬೂರಿ, ಚಿಟಿಗೆ, ಗೋಪಾಲಬುಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ತಂದಿತ ನೇ! ನಿಜ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದನೆ! ಎಲ್ಲಿ ತೋರಿಸು! ನಮ್ಮಪ್ಪನ ಕೈಸ್ವರ್ತದಿಂದ ಪಾವನವಾದ ಆ ಮಹಾ ಪ್ರಸಾದ ವನ್ನು ತೋರಿಸು!! ಶಿಫ್ರ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಬಾ ಸರಸ್ವತೀ.

ಸರಸ್ವತಿ - ಅಜ್ಜೆ ಸ್ವಾಮಿ.-

(ಎಂದುಹೇಳಿ ಅವುಗಳನ್ನು ತರಲು ಒಳಗೆ ಹೋಗುವಳು.)

ನಾಯಕ - ಶ್ರೀಹರೀ, ತಂದೆ! ಎಷ್ಟು ಕರುಣೆಯೋ ನಿನಗೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ: ನಿಜ ಸ್ವರೂಪ ಜ್ಞಾನವನ್ನೇ ತಂದಿತ್ತಯಾ! ಜ್ಞಾನಾಜ್ಞಾನಗಳೆ

ರಡೂ ನಿನ್ನಾಧೀನ. ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞಾಧಾರಿಯಾದ ದಾಸಾನು ದಾಸನು ನಾನು. ಈದೇಹ ಇನ್ನು ನಿನಗೆ ಮೀಸಲೋ ತಂದೆ. ಆತ್ಮೋದ್ಧಾರಕ ಗುರುಗಳನ್ನು ತೋರಿಸು. (ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ) “ದಾಸಾಗ್ರಾಣೀ, ವಿಜಯನಗರವೇ ಇನ್ನು ನಿನಗೆ ವಾಸಯೋಗ್ಯವಾದ ಸ್ಥಾನ. ವ್ಯಾಸರಾಯರೇ ನಿನ್ನ ಆತ್ಮೋದ್ಧಾರಕ ಗುರುಗಳು. ಮುಂದೆ ಪುರಂದರದಾಸನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗು. ಶುಭಮಸ್ತು.”

ನಾಯಕ

— ಧನ್ಯ, ಪ್ರಭೋ, ಧನ್ಯ!!
(ಇವ್ವರಲ್ಲಿ ಸರಸ್ವತೀ ಬಾಯಿಯವರು ತಂಬೂರಿ ಮೊದಲಾದುವುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು. ನಾಯಕರು ಆನಂದದಿಂದ ತಂಬೂರಿಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಎದೆಗೆ ಒತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಗೋವಾಳಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು ಸಹಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಆನಂದಿಸುತ್ತಾ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಒತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ “ಆಹಾ..ಆಹಾ..ಸ್ವಾಮೀ, ಮಹಾಪ್ರಸಾದ ಕರುಣಾಮಯ, ನಮೋ ನಮಃ” ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಮಧ್ಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವರು. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು)

ನಾಯಕ

— ಸರಸ್ವತೀ, ನಿನ್ನಿಂದ ಇಂದಿಗೆ ನನ್ನ ಜನ್ಮ ಧನ್ಯವಾಯಿತು. ನೋಡು, ಭಗವದಾಜ್ಞೆಯಂತೆ. ಇನ್ನು ನಮಗೆ ಗುರುಗಳು ಯತಿವರೇಣ್ಯರಾದ, ಪ್ರಹ್ಲಾದಾವತಾರರಾದ, ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರೇ. ವಿಜಯನಗರವೇ ನಮಗೆ ಗಮ್ಯಸ್ಥಾನ. ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಗುರುಗಳಿಗೊಪ್ಪಿಸಿ, ಅವರ ಪಾದಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಕಳೆಯುವ. ನಡೆ, ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧನಾಗು.

ಸರಸ್ವತಿ

— ಆಜ್ಞೆ ಸ್ವಾಮಿ.
ಜೈಜೈವಿಠಲ ಪಾಂಡುರಂಗ | ಜೈಜೈವಿಠಲ ಪಾಂಡುರಂಗ
ಪಂಥರಿಗಾಥವಿಠಲ | ಪಾಂಡುರಂಗ ವಿಠಲ
ವಿಠಲ ವಿಠಲ ವಿಠಲ ವಿಠಲ ವಿಠಲ ವಿಠಲ
(ಎಂದು ಪರವಶರಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಾ ಕುಣಿಯುವರು.)
ಮೆಲ್ಲನೆ ತೆರೆ ಬೀಳುವುದು.

ದ್ವಿತೀಯಾಂಕವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು
ಮದ್ದೇಶಾರ್ಪಣಮಸ್ತು

ಮೂರನೇ ಅಂಕ

ವಿಷ್ಣುಂಭಕ

ಪ್ರಾತಃಕಾಲ. ಸುಮಾರು 7 ಗಂಟೆಯ ಸಮಯ.
ರಾಮಾಚಾರ್ಯರು (ವಯಸ್ಸು 70 ವರುಷ) ತುಳಸೀ
ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಉಗಾಭೋಗ

ರಾಮಾಚಾರ್ಯರು :- “ ಜಗವಸುತ್ತಿಹುದೆಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಮಾಯವಯ್ಯ
ನಿನ್ನ ಸುತ್ತಿಹುದೆನ್ನ ಮನವಯ್ಯ
ಜಗಕೆ ಬಿಡಿದ ನೀನು ನಿನಗೆ ಬಿಡಿದ ನಾನು.
ಮೂರು ಜಗವು ನಿನ್ನೊಳಗೆ ನೀನು ಎನ್ನೊಳಗೆ
ಕರಿಯು ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿವ್ವ ತೆರನಂತೆ
ಎನ್ನೊಳು ಅಡಗಿದೆಯೋ ಪುರಂದರವಿಠಲಾ ” ||

ಅಹಾ! ಎಷ್ಟು ಮಧುರವಾಗಿದೆ! ಪ್ರತಿಪದದಲ್ಲೂ ಮಾಧುರ್ಯವು
ತುಂಬಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ! ಒಂದೊಂದು ಶಬ್ದವೂ ಮುಕ್ತಿಗೆ
ಸೋಪಾನ ಬಂತಿದೆ! ಅಹಾ! ಅಹಾ!!

(ಸುಮಾರು 70 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರು
ಪ್ರವೇಶಿಸಿ)

ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯ- ನಮಸ್ಕಾರ ರಾಮಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ; ನಿಮ್ಮೊಳಗೆ ನೀವೇ ಅನಂದ
ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದೀರಲ್ಲ!

ರಾಮಾ - ಓ...ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರಾ, ನಮಸ್ಕಾರ, ನಮಸ್ಕಾರ; ಏನು,
ನೀವು ನಿನ್ನ ಮಠದಲ್ಲಿ ಕಾಣಲೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ.

ಕೃಷ್ಣ - ಹೌದು. ಸ್ವಲ್ಪ ಕೆಲಸದಮೇಲೆ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು.
ಈಗಲೇ ಅರುಣೋದಯಕ್ಕೆ ಬಂದೆ.

ರಾಮಾ - ಆಯ್ಯಯ್ಯೋ! ನಿಮ್ಮಂಥಾ ಸುಜೀವಿಗಳು ಭಾಗವಹಿಸಿ
ಅನಂದ ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾದ ಸುದಿನ, ನಿನ್ನಿನದಿನ!

ಕೃಷ್ಣಾ - ಏನು ವಿಶೇಷ! ಮಠದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸರಾಯ ಪ್ರಭುಗಳು ದೀನ
ಜನೋದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಹೊಸಾಗ್ರಂಥವನ್ನೇನಾದರೂ ಪ್ರಕಟ
ಸಿದರೇ!

ರಾಮಾ — ಅದೇನಿಲ್ಲ; ಪುರಂದರದಾಸರು ಮಾಡಿದ ಹಾಡುಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ “ಪುರಂದರೋಪನಿಷತ್” ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿ, ಅವರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಸಪೀಠದಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಗೌರವಿಸಿದರು. ದಾಸರು ಪರವಶರಾಗಿ ಒಂದೊಂದು ಹಾಡನ್ನು ಹೇಳುವುದು, ಗುರುಗಳು ಸ್ವತಃ ಆಹಾಡಿನ ಮರ್ಮವನ್ನು, ಉಪನಿಷತ್ ನೊದಲಾದ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಸಮರ್ಥಿಸುವುದು ! ಆ ಆನಂದವೇ ಆನಂದ !! ಹೊತ್ತೇ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ ! ಗುರುಗಳೆಂದರೆ ವ್ಯಾಸರಾಯ ಪುಭುಗಳೇ ! ಶಿಷ್ಯರೆಂದರೆ ಪುರಂದರದಾಸರೆ ! ಇಂಥಾ ಗುರು ಶಿಷ್ಯ ಭಾವವನ್ನು ಎಲ್ಲೂ ನೋಡಲಾರೆವು.

ಕೃಷ್ಣಾ — ರಾಮಾಚಾರ್ಯರೇ, ಎಷ್ಟು ಪುಣ್ಯವಂತರವ್ವ ನೀವು ! ನನಗೆ ಆಭಾಗ್ಯ ಇಲ್ಲದೇ ಹೋಯಿತಲ್ಲ ! ನೀವು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರೆನೇ ನನ್ನ ಮೈರೋಮಾಂಚವಾಗುತ್ತಾ ಇದೆ ! ವ್ಯಾಸರಾಯರಂಥಾ ಮಹಿಮಾತ್ಮರ ಕರುಣೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾದ ಪುರಂದರದಾಸರೇ ಧನ್ಯರು ! ಹಿಂದೆ ಇದೇಕೆನ್ನಿನಿಂದಲೇ ನೋಡಿದ್ದೆವಲ್ಲ - ನಾಯಕರಾಗಿದ್ದಾಗ ದಾಸರ ಅಟ್ಟಹಾಸ, ಲೋಭ ! ಈಗ ಆಲೋಭವೆಲ್ಲವೂ ಪರಮಾತ್ಮನ ಗುಣಗಾನದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸೇರಿದೆ. ಎಲ್ಲಿ ಪುರಂದರಗಡ ! ಎಲ್ಲಿ ವಿಜಯನಗರ ! ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ, ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಕಾಲ್ನಡಿಗೆಯಿಂದ ಬಂದು, ಗುರುಗಳ ಅಡಿಪಾವ ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಶಿರಬಾಗಿ ನಿಂತರಲ್ಲ ! ಅದೃಶ್ಯ, ಇಂದಿಗೂ ನೆನೆದರೆ ಸಾಕು, ಕಣ್ಣಿಂದ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುವುದು !

ರಾಮಾ — ಹೌದು ಆಚಾರ್ಯರೆ; ಅದೊಂದು ಮರೆಯಲಾಗದ ಅಪೂರ್ವ ದೃಶ್ಯ.

ಕೃಷ್ಣಾ — ಅಲ್ಲ, ಒಂದು ಕಾಸು ಹೋದರೇನೇ ಹೋ-ಅಂತ ಅಳುತ್ತೇನೆ; ನವಕೋಟಿಗಳೆಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವೇ ! ಎಲ್ಲವನ್ನೂ “ಕೃಷ್ಣಾ ರ್ವಣಮಸ್ತು” ಎಂದರಲ್ಲ ! ಏನು ವೈರಾಗ್ಯ !! ಏನು ವೈರಾಗ್ಯ !!

ರಾಮಾ — ಇವರೆಲ್ಲಾ ಕಾರಣಜನ್ಮರು. ಇಂಥಾ ಮಹನೀಯರ ಸಂಗ, ದರ್ಶನ, ಅವರ ಭಗವದ್ವಿಷಯಕೋಪನ್ಯಾಸಶ್ರವಣ, ಈ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ದೊರೆಯಿತಲ್ಲ, ಇಷ್ಟೇ ಸಾಕು.

ಕೃಷ್ಣಾ — ಅದೂ ಸರೇನೆ; (ರಾಮಾಚಾರ್ಯರು ಹೊರಡಲು ಉದ್ಯುಕ್ತರಾಗುವರು.) ಏನು, ಮಠದ ಕಡೆಗೇನಾ ? ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಾನೂ ಬರುತ್ತೇನೆ. ನಿನ್ನೆ ಒಂದುದಿನ ದಾಸರನ್ನೂ ವ್ಯಾಸ

ರನ್ನೊ. ನೋಡದೇ ಇದ್ದುದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟೋದಿವಸಗಳಾದಂತಿದೆ
(ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಪುರಂದರದಾಸರ

“ದಾಸನ್ನ ಮಾಡಿಕೊ ಎನ್ನ-ಸ್ವಾಮಿ
ಸಾಸಿರನಾಮದ ನೆಂಕಟರಮಣ”

॥ ಪ ॥

ಎಂಬ ಹಾಡು ಕೇಳಿಸುವುದು.....)

ರಾಮಾ - ಅಗೋ, ದಾಸರನ್ನು ನೆನೆಸಿದಿರಿ; ದಾಸರ ಹಾಡೇ ಕೇಳಿಸುತ್ತಾ
ಇದೆ. ಗೋಪಾಲಕ್ಕೆ ಹೊರಟಂತಿದೆ.

ಕೃಷ್ಣಾ - (ನಗುತ್ತಾ) ವೈರಾಗ್ಯದಮೂರ್ತಿಯೇ ಅದ ದಾಸರಿಗೆ ಉರನ್ನು
ಪಾವನ ಮಾಡಲು ಈ ಗೋಪಾಲ ಒಂದು ನಿಮಿತ್ತ. ಬರು
ತ್ತೇನೆ; ನಮಸ್ಕಾರ.

ರಾಮಾ - ...ನಾನೂ ಬರುತ್ತೇನೆ; ನಮಸ್ಕಾರ.
(ಇಬ್ಬರೂ ಹೊರಟು ಹೋಗುವರು.)

ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು

ಅಂಕಪ್ರಾರಂಭ

(ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ತಾಳತಮ್ಮಟೆಗಳ ಶಬ್ದ ಕೇಳಿಸುವುದು. ಹನುಮಪ್ಪ, ನರಸಪ್ಪ, ರಾಮಪ್ಪ ಎಂಬ ಮೂವರು ಬಂಧು ಮಿತ್ರರೊಡನೆ ಕುಣಿಯುತ್ತಾ, ಹಾಡು ಹೇಳುತ್ತಾ ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು. ಎಲ್ಲರ ಟೊಂಕಗಳಿಗೆ ಬೇವಿನ ತೊಪ್ಪಲು, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬೇವಿನ ಟೊಂಗೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಹನುಮಪ್ಪನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕುರಿಯ ಮರಿ ಇರುತ್ತದೆ. ನರಸಪ್ಪನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೋಳಿ ಇರುತ್ತದೆ. ರಾಮಪ್ಪ ಮತ್ತಿಬ್ಬರು ತಮ್ಮಟೆ ಬಾರಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.)

ನಮ್ಮಮ್ಮ ಮಾಂಕಾಳ್ಕಮ್ಮ - ನಮ್ಮಮ್ಮ ಮಾಂಕಾಳ್ಕಮ್ಮ ।
ನಮ್ಮಮ್ಮ ಮಾರೇಮ್ಮ - ನಮ್ಮಮ್ಮ ಈರಮ್ಮ ।
ನಮ್ಮಮ್ಮ ಗಂಗಮ್ಮ - ನಮ್ಮಮ್ಮ ಸುಂಕ್ಲಮ್ಮ ॥

ನಿನ್ನನ್ನೆ ನೋಡೇವು - ನಿನ್ನನ್ನೆ ಹಾಡ್ಯೇವು
ನಿನ್ನನ್ನೆ ಪೂಜಿಸೇವು - ನೀನೇ ನಮ್ಮಮ್ಮ ಕಾಪಾಡಮ್ಮ
ಓಯಮ್ಮ ತಾಯಮ್ಮ ನಮ್ಮಮ್ಮ ಮಾರೇಮ್ಮ ॥ 1 ॥

ಬಾರವ್ವ ಬಾರವ್ವ ನಮ್ಮನ್ನ ಕಾಯಾಕ
ತೋರವ್ವ ತೋರವ್ವ ನಿನ್ನಯ ನಮ್ಯಾಕ
ನೀನೇ ನಮ್ಮೇವು ನಿನ್ನೊಂದೆ ಕುಡೆದೇವು ॥ 2 ॥

ಹೊಯ್ಯಾ.....ಹುಯ್ಯೊ.....ಹಾಕಲೇಹಾಕ್ ಆಹೋಯ್
ಆಹೋಯ್ ...ಹೊಯ್...ಹೊಯ್...ಹೊಯ್...ಹೊಯ್
(ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನರಸಪ್ಪ ಎಂಬಾತ ದಾಸರನ್ನ ನೋಡಿ ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಗಲಾಟೆ ನಿಲ್ಲಿಸುವನು.)

- ನರಸಪ್ಪ - ಲೇಯ್ ಸಾಕು ಮಾಡ್ರೆಲೇ, ಸಾಕು ಮಾಡ್ರಿ. ದಾಸಪ್ಪನೋರು !
ದಾಸಪ್ಪನೋರು !! ನಮಸ್ಕಾರ್ರೀಯಪ್ಪ, ನಮಸ್ಕಾರ.
- ಎಲ್ಲರು - ನಮಸ್ಕಾರ್ರೀಯಪ್ಪ, ನಮಸ್ಕಾರ, ನಮಸ್ಕಾರ.
(ದಾಸರು ಮುಂದೆ ಬರುವರು. ಎಲ್ಲರು ವಿನಮ್ರರಾಗಿ ಕೈಜೋಡಿಸಿ ಕೊಂಡು ಹಿಂದು ಹಿಂದೆ ಸರಿಯುವರು.)
- ದಾಸರು - ಓ ... ನರಸಪ್ಪನಾ ! ನಾನು ಯಾರೋ ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೆ !
ಏನು ಬಂಧು ಮಿತ್ರರೊಡನೆ ಸೇರಿ ಆನಂದದಿಂದ ಎಲ್ಲಿಗೋ ಹೊರಟಿದ್ದೀಯಲ್ಲ ? ಏನಾದರೂ ಹಬ್ಬವೇ ?

- ನರಸಪ್ಪ - ಔದ್ಯಪ್ಪ ದ್ಯಾವರು ಮಾಡ್ತಿವ್ಯಪ್ಪ.
- ದಾಸರು - ದೇವರಾ ! ಯಾವ ದೇವರು ನರಸಪ್ಪ ?
- ನರಸಪ್ಪ - ಇನ್ನಾವ ದ್ಯಾವರಪ್ಪ; ಊರದ್ಯಾವರ ಮಾಡ್ತಿವಿ.
- ದಾಸರು - ಊರದೇವರ ಮಾಡ್ತಿರಾ !
- (ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂದೆ ಬಂದು, ನರಸಪ್ಪನ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಕೋಳಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟುವರು. ನರಸಪ್ಪ ಸಂಕೋಚವನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತಾ.)
- ನರಸಪ್ಪ - ಯಪ್ಪಾ ! ಯಪ್ಪಾ ! ಯಪ್ಪಾ !!
- ದಾಸರು - ಏನು ನರಸಪ್ಪ ?
- ನರಸಪ್ಪ - ನೀನು ಮುಟ್ಟಬ್ಯಾಡಪ್ಪ.
- ದಾಸರು - ತಪ್ಪು ನರಸಪ್ಪ; ಸ್ವಾಮಿ ಶ್ರೀಹರಿ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಇದ್ದಾನೆ. ಸಮಯ ಬಂದಾಗ ಯಾವುದನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದರೂ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ನನ್ನ ಶ್ರೀಹರಿ ಈ ಕೋಳಿಯಲ್ಲ ಇಲ್ಲಾ ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೀಯಾ ? ಆ, ಅದಿರಲಿ, ಈ ಕೋಳಿ! ಈ ಮೇಕೆ! ಆ ಕೋಣ! ಈ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಎತ್ತಿಗೆ ಒಯ್ಯುತ್ತಾ ಇದ್ದೀರಿ ?
- ನರಸಪ್ಪ - (ಸಂಕೋಚವನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತಾ) ಯಪ್ಪಾ...ಯಪ್ಪಾ.. ಊ - ಊ ನಿನ್ನೊಂದೆ ಯಾಂಗ್ಯಪ್ಪ ಏಕೋದು ?
- ದಾಸರು - ಸಂಕೋಚಪಡಬೇಡ ; ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳು.
- ನರಸಪ್ಪ - ದ್ಯಾವರಿಗೆ
- ದಾಸರು - ಉಂ ... ದೇವರಿಗೆ ?
- ನರಸಪ್ಪ - ಬಲಿಕೊಡಾಕಪ್ಪ.
- ದಾಸರು - ಬಲಿಕೊಟ್ಟರೆ ಏನಾಗುತ್ತದೆ ?
- ನರಸಪ್ಪ - ಆ ದ್ಯಾವರು ನಮ್ಮ ಕಾಪಾಡುತ್ತಾಳಪ್ಪ.
- ದಾಸರು - ನರಸಪ್ಪ, ನಾನು ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳಲಾ, ಕೇಳುತ್ತೀಯಾ?
- ನರಸಪ್ಪ - ಏಕೆಂದೆ, ಏಳು; ಕೇಳೇವು.
- ಹನುಮಪ್ಪ - ಈ ಊರಿಗೇನೇ ನೀನು ದ್ಯಾವರಪ್ಪ ! ಎಲ್ಲಾಮಿ, ಕೇಳೇವು.

- ರಾಮಪ್ಪ - ಯವ್ವಾ, ನಿನ್ನ ಯಾದಿಂದಲೇ ಸಾವೂ ಒಂದು ಮಹಿಸ್ವೋರಾ ದ್ವಿಲ್ಲಪ್ಪ ! ಏಳುಪ್ಪ, ಏಳು.
- ದಾಸರು - ಸಂತೋಷ; ನೋಡು ನರಸಪ್ಪ, ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಆ ಊರ ದೇವರ ಮಾಡಿ, ಆ ಕೋಣಾನ್ನ, ಈ ಕೋಳಿನ್ನ, ಈ ಕುರಿನ್ನ ಬಲಿ ಕೊಡೋ ಮುಂಚೆ, ನೀವು ಬೇರೆ ಒಂದು ಊರದೇವರನ್ನು ಮಾಡಿ, ಬೇರೆ ಒಂದು ಕೋಣಾನ್ನ, ಕೋಳಿನ್ನ, ಎಷ್ಟೋ ಕುರಿಗಳನ್ನ ಬಲಿಕೊಡಬೇಕು. ನಿಜವಾದ ಊರದೇವರನ್ನು ಮರೆತಿದ್ದೀರಿ.
- ನರಸಪ್ಪ - (ಆಶ್ಚರ್ಯ ಸಂದೇಹಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾ) ಅದೇನು ದಾಸಪ್ಪ ನೋರೇ !! ಇದೇ ಅಪ್ಪ, ನಮ್ಮೂರ ದ್ಯಾವರು ! ಮಾಡ್ತಾನೇ ಐದೀವಲ್ಲಪ್ಪ !
- ಹನುಮಪ್ಪ - ಆಲ್ಲಾ ದಾಸಪ್ಪನೋರೇ, ಇನ್ನೊಂದು ಊರದ್ಯಾವರಾ ? ಯಾವುದ್ಯಪ್ಪ ಅದು ?
- ದಾಸರು - ಇದೆ ಹನುಮಪ್ಪ. ನಿಜವಾದ ಊರದೇವರು ಬೇರೆ ಇದ್ದಾನೆ. ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲೇ ಇದ್ದಾನೆ. ಅದರೆ ನೀನು ಆ ದೇವರ ಕಡೆ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನೇ ಕೊಡುತ್ತಾ ಇಲ್ಲ. ಆ ನಿನ್ನ ನಿಜದೇವರನ್ನು ಕುರಿತು ಆಲೋಚನೆಯನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇಲ್ಲ.
- ಹನುಮಪ್ಪ - ದಾಸಪ್ಪನೋರೇ, ನೀವು ಏಳುತ್ತಾ ಇರೋದೇ ತಿಳಿದಾಂಗೈತೆ !
- ನರಸಪ್ಪ - ದಡ್ಡ ಜನಾಪ್ಪ ಸಾವು; ತಿಳ್ಯಾಂಗ ಏತ್ತಂದೆ; ತಪ್ಪಿದ್ರೆ ತಡ್ಕೊತೀವಿ.
- ದಾಸರು - ಆ, ... ಹಾಗಾ !

(ಹಾಡುವರು)

ಊರದೇವರ ಮಾಡಬೇಕಣ್ಣ ತನ್ನೊಳಗೆ ತಾನೇ

ಊರದೇವರ ಮಾಡಬೇಕಣ್ಣ !

ಊರದೇವರ ಮಾಡಿರೆಂದು ಸಾರುತ್ತಿದೆ ಶ್ರುತಿ ಇರಲು ಹಗಲು ।
ದ್ವಾರಗಳೊಂಭತ್ತು ಮುಚ್ಚಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಭೂವಾಧ್ಯದಲ್ಲಿ ॥

ನರಸಪ್ಪಾ, ಈ ನಮ್ಮ ದೇಹಗಳೇ ಪವಿತ್ರ ಗ್ರಾಮಗಳು. ಈ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಮಾರ್ಗಗಳಿವೆ, ರಾಜಮಂದಿರಗಳಿವೆ, ಕಾವಲುಗಾರರಿದ್ದಾರೆ, ಸಮಸ್ತ ವಿಧವಾದ ಸೌಕರ್ಯಗಳೂ

ಇವೆ. ಈ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿ, ಹೃದಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿ ಕೂತಿದ್ದಾನೆ! ಆತನೇ ನಿಜವಾದ ಊರದೇವರು! ಆ ಪ್ರಭು ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಇಂಥಾ ಬಲಿಯನ್ನು ಎಂದೂ ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ನಿನ್ನ ಊರದೇವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಎಲ್ಲೋ ಇರುವ ದೇವರಲ್ಲದ ದೇವರಿಗಾಗಿ ಹೋಗುವುದು, ಗಂಗೆಯ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿದ್ದು - ನೀರಿಗಾಗಿ ಭಾವಿ ತೋಡಿದಂತಾಗುವುದು. ಕಾಮಧೇನುವಿರಲು ನೀರುಮಜ್ಜಿಗೆಗಾಗಿ ಪರರ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಆಲೆದಂತಾಗುವುದು. ರಾಜನ ಮಗನೆನಿಸಿ, ಕರದೀಪದ ಎಣ್ಣೆಗೆ ತೆರನೆ ಬೇಡಿದಂತಾಗುವುದು. ಅಲೋಚಿಸಿರಿ; ಒಮ್ಮೆ ಆಲೋಚಿಸಿರಿ.

ನರಸಪ್ಪ

- ದಾಸಪ್ಪನೋರೇ! ನನ್ನ ಮೈನೇ ಒಂದು ಊರಾ! ಇದರಾಗ ದೇವರೈದಾಸಾ? ಈ ನನ್ನ ಊರದೇವರ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೀನಾ? ಏನೃಪ್ಪಾ ಇದು!!

ದಾಸರು

- ಇವತ್ತೊಂದೇ ಅಲ್ಲ ನರಸಪ್ಪ!

“ ಎಷ್ಟೊಂದುಗಳು ತೀರಿಹೋಯ್ತುಣ್ಣ ದೇವರ ಮಾಡದೆ ಕಷ್ಟದಿಂದ ನೊಂದೆ ಕಾಣಣ್ಣ.

ಅಷ್ಟದಳದಾ ಕಂಬ ನಿಲ್ಲಸಿ ಕಟ್ಟಿ ಚಕ್ರಂಗಳನು ಹಾಕಿ |

ಸ್ಥಪ್ತಿ ದೇವರ ತಂದು ನಿಲ್ಲಸಿ ದುಷ್ಟಕೋಣನ

ಶಿರವ ತಂದು || ಊರ || ”

ಈಗಲೇ ನಿಮಗೆ ಈ ಜನ್ಮ ಬಂದಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯ ಬೇಡಿರಿ. ಇಂಥಾ ಜನ್ಮಗಳು ಎಷ್ಟೋ ಆಗಿ ಹೋಗಿವೆ. ಅದುದಕ್ಕೆ ಚಿಂತಿಸ ಬೇಡಿರಿ. ಸಮಯ ಬಂದಿದೆ; ದೇವರು ಕೃಪೆಯಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಮಾನವ ಜನ್ಮವನ್ನು ಮತ್ತೂ ನಿಮಗೆ ಕರುಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಗಾಳಿ ಬಂದಾಗ ತೂರಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ, ಈಗ ನಿಮ್ಮ ಜನ್ಮಗಳನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ. ಪವಿತ್ರವಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಈ ಶರೀರಗಳಲ್ಲಿ, ಮಾಹಾಕ್ರೂರ ಸ್ವಭಾವಗಳುಳ್ಳ ಕೋಣಗಳನ್ನು ಮೋಸಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಊರದೇವರಿಗೆ ಆ ಕೋಣಗಳನ್ನು ಬಲಿಕೊಡಬೇಕು.

ನರಸಪ್ಪ

- ನಮ್ಮಾಕ ಕೋಣಾನ್ನ ಬೇಸಾ ಡಿದೀವಾ? ಯಸ್ವಾ...!

ದಾಸರು - ಹೌದು, ನನ್ನದು, ನನ್ನದು ಎಂಬ ಸ್ವಾರ್ಥವಿದೆಯಲ್ಲ, ಅದೇ ಒಂದು ದುಷ್ಟಕೋಣ: ಈ ನಿನ್ನ ಸ್ವಾರ್ಥವೆಂಬ ಕೋಣವನ್ನು ನಿನ್ನ ಈ ಊರದೇವರಿಗೆ ಬಲಿಕೊಡು. ಜನ್ಮಸಾರ್ಥಕ ವಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತದೆ.

ನರಸಪ್ಪ - ಯಂತಾ ಒಳ್ಳೇ ಮಾತು! ಉದ್ಧಾರಾದೆ ನನ್ನಂದೆ! ಉದ್ಧಾರಾದೆ! ದಾಸಪ್ಪನೋರೆ, ನೀನು ಏಕೆ ಆ ಕೋಣಾನ್ನ ನನ್ನೇ ವರ್ಗ ಬಲಿಕೊಡ್ತೀನಪ್ಪ, ಬಲಿಕೊಡ್ತೀನಿ.

(ದಾಸರು ಹನುಮಪ್ಪನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು)

ದಾಸರು - ಹನುಮಪ್ಪ, ಈ ಕುರಿ ಸಾಧುವ್ರಾಣಿ; ಒಂದೂ ಅರಿಯದ ಮಂದಮತಿ; ನೀನು ಹುಲ್ಲು ಹಾಕದೇ ಇದ್ದರೂ ತಾನೇ ತಿಂದು ಬಂದು ಹಾಲನ್ನು ಟಿಸುವುದು. ಇಂಥಾ ಅವಮಾನಕ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ಈ ದಿನ ಬಲಿಕೊಡಲು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾ ಇದ್ದಿ. ಆದರೆ ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ವಿರುದ್ಧ ಸ್ವಭಾವಗಳುಳ್ಳ, ನಿನ್ನ ನಾಶಕಾರಿಗಿಂತ ಹಾಕೀರಿಯುತ್ತಿರುವ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂಭತ್ತು ಕುರಿಗಳನ್ನು ನುಹಾವೋಹದಿಂದ ನಿನ್ನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸುತ್ತಿರುವೆ. ಇದು ಹಾವಿಗೆ ಹಾಲೆರೆದಂತೆ ಹನುಮಪ್ಪಾ!

ಹನುಮಪ್ಪ - ದಾಸಪ್ಪನೋರೆ! ...

ದಾಸರು - ನೀನು ಬಲಿಕೊಡಬೇಕಾದುದು ಈ ಕುರಿಯನ್ನಲ್ಲ, ನಿನ್ನ ಮುಂದಿನ ಗತಿಗೆ ಮಾರ್ಗ ಕಾಣದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ನಿನ್ನ ಟ್ಪಿರುವ ಆ ಒಂಭತ್ತು ಕುರಿಗಳನ್ನು.

ಹನುಮಪ್ಪ - ದಾಸಪ್ಪನೋರೇ, ನನ್ನಂತೆ ಅಂಥಾ ಒಂಭತ್ತು ಕುರಿಗಳ್ಳಿ ದಾವಾ! ಅವು ನನ್ನನೇ ಕೊಲ್ಲುವಾ! ಯಾವಪ್ಪಾ ಅವು?

ದಾಸರು - “ಕಷ್ಟಕರ್ತಾನೆಂಬ ಕುರಿಯೆಣ್ಣ, ಅದನು ತಂದೂ |

ಕಟ್ಟಿ ತಲೆಯನು ಹೊಡೆಯ ಬೇಕಣ್ಣ |

ಅಷ್ಟಮದದಾ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ತಲೆಯನು ಚೆಂಡನಾಡಿ |

ಅಟ್ಟಿ ತಿರುಗುವ ಕೋಳಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಸೂರೇ ಹಾಕುತ್ತಲ್ಲಿ

|| ಊರದೇವರ ಮಾಡ || ”

ನಾನು ನೋಡಿದೆ, ನಾನು ಕೊಟ್ಟೆ, ನಾನು ಮಾಡಿದೆ, ನಾನು, ನಾನು, ನಾನು ಎಂಬುದೇ ಒಂದು ಭಯಂಕರವಾದ ಕುರಿ:

ಅದನ್ನು ಬಲಿಕೊಡಬೇಕಾಗಲಿ, ಇದನ್ನಲ್ಲ. ಹನುಮಪ್ಪ ಒಂದು ಮಾತು. ನೀನು ಜಾಲಿಗಿಡದ ಬೀಜವನ್ನು ಬಿತ್ತಿದಲ್ಲಿ ಏನು ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ ?

ಹನುಮಪ್ಪ - ಜಾಲಿಗಿಡಾನೆ ಆಗ್ತೊತ್ತಪ್ಪ.

ದಾಸರು - ಆ, ... ಬಾಳೆಗಿಡವೋ, ಮಾವಿನಗಿಡವೋ, ಅಗುವುದಿಲ್ಲ ವಷ್ಟೆ !

ಹನುಮಪ್ಪ - ಅಥ್ಯಾಂಗಾಗ್ತೊತ್ತಪ್ಪ, ಯಾಬೀಜಾ ಆಕಿದ್ರೆ ಆಗಿಡಾ ಆಗ್ತೊತ್ತೆ. ಬೇರೇಗಿಡಾ ಯಾಂಗಾಗ್ತೊತ್ತಪ್ಪ !

ದಾಸರು - ಹೌದಾ ! ಈ ನಿಮ್ಮ ಹಿಂಸಾತ್ಮಕವಾದ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸುಖ ಶಾಂತಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಹೇಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ ? ಎಂದಿಗೂ ದೊರೆಯಲಾರವು. ನೀವು ಮಾಡಿದ ಹಿಂಸೆಗೆ ಹಿಂಸೆಯೇ ಪ್ರತಿಫಲವಾಗುವುದು.

ಹನುಮಪ್ಪ - ಸತ್ಯ ನಮ್ಮಪ್ಪ, ನೀನಂದ್ಕಾತು ಸತ್ಯ.

ದಾಸರು - ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ದುರ್ಗುಣಗಳನ್ನು ದೂರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಅನ್ನಮದ, ದುಡ್ಡಿನಮದ, ಮೈಭವದಮದ, ವಯಸ್ಸಿನ ಮದ, ರೂಪದ ಮದ, ಬಲದ ಮದ, ಎಲ್ಲವೂ ನನಗೆ ವಶವಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಮದ, ನನಗಾರೂ ಸರಿ ಇಲ್ಲಿವೆಂಬ ಮದ. ಇವೇ ನಿನ್ನ ಅಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕೂಲವೆನಿಸಿದ ಎಂಟು ಕುರಿಗಳು. ಈ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಸಹ ನಿನ್ನ ದೇವರಿಗೆ ಬಲಿಕೊಡು. ನಿನ್ನ ಜನ್ಮವೇ ಧನ್ಯ ವೆನಿಸುವುದು.

(ಹನುಮಪ್ಪ ಅನಂದವನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತಾ ತನಗರಿಯದ ಹಾಗೆ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಕುರಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುವನು.)

ಹನುಮಪ್ಪ - ನನ್ನೆಂದೆ, ನಮ್ಮವು ತಿಳಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿತ್ತು. ಅರಿವಿಲ್ಲದೆ ಎಷ್ಟು ತಪ್ಪಾದ ದಾರ್ಶನಿಕರಾದೋಗತ್ತಾ ಇದ್ದಿ ! ಕರುಣಾಮಾಡ್ವಿ ತಂದೆ, ಕರುಣಾಮಾಡ್ವಿ.

(ದಾಸರು ರಾಮಣ್ಣನ ಕಡೆನೋಡುವರು)

ದಾಸರು - ರಾಮಣ್ಣಾ ...

ರಾಮಣ್ಣ - ನನ್ನೆಂದೆ, ತಿಳಿತ್ಯಪ್ಪ, ತಿಳಿತು.

“ಅಟ್ಟಿ ತಿರುಗುವ ಕೋಳಿಯನ್ನು ಕುಟ್ಟಿ ಸೂರೇ ಅಕುತಲ್ಲಿ

|| ಊರದೇವರ ಮಾಡಬೇಕೈತ್ತು ||”

ನನ್ನಾಕ ಕಾಮು ಅಂಬೊ ದೊಡ್ಡ ಕೋಳಿ ಐತ್ತ್ಯಪ್ಪ.

ನಿನ್ನಯಾ ಬಲಾ ಇದ್ರೆ, ಅದನ್ನಾಕಡಿ ದಾಕ್ಟೀನಿ ಯಪ್ಪಾ.

ದಾಸರು - ಭಲಾ ರಾಮಣ್ಣ, ಭಲಾ. ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಕೊಂಡೆ!
ನನ್ನ ಉಪದೇಶ ಹರಿ ಪ್ರೀತಿಯಾಯ್ತು.

ನರಸಪ್ಪ - ಶರಣು ತಂದೆ ಶರಣು. ಎಷ್ಟು ಪ್ರೇಮಪ್ಪ ನಮ್ಮಾಲೆ ನಿನಗೆ!

ದಾಸರು - ನರಸಪ್ಪ, ನನ್ನ ಪ್ರೇಮಕ್ಕಿಂತಲೂ ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪ್ರೇಮ
ಅನಂತ ಪಾಲು ಹೆಚ್ಚಾದುದು; ಅಸದ್ಭವವಾದುದು, ಆವ್ಯಾಜ
ವಾದುದು ಆ ಪ್ರೇಮಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ದೇವದೇವನ ಪೂಜೆ
ಯನ್ನು ಇಂದಿನಿಂದಲೇ ಮಾಡಿರಿ.

ನರಸಪ್ಪ - ದಾಸಪ್ಪನೋರೇ, ಆದರೇ ಆ ಪೂಜಾ ಗೀಜಾ ನಮಗ್ಯಾಗಪ್ಪ
ತಿಳಿಬೇಕು? ನೊರಟು ಜನಾನಪ್ಪ ನಾವು.

ದಾಸರು - ಹಾಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಡ; ಆ ದೇವದೇವನನ್ನು ಪೂಜಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಏನೂ
ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಸದ್ಭಾವವೆಂಬ ನೀರಿನಿಂದ ತೊಳೆದು, ಪ್ರೇಮ
ವೆಂಬ ಗಂಧವನ್ನು ಹಚ್ಚಿ, ಆಪ್ಯಾಯಕೆ, ಅನುರಾಗ, ಆದರಣ
ಗಳೆಂಬ ಹೂವುಗಳಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಿ, ಒಂದೇ ಒಂದು ನಮಸ್ಕಾರ
ದಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸಿದರೆ ಸಾಕು; ಆ ಸ್ವಾಮಿ ಪ್ರೀತನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಕಾರಣ, ಈ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಇಂದಿನಿಂದಲೇ ಮಾಡಿರಿ. ನಾಳೆ
ನೋಡೋಣ ಎನ್ನ ಬೇಡಿರಿ. ನಾಳೆನದಿನ ನಿಮ್ಮದಲ್ಲ. ಬಾಳು
ಅಸ್ಥಿರ, ಮುಂದೆ ಇಂತಹ ಜನ್ಮ ಬರುವುದೋ ಬಾರದೋ!

“ಮುಂದೆ ಇಂಥಾ ಜನ್ಮ ಬರದಣ್ಣ, ನೋಡಣ್ಣ ನೀನು
ಮಂದ ಮತಿಯು ಬೇಡ ಕಾಣಣ್ಣ ।

ಹಿಂದಿನಾ ಕಷ್ಟವೆ ಮರೆದು ಮುಂದಿನಾ ಹಮ್ಮನ್ನು ತೊರೆದು ।
ತಂದೆ ಪುರಂದರ ವಿಠಲನ್ನ ಹೊಂದಲೂ ನೀ ಮುಕ್ತನಣ್ಣ ॥

॥ ಉರದೇವರ ಮಾಡಬೇಕಣ್ಣ ॥ ”

ಸೃಷ್ಟಿ, ಕರ್ತನಾದ ಶ್ರೀಹರಿ ಕರುಣಿಸಿ ಕೊಟ್ಟ, ಈ ಜನ್ಮವನ್ನು
ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ.

ಹನುಮಪ್ಪ - ಸ್ವಾಮೀ, ದಾಸಪ್ಪನೋರೇ -

ದಾಸರು - ಏನು ಹನುಮಪ್ಪ? ಹೇಳು; ಸಂಕೋಚಪಡಬೇಡ.

ಹನುಮಪ್ಪ - ಯಪ್ಪಾ, ಈಗ್ಗಿನಾ ತಿಳಿದೇ ಎಸ್ತಪ್ಪು ಮಾಡಿವ್ಯಲ್ಲಪ್ಪ !
ಆವನ್ನಾಕ್ಕಿಂಗಪ್ಪ ಕಳಕಂಬೋದು ?

ದಾಸರು - ಹನುಮಯ್ಯ, ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ತಪ್ಪನ್ನು ಒಪ್ಪಿ
ಕೊಂಡರೆ, ನಮ್ಮಪ್ಪ ಶ್ರೀಹರಿ ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾಯುತ್ತಾನೆ.
ಆತನು ಜ್ಞಮಾಸಮುದ್ರ; ಪರಮ ಕರುಣಾಳು. ತಾಯಿ ಮಗು
ನಿನ ತಪ್ಪನ್ನು ಎಚ್ಚಿಸುವಳೇ ? ನರಸಪ್ಪ, ಅದದ್ದಾಯಿತು.
ಹಿಂದಿನದನ್ನು ಆ ದಯಾಮಯನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿಬಿಡಿರಿ. ಮುಂದಿನ
ನಿಮ್ಮ ಪ್ರತಿ ಹೆಜ್ಜೆ ಪವಿತ್ರವಾಗಿರಲಿ. ಲೋಕಕ್ಕೆ ಅದರ್ಶ-
ಪ್ರಾಯರಾಗಿ ಬಾಳಿರಿ.

ನರಸಪ್ಪ - ಸಾಕು ನನ್ನಂದೆ ಸಾಕು; ಧೈರ್ಯ ತಂದುಕೊಟ್ಟು ಚಲೋ
ದಾರಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಿ. ನಿನ್ನಂಥೋರಿಂದಾನೇ ಲೋಕ ಉದ್ಧಾರಾ
ಗೈತಪ್ಪ !

ದಾಸರು - ಎಲ್ಲರನ್ನು ಕಾಮಾಡಿ ಉದ್ಧರಿಸುವವನು ಆ ಶ್ರೀಹರಿ ಒಬ್ಬನೇ.
ಪವಿತ್ರವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂತಾಗ, ನಿಂತಾಗ, ಮಲಗಿದಾಗ
ಎಳುವಾಗ, ಮಕ್ಕಳಾಡಿಸುವಾಗ, ನಿಮ್ಮ ಹೆಂಡದಿರೊಡನೆ
ಸುಖಿಸುವಾಗ, ದಾರಿನಡೆಯುವಾಗ, ಹೊಲದ ಕೆಲಸ ಮಾಡು
ವಾಗ, ಎಲ್ಲಾಸಮಯದಲ್ಲೂ ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯ ನಾಮವನ್ನು
ನೆನೆಯಿರಿ. ಹರಿನಾಮಕ್ಕಿರುವ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ಅನೋಘವಾದುದು.
ಆದರಲ್ಲೂ ಕಲಿಕಾಲದಲ್ಲಿ !

(ಹಾಡುವರು)

ಕಲಿಯುಗದಲಿ ಹರಿನಾಮವ ನೆನೆದರೆ
ಕುಲಕೋಟಿಗಳು ಉದ್ಧರಿಸುವವೋ ರಂಗ || ಪಲ್ಲ ||

ಸುಲಭ ಮುಕುತಿಗೆ ಸುಲಭವೆಂದೆನಿಸುವ |
ಜಲರುಹನಾಭನ ನೆನೆ ಮನವೆ || ಅ. ಪ ||

ಸ್ನಾನವನರಿಯೆನು ಮೌನವನರಿಯೆನು
ಧ್ಯಾನವ ನರಿಯೆನೆಂದೆನಬೇಡಾ ||
ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭ ದಶರಥನಂದನ
ಗಾನವಿನೋದನ ನೆನೆ ಮನವೇ || 1 ||

ಆರ್ಚಿಸಲರಿಯೆನು ಮೆಚ್ಚಿಸಲರಿಯೆನು ।
 ಪುಚ್ಚನು ನಾನೆಂದೆನಬೇಡ
 ಆಚ್ಯುತಾನಂತ ಗೋವಿಂದ ಮುಕುಂದನ
 ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ನೀ ನೆನೆ ಮನವೇ

॥ 2 ॥

ಜಪವೊಂದರಿಯೆನು ತಪವೊಂದರಿಯೆನು ।
 ಉಪದೇಶವಿಲ್ಲೆಂದೆನಬೇಡ ।
 ಆಪಾರ ಮಹಿಮ ಶ್ರೀಪುರಂದರ ವಿಠಲನ
 ಉಪಾಯದಿಂದಲಿ ನೆನೆ ಮನವೇ ”

॥ 3 ॥

ಆರ್ಥವಾಯಿ.ತೇ, ಇದೇ ಮಾರ್ಗವನ್ನನುಸರಿಸಿರಿ. ನಿಮ್ಮ
 ನಿಮ್ಮ ಜನ್ಮವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕ ಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ.

ನರಸಪ್ಪ

- ಸಾರು ತಂದೆ. ಸಾರು. ಇನ್ನು ಆ ನಾರಾಯಣನ ಸಾಮವೇ
 ಕಾರಕಮಂತ್ರ. ನೀನೇ ನಮ್ಮ ಪಾಲಿನ ಗುರು. ಬರ್ರೀವ್ಯವ್ಯಾ,
 ಬರ್ರೀವಿ.

(ಹನುಮಪ್ಪ, ರಾಮಣ, ಎಲ್ಲರು) ಬರ್ರೀವಿ ನನ್ನಂದೇ, ಬರ್ರೀವಿ,
 ನಮಸ್ಕಾರ, ನಮಸ್ಕಾರ, ನಮಸ್ಕಾರ.

(ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಎಲ್ಲರೂ ಹೊರಟು
 ಹೋಗುವರು. ಎಲ್ಲರು ಹೋದಮೇಲೆ)

ದಾಸರು

- ಕೃಷ್ಣಾ, ಇಂದು ಜನ್ಮ ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು. ಸುಜೀವಿಗಳ—
 ನು ದ್ವರಿಸುವ ಭಾಗ್ಯ ಕರುಣಿಸಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿನ್ನದಿವಾ
 ವರೆಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸಿದ್ದೇನೆ; ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು.
 (ಇದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ದಾಸರ ಮಗ ವರದ, ದಾಸರ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ
 ಬಂದು)

ವರದ

- ಆವ್ವಾ —

ದಾಸರು

- ಏನು ವರದಾ ?

ವರದ

- ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಾ ಸಿದ್ಧತೆಗಳಾಗವೆ. ಬಹಳ ಹೊತ್ತಾಯಿತು.
 ಆಮ್ಮ, ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿದಾ ಎಂದು ಕಳುಹಿಸಿದಳು.

ದಾಸರು

- ಹಿ! ಹೌದು; ಮರೆತೇ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಈದಿನ ತಿರುಪತಿಗೆ ಹೋಗಿ
 ಬೇಕಲ್ಲವೇ ? ನಡೆ; ಮತಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಗುರುಗಳಿಂದ ಅಜ್ಞೆಯನ್ನು
 ಪಡೆದು ಹೊರಡೋಣ. ಶ್ರೀನಿವಾಸನತ್ತ ಮನಸೆಳೆಯುತ್ತಾ
 ಇಡೆ. ನಡೆ.

ವೆಂಕಟಾಚಲನಿಲಯಂ ವೈಕುಂಠಪುರವಾಸಂ || ಪ ||

ಪಂಕಜನೇತ್ರಂ ಪರಮ ಪವಿತ್ರಂ

ಶಂಬಚಕ್ರಧರ ಚಿನ್ಮಯ ರೂಪಂ || ಅ. ಪ ||

ಅಂಬುಜ ಭವ ವಿನುತಂ ಅಗಣಿತ ಗುಣಧಾಮಂ |

ತುಂಬುರು ನಾಡ ಗಾಣ ವಿನೋದಂ

ಅಂಬುಧಿ ಶಯನಂ ಅಗಣಿತ ಸಾಮಂ || 1 ||

ಪಾಪಿ ಪಾಂಡವ ಪಾಲಂ ಕೌರವ ಹರಣಂ |

ಬಾಹು ನರಾಕ್ರಮ ಫಣಿಪತಿ ಶಯನಂ |

ಅಹಲ್ಯಾ ಶಾಪ ವಿನೋಚನ ಚರಣಂ || 2 ||

ಸಕಲ ವೇದ ವಿಚಾರಂ ಸರ್ವಜೀವಿನೀತಾರಂ |

ನುಕರ ಕುಂಡಲಧರ ಮದನ ಗೋಪಾಲಂ

ಭಕ್ತವಿಭೂಷಣ ಪುರಂದರ ವಿಠಲಂ || 3 ||

(ಎಂದು ಹಾಡುತ್ತಾ, ದಾಸರು ಮಗನೊಡನೆ ನಿಷ್ಕಮಿಸು
ವರು.)

ಶೆರೆ ಬೀಳುವುದು.

ತೃತೀಯಾಂಕವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು.

ಶ್ರೀಮದ್ವೈಶಾರ್ಫಣವಸ್ತು

ನಾಲ್ಕನೇ ಅಂಕ

(ಅದು “ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಆನಂದ ನಿಲಯ”; ಅರ್ಥಾತ್ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲಿನ ಪೆಂಕಟರಮಣನಗುಡಿ. ಸ್ವಾಮಿಯ ಗರ್ಭ ಗುಡಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಟ್ಟಡದಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ಯಜ್ಞ ಮಂಟಪ. ರಾತ್ರಿ ಸುಮಾರು 10 ಗಂಟೆಯ ಸಮಯ. ಪುರಂದರದಾಸರು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಏಕಾಂತಸೇವೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಕೊಂಡು ಬರುವರು.)

ಪವಡಿಸು ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಸ್ವಾಮಿ...ಪವಡಿಸು ಪರಮಾತ್ಮನೇ
ಭವರೋಗ ವೈದ್ಯನೇ ಭಕ್ತರ ಪ್ರಿಯನೇ || ಪ ||

(ಪಲ್ಲವಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿ ನಗುವರು.)

(ಈ ಪಲ್ಲವಿಯನ್ನು ವಚನರೂಪದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಹೇಳಬಹುದು)

ನಿನ್ನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಾಸಕ್ತರಾದ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರಿಗೇ ಆಹಾರ ನಿದ್ರೆ
ಗಲ್ಲವೆಂದ ಮೇಲೆ, ನಿನಗೆ ನಿದ್ರೆಯೇ! ಕಲ್ಪಾಂತರದಲ್ಲಿ
ಯೋಗನಿದ್ರಾಮುದ್ರಿತನಾಗಿ ರಮೆಗೆ ಆನಂದವನ್ನು ಕೊಡುವ
ಪ್ರಭೂ! ನಿನ್ನ ಸರ್ವ ಕಾರ್ಯ ಕಲಾಪಗಳೂ ಭಕ್ತರಿಗಾಗಿಯೇ!
ನಿನ್ನ ಲೀಲೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಯಾರಿಗೆ ತಾನೇ ಸಾಧ್ಯ! ಭಕ್ತ
ವತ್ಸಲಾ! ನಿನ್ನ ವರಲ್ಲಿ ನಿನಗೆಷ್ಟು ವಾತ್ಸಲ್ಯ! ಅಲ್ಪನಾದ
ನನಗೆ ತಾಳ್ಮೆಪಾಕರಿಂದ ಗೌರವಮರ್ಯಾದೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ
ದೆಯಾ! ಈ ನಿನ್ನ ಯಜ್ಞ ಮಂಟಪವನ್ನೇ ನನಗೆ ಬಿಡಾರ
ವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಸಿ, ನಿನ್ನ ಏಕಾಂತ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ
ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಕರುಣಿಸಿದೆಯಲ್ಲ! ವೇಂಕಟಪ್ರಭೋ, ನಿನ್ನ
ವಾತ್ಸಲ್ಯವೈಭವಗಳು ಈ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಯಾವ ದೇವರಿಗುಂಟು!

(ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅನ್ನಮಾಚಾರ್ಯರು ದಾಸರನ್ನು ನೋಡಲು ಬರು
ವರು. ಅನ್ನಮಾಚಾರ್ಯರು ಕೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯದಾಸರು.
ಸುಮಾರು 36 ಸಾವಿರ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಹರಿಗರ್ಹಿಸಿದ
ಪೂತಾತ್ಮರು. ವಯಸ್ಸು ಸುಮಾರು 93-94 ವರ್ಷಗಳು.)

ಮಾಚಾರ್ಯರು- ದಾಸವರೇಶ್ವರಾ, ನಮೋನಮಃ!

ರು - (ಧಾವಿಸಿ ಬಂದು ಕೈಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು,) ಓ ಅನ್ನಮಾಚಾ
ರ್ಯರಾ! ನಮೋನಮಃ; ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದ್ದರೆ ನಾನೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದೆನಲ್ಲ.
ಈ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಶ್ರಮವನ್ನೇಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರಿ ?

- ಅನ್ನಮಾ - ನಿಮ್ಮ ದರ್ಶನಾನಂದದ ಮುಂದೆ ಇದು ಶ್ರಮವೇ! ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಆ ನಾದಬ್ರಹ್ಮವಿಠಲನನ್ನು ನೋಡಿದಂತಾಗುವುದು!
- ದಾಸರು - ಕೇವಲ ಸಣ್ಣವನು ನಾನು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಪರಮಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ, ಮೈಮರೆತು ನಾಟ್ಯವಾಡಿ ಆ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನೂ ಅಡಿ ಸಿದಹಿರಿಯರು ನೀವು! ನಿಮ್ಮ ದರ್ಶನದ ಭಾಗ್ಯ ಲಭಿಸಿರುವುದು ಸಹ ನನ್ನ ಪೂರ್ವಜನಿಂದ ಸುಕೃತವೇ ಸರಿ.
- ಅನ್ನಮಾ - ವಿಠಲನೊಡನೆ ಸರಸಸಲ್ಲಾಪಗಳಾಡಿದ ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಕೀರ್ತನವನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೆವು; ನೋಡುವ ಸುಯೋಗ ಇಂದು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಆ...ಸರಿ - ಇಲ್ಲಿ ನಿಜುಗೆ ಸೌಕರ್ಯವಾಗಿದೆಯೇ?
- ದಾಸರು - ಮೈಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಸೌಕರ್ಯದ ವಿಚಾರವೇ?
- ಅನ್ನಮಾ - ಭಲಾ! ಯುಕ್ತಿ ಯುಕ್ತಮಾತು. ಶ್ರವಣಾನಂದವಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಎಲ್ಲಾ ಸಮಯದಲ್ಲೂ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ನೀವು ಸೇವಿಸಬಹುದು. ಸ್ವಾಮಿ, ನಿಮ್ಮವ ನಾದಕಾರಣ.
- ದಾಸರು - ಜ್ಞಾನವೃದ್ಧರು ನನ್ನನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವಿರಿ.
- ಅನ್ನಮಾ - ಇರಲಿ. ಬಹಳ ಹೊತ್ತಾಯಿತು. ಇನ್ನು ನಾನು ಬರುತ್ತೇನೆ. ಬರಲೇ?
- ದಾಸರು - ನಾನೂ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ತಮ್ಮ ಜೊತೆಗೆ --
- ಅನ್ನಮಾ - ಬೇಡ, ನೀವು ವಿಶ್ರಾಂತಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಾ- (ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಹೊರಡಲು ಸಿದ್ಧರಾಗುವರು)
- ದಾಸರು - ನಿಜ; ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ ಬೆಂಬಲಿಗನಾಗಿ ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ತಿರುಗುತ್ತಿರಲು, ನಾನೇಕೆ!
- ಅನ್ನಮಾ - (ಮುಗುಳ್ಳುಗುತ್ತಾ) ಸರಿ ... ಬರಲೇ?
- ದಾಸರು - ಆ - ಹೋಗಿ ಬನ್ನಿ, ನಮಸ್ಕರ.
- (ಅನ್ನಮಾಚಾರ್ಯರು ಹೊರಟು ಹೋಗುವರು. ಅವರು ಹೋದಮೇಲೆ ದಾಸರು ಮಲಗಲು ನೆಲದಮೇಲೆ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹಾಕಿ, ಕೆಳಗೆ ಕೂತು, ಮಲಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಹೇಳಬೇಕಾದ ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳುವರು.)

ಭಕ್ತಪುರಂದರದಾಸರು (ನಾಟಕ)

- ರಾತ್ರಿಸೂಕ್ತ -

ರಾತ್ರೀ ನೈಮಿತ್ತದಾಯತೀ ಪುರುತ್ತಾದೇವ್ಯ -
ಅಕ್ಷುಭಿಃ ! ವಿಶ್ವಾ ಅಧಿಶ್ರಿಯೋ ವಿತ

|| 1 ||

ಓರ್ವಪ್ರಾ ಅನುತ್ರ್ಯಾ ನಿವಶೋ ದೇವ್ಯ ಉದ್ವತಃ
ಜ್ಯೋತಿಷಾ ಬಾಧತೇ ತಮಃ |
ನಿರುಸ್ತಸಾರ ಮಸ್ಯು ತೋಷಸಂ ದೇವ್ಯಾಯತೀ
ಅಪೇದು ಹಾಸತೇ ತಮಃ |

ಸಾನೋ ಅದ್ಯಯ ಸ್ಯಾವಯಂ ನಿತೇಯಾಮನ್ನ ವಿಕ್ಷುತಿ
ವ್ಯಕ್ತೇನ ವಸತಿಂ ವಯಃ |
ನಿಗ್ರಾಮಾಸೋ ಅವಿಕ್ಷತ ನಿಪದ್ವಂತೋ ವಿಸಕ್ಷಣಃ |
ನಿಶ್ಶ್ರೇಣಾ ಸಶ್ಚಿದರ್ಥಿನಃ |

ಯಾನಯಾ ವೈಕೃತಂ ವೈಕಂ ಯವಯಸ್ತೇನ ಮೂನ್ಯೋ
ಅಥಾನಂ ಸುತರಾ ಭವ ||
ಉಪಮಾ ನೇಪಿ ಶತ್ತಮಃ ಕೃಷ್ಣಂ ವ್ಯಕ್ತಂ ಅಸ್ಥಿತ |
ಉಪಖೇವೇವ ಯಾತಯಾ ||

ಉಪತೇಗಾ ಇವಾಕರಂ ವ್ಯಜೇಷ್ವ ದುಹಿತರ್ಥಿನಃ |
ರಾತ್ರಿಸ್ತೋಮಂ ನಜಿಗೃಷೇ ||

ಓಂ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ಹರಿಃ ಓಂ.

ಜಾಗ್ರದವಸ್ಥೆಗೆ ಕಾರಣನಾಗಿ, ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಕಾರ್ಯ
ಮಾಡುವ ವಿಶ್ವನಾಮಕ ಪರಮಾತ್ಮಾ! ನನ್ನಿಂದ ನೀಮಾಡಿ
ಮಾಡಿಸಿದ ಸರ್ವ ಕರ್ಮವೂ ನಿನ್ನ ಡಿದಾವರೆಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿತವು;
ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು.

ಮಾತಾ ಪಿತಾ ಮೇ ಗತಿರಾತ್ಮ ಬಂಧೋ
ಭ್ರಾತಾ ಸಖಾ ಮೇ ಪರದೇವತಾ ಚ |
ರಾಜಾಗುರುಃ ಸರ್ವಮಪಿ ತ್ವಮೇವ
ಯತ್ತೇ ಪ್ರಿಯಂ ದೇಹಿ ಸುಭಕ್ತಿದಮದ್ಯ ||

ಶರೀರ ಯಾತ್ರಾ ಮಮ ತೇ ಪ್ರಣಾಮಃ |
ಸ್ತುತಿಸ್ತು ವಾಗಿಂದ್ರಿಯ ವೃತ್ತಿರಸ್ತು
ಸರ್ವಾ ಮನೋವೃತ್ತಿರನುಸ್ತುತಿಸ್ತೇ
ಸರ್ವಂ ಕ್ಷಣಾರಾಧನ ಮೇವ ಭೂಯಾತ್ ||

ಶಯ್ಯಾ ನಿದ್ರಾ ಕಾಲ ಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಣೀಯನಾದ ಸಂಕರ್ಷಣ
ಪದ್ಮನಾಭರೂಪ ಪ್ರಭೋ! ನಿನಗೆ ನನೋ ನಮಃ . ಕಂಠ
ಗತ ಶೈವಸರೂಪಾ ಹರೀ! ಉತ್ತಮ ಸ್ವಪ್ನಗಳನ್ನು ತೋರಿ
ಉದ್ಗರಿಸು. ಹೃದ್ಗತ ಪ್ರಾಜ್ಞನಾಮಕ ಪ್ರಭೋ! ಸುಖ
ಸುಷುಪ್ತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸು ತಂದೆ!

ಉಗಾಭೋಗ

ಹಗಲು ನಿನ್ನ ನೆನೆಯಲಿಲ್ಲ, ಹಸಿವೆ ತೃಪ್ತಿಯಿಂದ .
ಇರುಳು ನಿನ್ನ ನೆನೆಯಲಿಲ್ಲ ನಿದ್ರೆಯ ಭರದಿಂದ .
ಎರಡರ ಭಾದೆಗೆ ಸಾನೋಳಗಾವೆನೋ ಪುರಂದರ ವಿಠಲಾ ||

ಕಾಯೇನ ವಾಚಾ ಮನಸೇಂದ್ರಿಯೈರ್ವಾ
ಬುಧ್ಯಾತ್ಮನಾ ವಾನ್ಯಸೃತಃ ಸ್ವಭಾವಃ
ಕರೋಮಿ ಯದ್ಯತ್ ಸಕಲಂ ಪರಸ್ಮೈ
ನಾರಾಯಣಾಯೇತಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ||

ಹರೀ ? ಸಂಕರ್ಷಣಾ!
ಪದ್ಮನಾಭಾ! ನಿನ್ನ ಚಿತ್ತ ತಂದೆ! ನಿನ್ನ ಚಿತ್ತ !!

(ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಮಲಗಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವರು. ಆದೇ
ಸಮಯಕ್ಕೆ ಬಿಕ್ಕು ಬರುವುದು. ದಾಸರು ಎದ್ದು ಸುತ್ತಲೂ
ನೀರಿನ ತಂಬಿಗೆಗಾಗಿ ಹುಡುಕುತ್ತಾ,)

ಹರೇ-ಕೃಷ್ಣಾ - ಮುಕುಂದಾ - ಆಚ್ಯುತಾ ... ಎನಿದು !

(ಎಂದು ಭಗವನ್ನಾಮಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುವರು. ಬಿಕ್ಕು ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ತಂಬಿಗೆ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆಗ ಹೆಂಡತಿ ಮಗನನ್ನು ನೀರಿಗಾಗಿ ಕೂಗುವರು.)

ಸರಸ್ವತೀ! ... ಸರಸ್ವತೀ! ...

(ಉತ್ತರ ಬರುವುದಿಲ್ಲ)

ವರದಾ! ... ವರದಾ! ... ವರದಾ! ...

(ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ದಾಸರ ಕೂಗಿಗೆ "ಓ" ಎಂದು ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರಿಸುವನು.)

(ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ) ... ಓ ...

- ದಾಸರು - ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ. ...
(ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ವರದನ ರೂಪದಲ್ಲಿ, ತನ್ನ ಏಕಾಂತ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತನಗಾಗಿ ಇಟ್ಟ ಬಂಗಾರದ ತಂಬಿಗೆಯಲ್ಲಿಯು ನೀರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ನಿಲ್ಲುವನು.)
- ವರದ - ಅಪ್ಪಾ, ... ನೀರು.
(ಎಂದು ತಂಬಿಗೆಯನ್ನು ದಾಸರಿಗೆ ಕೊಡುವನು.)
- ದಾಸರು - ಆ, ... ತಾ.
(ಎಂದು ತಂಬಿಗೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಿಕ್ಕುತ್ತಾ, ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ, ಜಲಾಂತರ್ಗತ ಭಗವದ್ಭಾವವನ್ನು ಚಿಂತಿಸುವರು.)
- ದಾಸರು - ಬುಧಾಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಸುಶೀಲಾ ಸಹಿತ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾ ನಿನಗರ್ಪಿತ.
(ಎಂದು ಹೇಳಿ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯುವರು. ನೀರು ಕುಡಿದು ಅದ ಮೇಲೆ, ತಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ತಂಬಿಗೆಯನ್ನು ನೋಡಿ. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ, ಅದು ಬಂಗಾರದ ತಂಬಿಗೆಯೆಂದು ತಿಳಿದವರಾಗಿ, ಅಶ್ಚರ್ಯ ಪಡುತ್ತಾ, ವರದನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ)
ವರದಾ, ಏನಿದು ?
- ವರದ - ನೀರಿನ ತಂಬಿಗೆ !
- ದಾಸರು - (ಸ್ವಲ್ಪಕೋಪದಿಂದ) ಇದು ನೀರಿನ ತಂಬಿಗೆ ಎಂದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತು. ಅದಲ್ಲ ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದು. ಇದು ಯಾವಲೋಹದ್ದು ?
- ವರದ - (ಶಾಂತತೆಯಿಂದ ನಗುತ್ತಾ) ಬಂಗಾರದ ತಂಬಿಗೆ ತಂದೆ; ಸಂದೇಹವೇಕೆ ?
- ದಾಸರು - ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಇದು ಯಾರ ತಂಬಿಗೆ ?
- ವರದ - ನನ್ನದೇ.
- ದಾಸರು - ನಿನ್ನ ಕೈಗೆ ಹೇಗೆ ಬಂತು ?
- ವರದ - ಒಬ್ಬ ಭಕ್ತ ನನಗಾಗಿ ಕೊಟ್ಟ.
- ದಾಸರು - ವರದಾ, ಬಂಗಾರದಲ್ಲಿ ಅಶಿ ಅಂಕುರಿಸಿತೇ ?

- ವರದ - ಇಲ್ಲ !
- ದಾಸರು - ಮೋಹ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತೇ ?
- ವರದ - ಉ ಹುಂ ! ...
- ದಾಸರು - ಮತ್ತೇಕೆ ಕೈಜಾಚಿ ಬೀಡಿದೆ ?
- ವರದ - ಸಾನೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಬೀಡುತ್ತೇನೆಯೇ ? ಅತನು ಕೊಟ್ಟ. ನಾನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡೆ.
- ದಾಸರು - ಕೊಟ್ಟರೆ, ತೆಗೆದುಕೊಂಡುಬಿಡುವುದೇ ?
- ವರದ - ತಪ್ಪೇನವು; ಅನರು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅರ್ಪಿಸಿದುದನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುವುದು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವಷ್ಟೆ.
- ದಾಸರು - (ಕೋಪದಿಂದ) ಹಾಗಾದರೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಬಿಡಲಾರೆಯಾ ?
- ವರದ - ನಾನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೇ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಆ ಭಕ್ತನ ಉದ್ಧಾರ ಹೇಗಾಗಬೇಕು ?
- ದಾಸರು - ಓಹೋ... ನೀನು ದೇವರಾಗಿ ಬಿಟ್ಟೆಯಾ ! ಜನರನ್ನು ಧರಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ನಿನಗುಂಟಾಯಿತೇ ! ಮಾಡಿದ್ದು ತಪ್ಪು; ಪುನಃ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಅದನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವೆಯಾ ?
- ವರದ - ಅದ್ವಾ. ಇದು ತಪ್ಪಲ್ಲವೆಂದೇ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.
- ದಾಸರು - ನನ್ನ ವರದನೇನಾ, ಈ ರೀತಿ ಮಾತಾಡುತ್ತಿರುವುದು ! ವರದಾ, ನಿನ್ನ ಮತಿಗೆ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಆಘಾತವೂ ಆಗಿಲ್ಲ ತಾನೇ ? ವರದಾ, ಈ ಮೋಹಕ ಪದಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮನವಿ ರಿಸ ಬೇಡ. “ಯತ್ರಾಸ್ತಿ ಭೋಗೋ ನ ಚ ತತ್ರ ಮೋಕ್ಷಃ” ಇದು ನನ್ನ ಸ್ವಾನುಭವ. ಸ್ವಾಮಿಯಿಂದ ದೂರ ಒಯ್ಯುವ ಈ ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಮತೆ ಬೆಳೆಸದೆ ಕಡಿಮೆ ಹಾಕು.
- ವರದ - ಅದೇನು ತಂದೆ ಹಾಗೆನ್ನುವೆ ? ಈ ಬಂಗಾರ ನನ್ನನ್ನು ಮೋಹಗೊಳಿಸುವುದೇ ? ಎಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಸಾನಿಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳವೇ ಬಿಟ್ಟಲ್ಲಿ, ಆ ಭಕ್ತನೇ ಪುನಃ ಭಂಗಪಡಬೇಕಾಗುವುದು. ಅದಕಾರಣ ಇದು ನನ್ನದ್ದಿರುವುದೇ ಯುಕ್ತ.

- ದಾಸರು - (ಕೋಪವನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ) ವರದಾ ! ಈ ಪದಾರ್ಥ ನಿನ್ನ ಮತಿಯನ್ನೇ ಕೆಡಿಸಿತೇ ! ಛೇ ಭ್ರಷ್ಟ !!
(ಎಂದು ತಂಬಿಗೆಯಿಂದ ವರದನ ತಲೆಗೆ ಹೊಡೆದು, ತಂಬಿಗೆ ಯನ್ನು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಹಾಕುವರು.)
- ವರದ - ಅಪ್ಪಾ, ನನ್ನ ಮಾತಿನಲ್ಲೇನು ತಪ್ಪಿದೆ ? ನಿಜವನ್ನೇ ನಿಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ.
- ದಾಸರು - ಛೇ ... ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು ಬೆಳೆಸುತ್ತಿರುವೆಯಾ ! ನಡೆ ಇಲ್ಲಿಂದ.
- ವರದ - ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ; ಇಲ್ಲೇ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತೇನೆ; ನೀವು ಕರೆದರೆ ಮತ್ತೇ ಬರುತ್ತೇನೆ.
(ಎಂದು ತಂಬಿಗೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋಗುವನು. ದಾಸರು ವರದ ಹೊರಟು ಹೋದ ಮೇಲೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಪರಿತಾಪವಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಅತ್ತಿಂದಿತ್ತ ತಿರುಗುವರು.)
- ದಾಸರು - ದೇವಾ ! ಏನಿದು ! ಎಂದೂ ಇಲ್ಲದ ಮನೋವ್ಯಥೆಯನ್ನು ಇಂದು ಇಲ್ಲಿ ತಂದಿತ್ತೆ ಯಲ್ಲ ! ನೀನು ಕರುಣಿಸಿ ಕೊಟ್ಟ ವರದ ಇಂದು ವ್ಯಾಸೋಹಕ್ಕೊಳಗಾದನೇ ! ಶ್ರೀಹರಿ ! ಈ ಅಲ್ಪ ನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿದಂತೆ ಅವನನ್ನೂ ಉದ್ಧರಿಸು. ಕೈಬಿಡ ಬೇಡ. ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯ ಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಲೋಭ, ಮೋಹ, ಮದ, ಮಾತ್ಸರ್ಯಗಳಿಗೆ, ಕೋಪಕಾಪಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಾನವೇ ! ಶಾಂತಿಯನ್ನೂ, ಚಿತ್ತಸ್ಥೈರ್ಯವನ್ನೂ ಕರುಣಿಸು; ತಂದೆ, ಕರುಣಿಸು. ...
(ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹರಿಕಥಾ ಕಾಲಕ್ಷೇಪಕ್ಕೆ ಹೋದ ವರದ ಮತ್ತು ಸರಸ್ವತೀಬಾಯಿಯವರು ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು.)
- ಸರಸ್ವತಿ - ಸ್ವಾಮಿ, ಹರಿಕಥಾ ಕಾಲಕ್ಷೇಪದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ನಮಗೆ ಸಮಯವೇ ತಿಳಿಯದಾಯಿತು. ಬಹಳ ಅಲಸ್ಯವಾಯಿತು. ಏನಾದರೂ ಬೇಕಾಗಿತ್ತೇ ?
(ದಾಸರು ಏನೂ ಉತ್ತರಕೊಡದೆ ವರದನ ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತಾ ಮೆಲ್ಲನೆ ವರದನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ತಲೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟುತ್ತಾ)
- ದಾಸರು - ವರದಾ ... ಬಹಳ ಮೆಟ್ಟಾಯಿತೆ ! ನೋವಾಗುತ್ತಿದೆಯೇ ?

- ವರದ - (ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತಾ) ಅದೇನು ಹಾಗೆ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೀರಿ ? ಯಾವ ಪೆಟ್ಟು ? ಯಾವ ನೋವು ?
- ದಾಸರು - ಆಗಲೇ ಮರೆತೆಯಾ ! (ಸೌಮ್ಯತೆಯಿಂದ) ನೋಡು ಮಗು, ದುಡ್ಡಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಮೋಹವಿರಬಾರದು. ಸ್ವಾಮಿ ಸೇವೆಗೆ ಅದು ಮಹಾ ಬಂಧಕ. ಆ ಬಂಗಾರದ ತಂಬಿಗೆಯನ್ನು ಶಿಫುವಾಗಿ ತ್ರಿನಿವಾಸನ ಕೋಶಕ್ಕೊಪ್ಪಿಸಿಬಿಡು.
- ವರದ - (ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ತೋರುತ್ತಾ) ಏನಪ್ಪಾ! ನೀವು ಹೇಳುವುದೇ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಾ ಇಲ್ಲ. ಯಾವ ದುಡ್ಡು ? ನಾನೆಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಮೋಹಿತನಾಗಿದ್ದೇನೆ ? ಯಾವ ಬಂಗಾರದ ತಂಬಿಗೆ ? ನನ್ನಲ್ಲಿಲ್ಲದೆ ?
- ದಾಸರು - ವರದಾ, ಏನಿದು ? ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದೀಯಾ ? (ಸರಸ್ವತಿಯ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ) ಸರಸ್ವತಿ, ನೋಡಿದೆಯಾ ಇವನ ವ್ಯವಹಾರ ! ಈಗ ತಾನೆ ನಾನು ಕೂಗಿದಾಕ್ಷಣ ಬಂಗಾರದ ತಂಬಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕುಡಿಯಲು ನೀರು ತಂದು ಕೊಟ್ಟು, ಆ ತಂಬಿಗೆ ತನ್ನದೆಂದು, ಒಬ್ಬ ಭಕ್ತಕೊಟ್ಟನೆಂದು, ತೆಗೆದು ಕೊಂಡಲ್ಲಿ ತಪ್ಪೇನೆಂದು ನನ್ನೊಡನೆ ವಾದಿಸಿದ. ಆಗ ನಾನು ತಡೆಯಲಾಗದ ಕೋಪದಲ್ಲಿ ಇವನ ಕೆಲಗೆ ಹೊಡೆದೆ.
- ವರದ - ಅಯ್ಯೋ ! ಅಪ್ಪಾ; ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ನಾನೂ, ಅಮ್ಮ, ಇಲ್ಲಿಯವರೆವಿಗೂ ಪಂಕಥಾತ್ರವಜದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದೆವು. ಈಗಲೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದೇನೆ, ಹೌದಲ್ಲೇನಮ್ಮ ?
- ಸರಸ್ವತಿ - ಹೌದುಸ್ವಾಮಿ, ನೀವು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿದೆ. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ವರದ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನನ್ನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಇದ್ದ !
- ದಾಸರು - (ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ತೋರುತ್ತಾ) ಏನೂ! ವರದ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲವೇ ? ಹಾಗಾದರೆ, ಇವಕ್ಕೂ ಮುಂಚೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದವರು !!!
- ಸರಸ್ವತಿ - ಅದೇಸ್ವಾಮಿ, ಅತಿವಿಚಿತ್ರವಾಗಿದೆ ! ನೀವೋ, ವರದ ಬಂದು ನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ವರದನೇನೋ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕದಲೇ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗಾದರೆ ? ಅಂ .. ಸ್ವಾಮಿ ! ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ; ನಮ್ಮ ಪಾಲಿನ ಬಂಧುವಾದ ತ್ರಿನಿವಾಸನೇ, ನೀವು ವರದಾ ಎಂದು ಕೂಗಿದಾಕ್ಷಣ, ವರದನಾಗಿ ಬಂಗಾರದ ತಂಬಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ನಿಮಗಾಗಿ ತಂದು ಕೊಟ್ಟಿರುವನು.

ಭಕ್ತ ಪುರಂದರದಾಸರು (ನಾಟಕ)

(ಈ ಮಾತು ಹೇಳಿದಾಕ್ಷಣ ಪುರಂದರದಾಸರಿಗೆ ಭಗವಂತನು
ವರದನ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತು ಅಡಿದ ಮಾತುಗಳು ಒಂದೊಂ
ದಾಗಿ ಜ್ಞಾಪಕ್ಕೆ ಬರುವುವು. ಇವು ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಕೇಳಿಸುವುವು.)

(ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ)

ಒಬ್ಬ ಭಕ್ತ ನನಗಾಗಿ ಕೊಟ್ಟ
ಒಬ್ಬ ಭಕ್ತ ನನಗಾಗಿ ಕೊಟ್ಟ
ಒಬ್ಬ ಭಕ್ತ ನನಗಾಗಿ ಕೊಟ್ಟ

ನಾನೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಬೇಡುತ್ತೇನೆಯೇ ?

ನಾನೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಬೇಡುತ್ತೇನೆಯೇ ?

ನಾನೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಬೇಡುತ್ತೇನೆಯೇ ?

ನಾನು ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ

ಆ ಭಕ್ತನ ಉದ್ಧಾರ ಹೇಗಾಗ ಬೇಕು ?

ಆ ಭಕ್ತನ ಉದ್ಧಾರ ಹೇಗಾಗ ಬೇಕು ?

ಆ ಭಕ್ತನ ಉದ್ಧಾರ ಹೇಗಾಗ ಬೇಕು ?

ಈ ಬಂಗಾರ ನನ್ನನ್ನು ಮೋಹಗೊಳಿಸುವುದೇ ?

ಈ ಬಂಗಾರ ನನ್ನನ್ನು ಮೋಹಗೊಳಿಸುವುದೇ ?

(ಭಗವಂತನ ಮಾತುಗಳ ನಿಜಮರ್ಮವನ್ನರಿತು, ಆನಂದಾಕ್ರ
ಗಳನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಾ, ಮೈಮರೆತು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ.)

- ಹೌದು ಸರಸ್ವತೀ, ಹೌದು!! ನೀನಂದ ಮಾತು ಸತ್ಯ.
ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಸ್ವರ್ಣಪಾತ್ರೆಯೊಡನೆ ವರದನ ರೂಪದಲ್ಲಿ
ಬಂದು, ನನ್ನ ಮುಂದೆ ನೆಟಿಸಿದವನು ನಮ್ಮ ಪಾಲಿನ ವರದನೇ!
ವರದಾ! ಶ್ರೀನಿವಾಸ! ವೆಂಕಟೇಶ! ನಮದ್ವೇವತಾಮೌಲಿ
ಮಂದಾರಮಾಲಾಸ್ತ್ರವನ್ಮಾಕರಂದ ದ್ರವಾಕ್ಷಾಲಿತ ಪಾದ
ಪಂಕಜೇರುಹ! ಕವಿಭಿರೀಡಿತ ಕೈರವದಳಶ್ಯಾಮಾ! ನಿಸ್ಸೀಮ!
ಪರಂಧಾಮಾ! ಎನಿಡು ನಿನ್ನ ಆಟ! ಶ್ರುತಿತತಿಗಳಭಿಮಾನಿ
ಲಕ್ಷ್ಮೀಸ್ತುತಿಗಳಿಗೆ ಗೋಚರಿಸದಪ್ರತಿಹತ ಮಹೈಶ್ವರ್ಯಾ
ದೈವಿಕ ಸದ್ಗುಣ ಗಣಾಂಭೋಧಿ! ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಗೆ ಬ್ರಹ್ಮ,
ಸಮೀರ, ವಾಣಿ, ಫಣೀಂದ್ರ, ವೀಂದ್ರ, ಭವ, ಇಂದ್ರ ಮೊದ
ಲಾದಮರೇಲ್ಲರೂ ಮೋಹಿತರಾಗಿ ಮೈಮರೆವರೆಂದ ಮೇಲೆ,
ಒಂದೂ ಆರಿಯದ, ಪರಮ ಪಾಮರನಾದ, ಪಾಪಿಯಾದ,
ನಾನೆಷ್ಟರವ!

ಉಗಾಭೋಗ

ತಪ್ಪು ಸಾಸಿರಗಳ ಒಪ್ಪಿಕಾಯೋ ಕೃಪಾಳು
ಮುಪ್ಪುರವನಳದಂಥ ಮುನೀಂದ್ರ ವಂದ್ಯಾ
ಅಪ್ರಮೇಯನೆ ನಿನ್ನ ಅಮೃತ ಮಹಿಮೆಗಳ

ಅಪ್ಪುನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟದವಳಿಮೇಳೋ
ಕಪ್ಪು ಮೇಘ ಕಾಂತಿಯಿಂದೊಪ್ಪುವ ತಿಮ್ಮಪ್ಪಾ
ಅಪ್ರಾಕೃತ ರೂಪಾ, ಪುರಂದರವಿಠಲಾ.

ಶ್ರೀನಿವಾಸಾ, ಮಗನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಂದುನಿಂತ. ನಿನ್ನ ರಣ
ಧ್ಯಾಂಗ ಸಂಸಕ್ತ ಸಂಪುಲ್ಲ ಮಂದಾರ ಮಾಲಾವಲೀ ಲಗ್ನ
ಸತ್ಯಂತ ಶೋಭಾಭಿರಾಮವೂ, ರಾಕೇಂದು ಕೋಟಿ ಪ್ರಭಾ
ಭಾಸಿತವೂ, ದರ್ಶನ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಸಕಲ ಸಂತಾಪ ಹಾರಕವೂ
ಅದ ಆ ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯವಾದ ಮುಖಕಮಲದ ಮೇಲೆ ಈ ನನ್ನ
ತುಚ್ಛ ಕೈಯಿಂದ ಪೊಡೆದನಲ್ಲ! ಅಯ್ಯೋ ನಾನೆಷ್ಟು ಪಾಪಿ!
ನಾನೆಷ್ಟು ಪಾಪಿ! (ಎಂದು ದುಃಖಿಸುವರು).

ಸರಸ್ವತಿ

— ಸ್ವಾಮಿ, ಹಾಗೆನ್ನಬೇಡಿ, ಹಾಗೆನ್ನಬೇಡಿ.

ವರದ

— ಅಪ್ಪ, ನೀವು ಪೂತಾತ್ಮರು. ಸ್ವಾಮಿಯು, ಸಾಕ್ಷಾತ್
ಬಂದು ನಿಮಗೆ ದರ್ಶನವಿತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಆ ಸರ್ವೇಶನ ಸರ್ವ
ಕಾರ್ಯ ಕಲಾಪಗಳು ಭಕ್ತಜನೋದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿಯೇ! ಚಿಂತಿಸ
ಬೇಡಿ, ತಂದೇ, ಚಿಂತಿಸಬೇಡಿ.

(ಪರವಶಭಾವದಿಂದ ವರದನ ಮಾತಿನತ್ತ ಕಿವಿಗೊಡದೆ)

ದಾಸರು

— ದಯಾನಿಧೇ! ದಯಾನಿಧೇ! ಇಂದ್ರ, ರುದ್ರ, ಭೃಗು,
ಗುರುಪತ್ನಿ ನೊಡಲಾದವರು ಮಾಡ್ತ ಮಹಾಪರಾದಗಳನ್ನು
ಎಣಿಸದ ಕರುಣಾಸಮುದ್ರನು ನೀನು! ಪಾಪಕರ್ಮಗಳನ್ನು
ಸಹಿಸುವಲ್ಲಿ, ನಿನಗೆ ಸಮರಾದ ಸುರರನ್ನು ಈ ಪಯೋಜ
ಭವಾಂತದಲ್ಲಿ ನಾನೆಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣೆ! ಸ್ಮರಿಸುವವರಪರಾಧ
ಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವ ಸಕಲೇಷ್ಟಪ್ರದಾಯಕನೆಂಬ ಬಿರುದು ನಿನಗಿದೆ.
ಅರಿಯದೇ ಮಾಡಿದ ನನ್ನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಲಾರೆಯಾ!
ಕಾಯಲಾರೆಯಾ! ಬಂದುನಿಲ್ಲಲಾರೆಯಾ!

ರಾ :

ಕಾಳ :

ಬಾರಯ್ಯ ವೆಂಕಟರಮಣ ಭಕ್ತರ ನಿಧಿಯೇ
 ತೋರಯ್ಯ ನಿನ್ನ ದಯೆ ತೋಯಜಾಂಬಕನೇ || ಪ ||

ವೇದಗೋಚರ ಬಾರೋ - ಆದಿ ಕಚ್ಚಪ ಬಾರೋ
 ವೋದ ಸೂಕರ ಬಾರೋ - ಸದಯ ನರಸಿಂಹ ಬಾರೋ || 1 ||

ವಾಮನ ಭಾರ್ಗವ ಬಾರೋ - ರಾಮಕೃಷ್ಣನೆ ಬಾರೋ
 ಪ್ರೇಮದ ಬುದ್ಧನೆ ಬಾರೋ - ಸ್ವಾಮಿ ಕಲ್ಪಿನಿಬಾರೋ || 2 ||

ಆರವಿಂದನಾಭ ಬಾರೋ - ಸುರರ ಪ್ರಭುವೆ ಬಾರೋ
 ಪುರುಹೂತವಂದ್ಯ ಬಾರೋ - ಪುರಂದರವಿಠಲ ಬಾರೋ || 3 ||

(ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗುವುದಿಲ್ಲ).

ಪ್ರಭೋ, ದರ್ಶನ ಕೊಡಲಾರೆಯಾ! ಕರೆಯದೇ ಇದ್ದಾಗ
 ಬಂದೆ! ಈಗ ಅಂಗಲಾಚಿ ಬೇಡುತ್ತಿರುವೆನು. ಒಮ್ಮೆದರ್ಶನ
 ಕೊಡು ತಂದೆ, ಒಮ್ಮೆ ದರ್ಶನಕೊಡು. ಹು... ಹೌದು
 ನೀನೇಕೆ ಬರುವೆ! ... ನಾ ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯ ಕ್ಷಮಾರ್ಹ
 ವಲ್ಲ. ವೆಂಕಟೇಶ! ಜಗಜ್ಜನ್ಮ ಸಂರಕ್ಷಣ ಜ್ಞಾನ ಸಂಹಾರ
 ಬಂಧಾದಿಗಳಿಗೆ ಕಾರಣನಾದ, ಮುಕ್ತವಾಗಿಶ ಪಕ್ಷೇಶ,
 ಭೋಗೇಶ, ದೇವೇಶ, ಕಂದರ್ಪ, ಸೂರ್ಯಾದಿ ಮುಖ್ಯಾ
 ಮರಂದ ಸೇವಿತನಾದ, ನಿನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆದ ಈ ಕೈಯನ್ನು
 ಕತ್ತರಿಸಿಬಿಡುವೆ! ಈ ನನ್ನತಲೆ ಇನ್ನು ಇರಬಾರದು! ಪ್ರಾಣ
 ತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವುದೇ ಒಳಿತು!

(ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ, ನೆಲದಮೇಲೆ ಕೂತುಕೊಂಡು ನೆಲಕ್ಕೆ
 ಕೈಗಳನ್ನು ಎರಡು ಸಲ ಬಡಿಯುವರು)

- ಸರಸ್ವತಿ - ಸ್ವಾಮೀ! ಸ್ವಾಮೀ!
- ವರದ - ಅಪ್ಪಾ! ಅಪ್ಪಾ!
- ದಾಸರು - (ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದವರಂತೆ) ಸರಸ್ವತಿ! ಸರಸ್ವತಿ! ಸಕಲ ಜಗ
 ದ್ರಕ್ಷಕ ನನ್ನು ಗಾಯಗೊಳಿಸಿದ ಕೈಗಳಿವು! ಸರಸ್ವತಿ, ಸಕಲ
 ಜಗದ್ರಕ್ಷಕ ನನ್ನು ಗಾಯಗೊಳಿಸಿದ ಕೈಗಳಿವು; ಅ, ಇದೇ ಸರಿ
 ಯಾದ ಶಿಕ್ಷೆ! ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗವೇ ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗ!

ಸರಸ್ವತಿ, ವರದ - ಸ್ವಾಮೀ, ಜಗನ್ನಾಥ! ಶ್ರೀನಿವಾಸ! ವೆಂಕಟೇಶ! ಉದ್ಧರಿಸು, ತಂದೇ ಉದ್ಧರಿಸು!

(ಎಂದು ಸರಸ್ವತೀ ವರದ ಇಬ್ಬರೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಕೂಗು ವರು. ದಾಸರು ತಮ್ಮ ತಲೆಯನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಹೊಡೆದು ಕೊಳ್ಳು ವರು. *ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿವಾದ್ಯ ಘೋಷ ಗಳಾಗುವುವು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಓಡಿ ಬಂದು ದಾಸರನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು.)

ಶ್ರೀನಿವಾಸ - ದಾಸರೇ, ನಾನು, ನಿಮ್ಮ ಶ್ರೀನಿವಾಸ! ಬಂದಿದ್ದೇನೆ, ನೋಡಿ.

ದಾಸರು - (ಅನಂದದಿಂದ)

ಪ್ರಭೋ, ದೇವ ದೇವ ... ವರದ ... ಶ್ರೀನಿವಾಸ,

ಸುಳಾದಿ

ಅಚ್ಯುತಾನಂತ ಗೋವಿಂದ ಮುಕುಂದ ವಾಮನ
ವಾಸುದೇವ ನಾರಾಯಣ
ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಪ್ರಕಾಶ ಗೋಪಾಲ ಪುರುಷೋತ್ತಮ
ಪರಂಧಾಮ ನಾರಾಯಣ.

ಮತ್ಸ್ಯ ಕೂರ್ಮ ನರಾಹ ನಾರಸಿಂಹ ವಾಮನ
ಭಾರ್ಗವ ರಾಘವ ಕೃಷ್ಣ ಬುದ್ಧ ಕಲ್ಕುವತಾರ
ಅನಂತಾವತಾರ ನಾರಾಯಣ.

ಅನಾರ ಮಹಿಮನೇ ನಾರಾಯಣ

ಸರ್ವಶಯನನೇ ನಾರಾಯಣ

ಶ್ರೀಪುರಂದರವಿಠಲ ವಿಬುಧೇಶ ತಿರುವೆಂಗಳಪ್ಪ
ಎನ್ನಪ್ಪನೇ ನಾರಾಯಣ ಅಚ್ಯುತಾನಂತ ಗೋವಿಂದ

* ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಪಾತ್ರಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಬಿಡಬೇಕೆನ್ನುವ ವರು ಇಲ್ಲಿ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ, ಅಂಕದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ “ ದಾಸರೇ; ! ನಾನು ಕಾಲಾಂತರ್ಗತ ಎಂಬ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಮಾತನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿಸಿ ಪುನಃ ದಾಸರಿಂದ ಧನ್ಯೋಸ್ತಿಪ್ರಭೋ ಧನ್ಯೋಸ್ತಿ ಎನ್ನುವ ಮಾತನ್ನು ದಾಸರಿಂದ ಹೇಳಿಸಿ, ಪುನಃ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದಲೇ ದಾಸರೇ, ಇನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಯಾತ್ರೆ ಕಾದಿರುತ್ತೇನೆ ಎನ್ನುವ ವರೆಗೆ ಹೇಳಿಸಿ ಮುಗಿಸಬೇಕು. ದಾಸರೇ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ... ಎಂಬ ಮಾತಿ ನಿಂದ ಹಿಡಿದು ಮನಶ್ಶಾಂತಿ ಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡು ದೇವ ” ಎನ್ನುವವರಿಗೆ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಮಾತುಗಳನ್ನೂ ಸುಳಾದಿಯನ್ನೂ ಬಿಡಬೇಕು.

ದೇವಾಧಿದೇವ ! ದೀನಜನಮಂದಾರಾ ! ಸನಕಾದಿ ಮುನಿ
ಮಾನಸ ಮಂದಿರವಿಹಾರ ! ಮಾಮನೋಹರ ! ಶರಣು,
ಶರಣು ! ಅಂಗುಟಾಗ್ರದಿ ಅಮರತರಂಗಣಿಯನ್ನು ಸಡೆದ,
ಪರಮ ಸವಿತ್ರವಾದ ಈ ನಿನ್ನ ಆಪ್ತಾಕೃತ ವಾದಗಳಿಗೆ ಶರಣು !

ಶ್ರೀನಿವಾಸ - ದಾಸರೇ, ಆನಂದವಾಯಿತೇ !

ದಾಸರು - ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆನಂದವೇನಿದೆಸ್ವಾಮಿ !! ಆನಂದ
ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಓಲಾಡಿಸಿದೆ ! ಜಗನ್ನಾಟಕ ಸೂತ್ರಧಾರಿ ! ಆದರೆ,
ಆದರೆ !

ಶ್ರೀನಿವಾಸ - ಏನದು ? ನಿಸ್ಸಂಕೋಚವಾಗಿ ಹೇಳಿ.

ದಾಸರು - ದೇವಾ, ಬಾಧ್ಯಾಭಿಗತನೂ, ಬಾಧಕಸ್ಯುತನೂ, ಬಾಧ್ಯನೂ,
ಬಾಧಕನೂ, ನೀನೆಂಬ ಜ್ಞಾನವಿತ್ತಿರುವೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಅದೇ
ತಕ್ಕೋ ನಿನಗೆ ಪಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿನಲ್ಲಾ ಎಂಬ ಮನೋವ್ಯಥೆ
ನನ್ನನ್ನು ಬಹುವಾಗಿ ಪೀಡಿಸುತ್ತಾ ಇದೆ. ಈ ಘೋರಾಸರಾ
ಧಕ್ಕೆ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸಿ ಮನಶ್ಚಾಂತಿಯನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡು
ದೇವಾ !

ಶ್ರೀನಿವಾಸ - (ನಗುತ್ತಾ) ದಾಸರೇ, ನಾನು ಕಾಲಾಂತರ್ಗತ, ಕಾಲ
ಪ್ರವರ್ತಕ, ಕಾಲನಿವರ್ತಕ, ಕಾಲೋತ್ಪಾದಕ, ಕಾಲಮೂರ್ತಿ
ಯಾದರೂ, ಕಾಲಾತಿಕ್ರಮಣವನ್ನು ಎಂದೂಮಾಡಲಾರೆ.
ನನ್ನ ಭಕ್ತರನ್ನೂ ಬಿಡಲಾರೆ. ಎಂದೆಂದಿಗೂ ನಾನು ನಿಮ್ಮ
ವನೇ. ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಅತಿ ಸನಗೆ ಬಹು ಆನಂದ. ತೃಪ್ತಿಯಾಯಿತೇ !

ದಾಸರು - ಧನ್ಯೋಸ್ತಿ, ಪ್ರಭೋ, ಧನ್ಯೋಸ್ತಿ ! ನಮೋನಮಃ !!

ಶ್ರೀನಿವಾಸ - ಇನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಯಾತ್ರೆ ಪಂಥರಾಪುರದತ್ತ ಸಾಗಲಿ. ನಿಮಗಾಗಿ
ಕಾದಿರುತ್ತೇನೆ.

ಶುಭಮಸ್ತು

ದಾಸರು - ಆಜ್ಞೆ, ಪ್ರಭೋ, ಆಜ್ಞೆ !

(ಎಲ್ಲರೂ ನಮಸ್ಕರಿಸುವರು.)

(ಮೆಲ್ಲನೆ ಥೆರೆ ಬೀಳುವುದು)

ಚತುರ್ಥಾಂಕವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು

ಮಘ್ವೀಶಾರ್ಪಣಮಸ್ತು

ಪಂಚನಾಂಕ

ವಿಷ್ಣುಂಭಕ

ಕೆರೆ ಏಳುವುದು

(ಅದು ಘಡರವುರದ ಒಂದು ಬೀದಿ. ಇಬ್ಬರು ಹೆಣವಾದಿ
ಗಳಾಗಿ ಮಾತಾಡುತ್ತಾ ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು)

ಅಧಿಕಪ್ರಸಂಗಿ - ಇಷ್ಟಕ್ಕೂ ನೀನನ್ನುವುದಾದರೂ ಏನು ? ನೀಗಿಡಿದ ಪ್ರಾಣಿಗೆ
ಮೂರೇ ಕಾಲೆಂದಲ್ಲವೇ !

ಅರ್ಚಕರು - ಇಲ್ಲ; ಹಾಗೆನ್ನುತ್ತಿರುವುದು ನೀನು. ನಾನು ಹೇಳುತ್ತಿರು
ನೆನೆಂದು ವಾದಿಸುತ್ತಿರುವೆ.

ಅಧಿಕಪ್ರಸಂಗಿ - ಓಹೋ ಹಾಗಾ !

ಅರ್ಚಕರು - ಇಲ್ಲವಾ ? ಹುಂ ಈ ಅಂಥಪ್ರಭುತ್ವ. ಅಂಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಅಂಥ
ವ್ಯವಹಾರ, ಇದನ್ನೇ ನಿನ್ನಂಥವರು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತಿರುವುದು.
ಹೇಳುವುದಕ್ಕಾದರೂ ಅರ್ಥವಿರಬೇಕಯ್ಯ.

ಅ . ಪ್ರ - ಓಹೋ ! ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸ ಮಾತ್ರ ಎಷ್ಟಾದರೂ ಮಾಡಬಹುದು.
ದಂಡಿಸಿದ ಪ್ರಭುತ್ವ ಮಾತ್ರ ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದ್ದು, ಅಲ್ಲವೇ !

ಅರ್ಚಕರು - ಏನಯ್ಯಾ, ಆ ಕೆಟ್ಟಕೆಲಸ ?

ಅ . ಪ್ರ - ಹಾಗಾದರೆ ಅದು ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸವೇ ಅಲ್ಲೇನು ?

ಅರ್ಚಕರು - ಯಾವುದಯ್ಯ ?

ಅ . ಪ್ರ - ಯಾವುದಾ !!

ಅರ್ಚಕರು - ಯಾವುದಯ್ಯಾ ಹೇಳು ?

ಅ . ಪ್ರ - ವ:ತ್ತೆ “ ಯಾವುದು ” ಅಂತೀಯಾ ?

ಅರ್ಚಕರು - ಯಾವುದೋ ? ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು ಹೇಳಬಾರದೇ ?

ಅ . ಪ್ರ - ಏನು ಹೇಳುವುದು ? ನಿನ್ನಂಥಾ ಬುದ್ಧಿ ಇಲ್ಲದ ಜನ ಇರುವ
ಕಾರಣ ಸೋಮಾರಿಗಳು, ಜೂಜುಗಾರರು, ವ್ಯಭಿಚಾರಿಗಳು,
ದಾಸರೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಮೋಸಗೊಳಿಸಿ
ಜೀವಿಸುತ್ತಿರುವುದು !

- ಆರ್ಚಕರು - ಪೂರ್ವಾಪರಗಳನ್ನು ಆಲೋಚಿಸದೆ, ಮಹನೀಯರನ್ನು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ನಿಂದಿಸಿದರೆ ರೌರವಾದಿ ನರಕಗಳು ತಪ್ಪಲಾರವು.
- ಆ. ಪ್ರ - ಅ! ಮಹನೀಯರೇ! ನೀನೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಹೇಳುವುದು ಪುರಾಣ; ಮಾಡುವುದು ಅಕ್ರಮ. ಸದ್ಯ ನನ್ನ ಅದ್ವಷ್ಟ! ನಾನೂ ಸಹ ಅ ಅಂಗನಾದಾಸನಾದ ಕಳ್ಳದಾಸನನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಂಬಿ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ! ನಂಬಿದ್ದರೆ, ನಾನೂ ನಿನ್ನಂತೆ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ ವ್ಯರ್ಥವಾದಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವನಾಗುತ್ತಿದ್ದೆ.
- ಆರ್ಚಕರು - ಹುಂ - ಆ ಪರಮ ಭಕ್ತಾಗ್ರೇಸರರನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ, ಅವರೆಂಥಾ ಭಾಗವತೋತ್ತಮರು, ಅದರ್ಶಜೀವಿಗಳು, ಕರುಣಾಮೂರ್ತಿಗಳು, ವೇದಾಂತಿಗಳು ಎಂದು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು.
- ಆ. ಪ್ರ - ಆ ಆ - ಈಗ, ಅಲ್ಲಿ ಜಿನ್ನಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಲೇ ಇದ್ದೇ; ಹಗಲೆಲ್ಲಾ ಭಾಗವತ ಕಲಾಪ, ರಾತ್ರಿಯಾದರೆ ಭಾಮಾಕಲಾಪ! ಎಂಥಾನಟನೆ! ಎಂಥಾನಟನೆ! ಆವ್ - ಆವ್ - ಆವ್ - ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಸ್ವಾಮಿಯ ಅಭಯ ಹಸ್ತವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದ್ದ ವಜ್ರವೈಧೂರ್ಯ ಮರಕತ ಮಾಣಿಕ್ಯಾದಿ ಜೀವ ಮಣಿಸ್ಥಗಿತ ಕಂಕಣವನ್ನಪಹರಿಸಿ, ಒಬ್ಬ ವೇಶ್ಯಗೆ! ವೇಶ್ಯಗೆ! ಕೊಟ್ಟೆನಲ್ಲ!!! ಎಷ್ಟುಧೈರ್ಯ ಎಷ್ಟುಧೈರ್ಯ!!
- ಆರ್ಚಕರು - ಆಯಿತಾ!
- ಆ. ಪ್ರ - ಆಬ್ಬಾ!! ನಾನು ದೇವ ನರಕ್ಕಿ, ನಾನು ದೇವನರಕ್ಕಿ, ಎಂದು ಸೋಗು ಹಾಕಿ, ಗಂಡಸರನ್ನೇ ಹತ್ತಿರ ಬರಿಸಲಾರೆ ಎಂಬ ಆವಗಲಾಡಿ ಈ ದಾಸನನ್ನು ಹಿಡಿದಳು. ಅವಳಿಗೇನು ಹೋಗುವ ಕಾಲವೋ!
- ಆರ್ಚಕರು - ಒಂದು ಮಾತು -
- ಆ. ಪ್ರ - ಆ, ಆ, ಅಷ್ಟೆ! ಇಂಥವರಾದರೆ ಗುಟ್ಟುರಟ್ಟಾಗದು, ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ, ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವಿನ ನಾಟ್ಯದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ

ವಯ್ಯಾರವನ್ನು ತೋರುತ್ತಾ, ಸ್ವಾಮಿ ಕಂಕಣದ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣು ಹಾಕಿದ್ದಳು. ಸುಲಭವಾಗಿ ಅದನ್ನು ಅವಹರಿಸಲು ಈ ದಾಸರೇ ಸರಿಯಾದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಸಂಚು ಹೂಡಿದಳು. ಅಷ್ಟೇ, ನಿಮ್ಮ ದಾಸರಿಗೆ ಅವಳ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದು ಕೇಳಿದಾಕ್ಷಣ, ಕಂಕಣವನ್ನು ಕದ್ದು ಅವಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ, ಗೃಹಚಾರ ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲದೆ ವ್ಯವಹಾರ ಮುಗ್ಯರಿಸಿತು.

ಅರ್ಚಕರು - (ಕಿವಿಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು) ಶ್ರೀಹರೇ ! ಶ್ರೀಹರೇ ! ಆಯಿತಾ, ಸ್ವಲ್ಪ ನನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳುತ್ತೀಯಾ ? ಇದೆಲ್ಲಾ ನಿನ್ನ ಕಲ್ಪನೆ. ದಾಸರು ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿ ವೈರಾಗ್ಯಗಳು ಮೂರ್ಛಿ ಭವಿಸಿದ ಉತ್ತಮರು. ಅನೇಕ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿದ ಆದರ್ಶ ಜೀವಿಗಳು. ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ದರೆ ತಮ್ಮ ಸರ್ವಸಂಪತ್ತನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಎಣಿಸಿ, ಪರಿತ್ಯಜಿಸಬೇಕಾದ ಅವಸರವೇನಿತ್ತು ! ದಾಸಪಂಥವನ್ನನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಆಗತ್ಯವೇನಿತ್ತು ! ಭಿಕ್ಷಾ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಜೀವಿಸಬೇಕಾದ ಕರ್ಮವೇಕೆ ! ವೇಶ್ಯ ಎಲ್ಲಿ ! ದಾಸರಲ್ಲಿ ! ಸ್ವಾಮಿ ಕಂಕಣವೆಲ್ಲಿ ! ಅವಹರಿಸುವುದೆಲ್ಲಿ ! ಹಾಕಿದ ಬಾಗಿಲುಗಳು ಹಾಕಿದಂತೇ ಇರಲು, ಕಂಕಣ ಕಾಣದಾ ಗೋಣ, ಆ ಕಂಕಣವನ್ನೇ ! ಮರುದಿನವೆ ! ಅ ವೇಶ್ಯೇ ! ಹಾಕಿ ಕೊಂಡು ಬಂದು, ಬಂಧಿತಳಾಗಿ ! ದಾಸರೇ ತನಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆಂದು ಹೇಳೋಣ, ಇದನ್ನು ನಿಮ್ಮಂಥವರು ನಂಬೋಣ. ಅರ್ಥಾರ್ಥಸಂಬಂಧಗಳೇನಾದರೂ ಕಾಣುತ್ತಿವೆಯೇ ?

ಆ . ಪ್ರ - ಆ, ಆ, ಕಾಣುತ್ತಾನೇ ಇವೆಯಲ್ಲ, ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿ ಹೊಡೆದ ನೂರು ಛಾಟಿಯ ಬರೆಗಳು, ನಿಮ್ಮ ದಾಸರ ಮೈಮೇಲೆ ! ಇನ್ನೂ, ನಾಳೆ ವಿಚಾರಣೆ ಪೂರ್ತಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೇನೇನು ಕಾಣುತ್ತವೆಯೋ !

ಅರ್ಚಕರು - ಅಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ನೀನಂದ ಮಾತಿಗೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಡಬೇಕಾದ ಸಮಯ ಬಂದೇ ಬರುತ್ತದೆ.

ಆ . ಪ್ರ - ಸರಿ - ಸರಿ - ನಿನ್ನ ಈ ಜೊಳ್ಳು ಪುರಾಣವನ್ನು ಬೇರೆಯಾರ ಮುಂದಾದರೂ ಹೇಳು. ನನಗೆ ಅವಸರದ ಕೆಲಸವಿದೆ; ಬರುತ್ತೇನೆ. (ಎಂದು ಹೇಳಿ ನಿಷ್ಕ್ರಮಿಸುವನು.)

ಭಕ್ತಪುರಂದರದಾಸರು (ನಾಟಕ)

ಕರು - ವಿಠಲಾ, ನಿನ್ನನ್ನೇ ನಂಬಿದ ಪುರಂದರದಾಸರಿಗೆ ಎಂತಹ ಸಂಕಷ್ಟ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡಿದೆ ! ಅವರಾನಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವರೋ ದಯೆದೋರಿ ಒಮ್ಮೆ ಕಣ್ತೆರೆದು ನೋಡು ತಂದೆ, ಒಮ್ಮೆ ಕಣ್ತೆರೆದು ನೋಡು.

(ಎಂದು ಕೈ ಮುಗಿದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾ, ಬಾಧೆಯಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋಗುವರು.)

ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು

ಐದನೇ ಅಂಕ

ತೆರೆ ಏಳುವುದು.

(ಅದು ವಿಠಲನ ಮಂದಿರ. ರಂಗಸ್ಥಳದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸ್ತಂಭ. ಆ ಸ್ತಂಭಕ್ಕೆ ದಾಸರನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ, ದಾಸರ ಮೈಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಛಾಟೆಯ ಬರೆಗಳು ಕಾಣುತ್ತಿವೆ. ದಾಸರು ಮೈಮೇಲೆ ಎಚ್ಚರವಿಲ್ಲದೆ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಅವರ ಪಾದದ ಹತ್ತಿರ ಮೂರ್ಛಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ದಾಸರ ಪತ್ನಿ ಸರಸ್ವತೀಬಾಯಿ ಬಿದ್ದಿರುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕಾವಲುಗಾರನು ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ವಿಠಲನ ಅರ್ಚಕರು ಟೈಯಲ್ಲಿ ಹೂವು, ಹಣ್ಣು, ಒಂದು ತಂಬಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಹಿಡಕೊಂಡು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ದಾಸರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಭಾಧೆಯಿಂದ ತಾವು ತಂದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲೇ ಒಂದು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಮುಂದೆ ಬಂದು)

ಪೂಜಾರಿ - ನಾಯಕ, ಎಲ್ಲಾ ಆಯಿತಲ್ಲ ! ಇನ್ನೂ ದಾಸರನ್ನು ಏಕೆ ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕಿದ್ದೀರಿ ? (ದಾಸರನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಬಾಧೆಯಿಂದ) ಅಯ್ಯೋ ವಾಸ ! ಮೈ ಮೇಲೆ ಎಚ್ಚರ ಸಹ ಇಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರಾದರೂ ಕುಡಿಸುತ್ತೇನೆ; ಅನುವುತಿ ಕೊಡುತ್ತೀಯಾ ?

ನಾಯಕ - ಉ — ಪೂಜಾರಿಗಳೇ, ಅದೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಕೂಡದು. ಇನ್ನೂ ವಿಚಾರಣೆ ಇದೆಯಂತೆ; ಅಲ್ಲಾ ಪೂಜಾರಿಗಳೇ, ನೀವೇಕೆ ಬಾಧೆಪಡುತ್ತಾ ಇದ್ದೀರಿ ?

ಪೂಜಾರಿ - ನಾಯಕ, ದಾಸರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿದು ಅವರಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಾನಗೌರವ ಭಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರಲ್ಲಿ ನಾನೂ ಒಬ್ಬನು ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳುವ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದೆ, ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಅಡ್ಡ ಬಿಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲದೆ, ಕಣ್ಣಿಂದ ಈ ಪೂಜಾ ತುರಿಗಾಗುವ ದಂಡನೆಯನ್ನು ನೋಡಲಾರದೆ ಹೊರಟು ಹೋದೆ. ದೇವರೇ ಮಾನವಹಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇನ್ನು ಯಾರಿಗೆ ಮೊರೆ ಇಡುವುದು !

ನಾಯಕ - (ನಗುತ್ತಾ) ಒಳ್ಳೇ ಪೂಜಾರಿಗಳು ನೀವು ! ಭೆಳ್ಳಗರೋಡೆಲ್ಲ ಹಾಲಗುತ್ತೇನ್ರಿ ? ಹಾಗಾದರೆ ಈ ಪುರಂದರದಾಸರು ತಪ್ಪೇ ಮಾಡಿಲ್ಲಾ ಅನ್ನುತ್ತೀರಾ ?

ಪೂಜಾರಿ - ಈ ಮಹಾನುಭಾವರೇ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ್ದರೆ, ಕಾಲಗತಿಯೇ ನಿಂತು ಹೋಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು ! ಇದೆಲ್ಲಾ ಸುಳ್ಳು.

ನಾಯಕ

ಎನು ! ಇದೆಲ್ಲಾ ಸುಳ್ಳೆ ? ಎನ್ನಿ ಸುಳ್ಳು ! ದೇವರ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲರುವ ಕಂಕಣ ಕಳುವಾದದ್ದು ಸುಳ್ಳೆ ? ಅವೇಶೈ ಅದೇ ಕಂಕಣವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಬಂದದ್ದು ಸುಳ್ಳೆ ? ಆನಳು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಮುಂದೆ ದಾಸರೇ ತನಗೆ ಆ ಕಂಕಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದು. ಸುಳ್ಳೆ ? ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ, ದಾಸರು ಮೌನವಾಗಿ ನಿಂತರಲ್ಲ ಅದು ಸುಳ್ಳೆ ? ಯಾವುದು ಸುಳ್ಳು ?

ಪೂಜಾರಿ

- ನಾಯಕ, ಎಲ್ಲಾ ಸಮಯದಲ್ಲೂ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲವೂ ಸತ್ಯವಾಗಲಾರದು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಮೋಸಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ದಾಸರ ಹಿಂದಿನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ನೆನೆದರೆ, ಈ ದಿನದ ಘಟನೆಯನ್ನು ಯಾರೂ ಎಂದೂ ನಂಬಲಾರರು. ದಾಸರು ನವಕೋಟಿನಾರಾಯಣರೆಂದು ಬಿರುದು ಹೊತ್ತವರು. ಆ ಸರ್ವ ಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ತೃಣ ಪ್ರಾಯವಾಗಿ ಗಣಿಸಿ, ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ದಾಸ್ಯಭಾವವನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಾ, ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಹೊರಟ ಪೂತಾತ್ಮರು. ಅಂಥಾ ಇವರು, ಇಂದು, ತಮ್ಮ ದೈವದ ಕಂಕಣವನ್ನು ಅವೇ ಪ್ತಿಸಿ, ಅಪಹರಿಸಿ, ಅವೇಶೈಗೆ ಕೊಡುವರೇ ! ಎಂದೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ! ಈ ಸಂಘಟನೆಯ ಹಿಂದೆ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಮರ್ನವಡಗಿದೆ.

ನಾಯಕ

- ಹಾಗಾದರೆ, ಪೂಜಾರಿಗಳೆ, ವಿಚಾರಣೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದಾಸರೇಳೆ ಮೌನವಾಗಿ ನಿಂತರು ? ಮೌನ ಅಂಗೀಕಾರ ಸೂಚಕ ತಾನೇ !

ಪೂಜಾರಿ

- ಅದೇ ಅಪ್ಪ, ಜ್ಞಾನಿಗಳ ವ್ಯವಹಾರ. ದೇವರು ಸುಖ ಕೊಟ್ಟರೂ, ದುಃಖಕೊಟ್ಟರೂ, ಮಾತಾಡದೆ ಅನುಭವಿಸುವುದೇ ಅವರ ಹಿರಿಮೆ. ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಂಕಲ್ಪವೆಂತಲೇ ದಾಸರು ಮೌನ ವಹಿಸಿರಬೇಕು !

ನಾಯಕ

- ಹೌದಾ ! ಏನೋ, ನೀವು ಹೇಳಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ತಿಳಿದರೂ ನಾನು ಮಾಡುವುದು ಮಾತ್ರವೇನಿದೆ ?

ಪೂಜಾರಿ

- ಹೌದು; ಪಾಪ, ನಿನ್ನದೇನಿದೆ ! ಆ ಭಕ್ತಬಂಧು ಪಾಂಡುರಂಗನೇ ಕೈಬಿಟ್ಟು, ನೋಡುತ್ತಿರಲು, ಯಾರಿಗೆ ತಾನೇ ಏನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ !

(ಎಂದುಹೇಳಿ ಪಾಂಡುರಂಗನತ್ತ ತಿರುಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವರು)

ಪಾಂಡುರಂಗಾ ! ಭಕ್ತವರದಾ ! ಭಕ್ತರಕ್ಷಕ ! ಏನೀ ನಿನ್ನ ಪರೀಕ್ಷೆ ! ನಿನಗಾಗಿ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ, ನಿನ್ನನ್ನೇ ನಿರಂತರ ಕೊಂಡಾಡುವ ದಾಸರಿಗಾ ಈ ಶಿಕ್ಷೆ ! ಸ್ವಾಮೀ ! ಧರ್ಮರಕ್ಷಕಾ ! ಇನ್ನು ನೀನು ಮೌನ ವಹಿಸಿದರೆ, ಮುಂದೆ ಅಸ್ತಿತ್ವವೇ ಉಳಿಯಲಾರದು. ಸರ್ವತ್ರ ಅಧರ್ಮವು ಸ್ವೇಚ್ಛಾ ವಿಹಾರ ಮಾಡುವುದು. ರಂಗಾ ! ಇದು ಪುರಂದರದಾಸರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯಲ್ಲ; ನೀನು ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡಿ ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸಿದ ಧರ್ಮಕ್ಕೇ ಪರೀಕ್ಷೆ ! ಆ ಧರ್ಮಕ್ಕೇ ಪೆಟ್ಟು ! ನಮ್ಮಂಥಾ ಅನೇಕ ಅಲ್ಪರನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿದ ದಾಸರನ್ನು ಕಾದುಕೋ, ತಂದೇ ಕಾದುಕೋ !

(ಇವ್ವರಲ್ಲಿ ಬಾಧೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತಾ, ಮೌನದಿಂದ ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿ, ದಾಸರ ಮಗ ವರದ ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು. ಪೂಜಾರಿಗಳು ವರದನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು, ಕೈಹಿಡಿದು)

ಮಗೂ ವರದಾ, ರಾಜರೇನೆಂದರು ?

ವರದ

— ಹುಂ - ಅನ್ನುವುದಕ್ಕೇನಿದೆ. ನವನೀತವನ್ನುಂಡ ಈ ವಿಠಲನ ಮನಸ್ಸೇಕರಗದಿರಲು, ಧನಮದದಿಂದ ಕೊಬ್ಬಿ ಉಬ್ಬಿದ ಕಠಿಣ ಹೃದಯಗಳಾದ ರಾಜರುಗಳ ಮನಸ್ಸು ಕರಗುವುದೆ ? ಇಲ್ಲ ಎಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲ ! ಆರ್ಚಕರೆ, ಈ ವಿಠಲನು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ದೊಳಗೆ ಎಲ್ಲಿಡೆಯಲ್ಲೂ ಭಕ್ತರವಸರಕ್ಕೆ ಅಮರಗಣಸಹಿತ ಬಂದೊದಗುವನೆಂಬುದು ಅಸತ್ಯ. ಕಾಯೇನ, ವಾಚಾ, ಮನಸಾ ತನ್ನನ್ನೇ ನಂಬಿ, ಸರ್ವವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದ ನನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಈ ಶಿಕ್ಷೆವದಗಿದ್ದರೂ, ಮೌನ ವಹಿಸಿರುವ ಈ ವಿಠಲನು ಇನ್ನು ಭಕ್ತ ಬಂಧುವಲ್ಲ ! ಶರಣಾಗತ ರಕ್ಷಾಮಣಿಯಲ್ಲ !

ಪೂಜಾರಿ

— (ಅನೇಕಪೂರಿತನಾದ ವರದನನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತಾ) ಮಗೂ ವರದಾ --

ವರದ

— ವಿಠಲಾ, ! ಕರಿ, ಧ್ವನಿ, ಬಲಿ, ಪಾಂಚಾಲಿ, ಅಹಲ್ಯೆಯರನ್ನು ಕಾಯ್ದು ಆರ್ದರಕ್ಷಕನಾ ನೀನು ? ಪರಮ ಪಾಪಿಯಾದ ಅಜಾ ಮಿಳನ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಗಡೆಸದೇ ರಕ್ಷಿಸಿದ ಕರುಣಾಮಯನಾ ನೀನು ? ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ ! ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡಿದಲ್ಲಿ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಕೇವಲ ಕಟ್ಟು ಕಥೆಗಳು ! ನಂಬಿದ ಭಕ್ತರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸದೇ ಇರುವ ನಿನಗೆ ಈ ಬಿರುದುಗಳೆಲ್ಲಾ ಏಕೆ ? ಏಕೆ ?
(ಎಂದು ಅಳುವನು)

ಪೂಜಾರಿ - ಎಂದಾ

(ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಘಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಘಂಟೆ ಝೂಗಟಿ ಶಂಖನಾದ್ಯಗಳಾಗುವುವು)

ಅಕಾಶವಾಣಿ - ಭಕ್ತರೇ, ನನ್ನ ದಾಸ ನಿರಪರಾಧಿ! ನನ್ನಿಂದಲೇ ಈ ಸಂಘಟನೆ ಕಲ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಸ್ವತಃ ನಾನೇ ಅವೇಶ್ಯೆಗೆ ದಾಸರ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಕಂಕಣ ಕೊಟ್ಟೆ. ರಾಜನಿಗೆ ನನ್ನ ಅಜ್ಞೆಯೆಂದು ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿರಿ. ಇದೋ ನನ್ನ ಕಂಕಣ ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲೇ ಇದೆ.

(ಎಲ್ಲರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾಗಿ ಅನಂದ ಪರವಶರಾಗಿ ಪರ ಮಾತ್ತನಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ)

ವರದ - ಪಾಂಡುರಂಗ ! ಪಾಂಡುರಂಗ ! ನನ್ನ ತಂದೇ !

ಪೂಜಾರಿ - ದೇವಾಧಿದೇವಾ ! ಪುಂಡರೀಕವರದಾ ! ಪಾಂಡುರಂಗ ! ನಾಯಕಾ, ಅದೋ ನೋಡು ! ಸ್ವಾಮಿಯ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಕಾಂತಿ ಯನ್ನು ಹೊರಚಿಮ್ಮುತ್ತಿರುವ ಕಂಕಣ ! ಖಜಾನೆಯಲ್ಲಿ ಭದ್ರ ಪಡಿಸಿದ ಕಂಕಣ ! ಆಗಲೇ ನಾನು ಹೇಳಿದೆಲ್ಲವೂ ! ಈಗಲಾದರೂ ದಾಸರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ತಿಳಿಯಿತೇ ?

(ನಾಯಕ ಗಲ್ಲಕ್ಕೆ ಹೊಡೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ದಾಸರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಭಯಬಡುತ್ತಾ ಕೈಜೋಡಿಸಿ ಕೊಂಡು)

ನಾಯಕ - ತಿಳಿಯಿತು ಸ್ವಾಮಿ. ಅರಿಯದೆ ಏನೇನೋ ಮಾತಾಡಿದೆ ! ತಪ್ಪಾಯಿತು ಸ್ವಾಮಿ, ತಪ್ಪಾಯಿತು !

ಪೂಜಾರಿ - ನಾಯಕ, ಬೇಗ ಹೋಗಿ ರಾಜರಿಗೆ ಈ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಕರೆದು ಕೊಂಡುಬಾ.

ನಾಯಕ - ಅಯ್ಯೋ ಸ್ವಾಮಿ, ನಾನು ಹೇಳಿದರೆ ಬರುತ್ತಾರೆಯೇ ! ನೀವೂ ಬನ್ನಿ, ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರೋಣ.

ಪೂಜಾರಿ - ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ. (ಎಂದು ವರದನ ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತಾ) ವರದಾ ಜಾಗ್ರತೆ !

(ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಅವಸರವಸರವಾಗಿ ಪೂಜಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ನಾಯಕ ಇಬ್ಬರೂ ಹೊರಟು ಹೋಗುವರು. ಇಬ್ಬರೂ ಹೋದ ಮೇಲೆ ವರದನು ಅನಂದದಿಂದ ತಂದೆಯ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು)

- ವರದ - ಅಸ್ವಾ, ಅಪ್ಪಾ, ಪಾಂಡುರಂಗ ನಮ್ಮನ್ನು ಕರುಣಿಸಿದ.
(ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮೇಣುಗಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗುವನು. ವರದನು ಸಂಭ್ರಮಾಶ್ಚರ್ಯಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಸ್ತೂಣುವಿನಂತೆ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಲ್ಲುವನು.)
- ಬಾಲಕೃಷ್ಣ - ದಾಸರೇ, ಪುರಂದರ ದಾಸರೇ, ನಾನು, ಕೃಷ್ಣ, ನಿಮಗಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ ನೋಡಿ.
(ದಾಸರ ಬಂಧನಗಳು ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾವೇ ಕಡೆದು ಬೀಳುವುವು. ದಾಸರಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಯಾಗುವುದು. ಕಣ್ಣಿಗೆದು ನೋಡುವರು. ಸರಸ್ವತೀಬಾಯಿಯವರು ಸಹ ಏಳುವರು.)
- ದಾಸರು - ಕೃಷ್ಣಾ ! ಜಗದೋದ್ಧಾರ ! ಭಕ್ತಜನಮಂದಾರ ! ಮುಕುಂದ ! ಸೌಶೀಲ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯ ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಗಾಂಭೀರ್ಯ ಔದಾರ್ಯ ಧೈರ್ಯ ಸ್ಥೈರ್ಯ ಸತ್ಯಕಾಮ ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪಾದ್ಯನಂತ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಣಾಕಾರಾ ! ಭಕ್ತಜನ ಮನೋಮಂದಿರ - ವಿಹಾರ ! ನನ್ನನ್ನು ಕಾಯಲು ಬಂದೆಯಾ ತಂದೆ ! ಬಾ ನನ್ನ ಮುದ್ದಿನದೊರೆ ! ಧನ್ಯನಾದೆ ! ನಾ ನಿಂದು ಧನ್ಯನಾದೆ ! ಉನ್ನತ ಮಹಿಮ ! ಪಾವನ್ನಚರಿತ ! ಸುರಸನ್ನುತ ಚರಣ ! ಪುರುಷರನ್ನ ! ಭಾನುಕೋಟಿ ಪ್ರಭಾ ! ಸ್ನಾನಂದ ಪೂರ್ಣಾ ! ರಂಗಾ ! ನಿನ್ನ ಮುದ್ದು ಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಕಂಡು ಇಂದು ನಾ ಧನ್ಯನಾದೆ !

ಉಗಾಥೋಗ

ಇಂದಿನ ದಿನವೇ ಶುಭದಿನವು ಇಂದಿನವಾರ
ಶುಭವಾರ ಇಂದಿನತಾರೆ ಶುಭತಾರೆ
ಇಂದಿನಯೋಗ ಶುಭಯೋಗ ಇಂದಿನ ಕರಣ

ಶುಭಕರಣ ಇಂದು ಶ್ರೀಪುರಂದರ ವಿಠಲನ
ದರುಶನವೇ ಸಂದರುಶನವು ಸರಸ್ವತೀ, ವರದಾ,
ಇಂದು ಶ್ರೀಪುರಂದರ ವಿಠಲನ ದರುಶನವೇ ಸಂದರುಶನವು

- ಕೃಷ್ಣ - ದಾಸರೇ, ಅಂದು ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ತಲಗೆ ಬೆಟ್ಟನ್ನು ಹಾಕಿದ ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗುವುದು ಎಂದು ಕೇಳಿದಿರಲ್ಲಾ ? ಇದೋ ಆ ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ನಾ ವಿಧಿಸಿದ ಶಿಕ್ಷೆ. ಸಾಕೇ ? ಇದರಿಂದ ನಿಮ್ಮ ದುಃಖಪ್ರಾರಬ್ಧ ಸವೆಯಿತು; ಇಂದಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಬಂಧನ ಕಡೆಯಿತು.

— (ಅನಂದದಿಂದ) ದೇವಾ ! ಈರಿತಿ ಮುಯ್ಯಕ್ಕೆ ಮುಯ್ಯ ತೀರಿಸಿಕೊಂಡೆಯಾ !

ರಾಗ — ಪೂರ್ವ

ತಾಳ — ಅಟ್ಟ

ಮುಯ್ಯಕ್ಕೆ ಮುಯ್ಯ ತೀರಿತೋ ಜಗ
ದಯ್ಯ ಎನ್ನಯ್ಯ ಕಾಯಯ್ಯ ಪಂಥರಿರಾಯ || ಪ ||

ಸಣ್ಣವನೆಂದು ನಾ ನೀರು ತಾರೆಂದರೆ
ಎನ್ನವೆಂಬಿಸಿ ನೀನು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ
ಚಿನ್ನದ ಕಲಶವಿ ಜಲ ತಂದು ಕೊಟ್ಟರೆ
ನಿನ್ನೆಂದು ಕುಕ್ಕಿದಕ್ಕೇಗ ಪಂಥರಿರಾಯ || 1 ||

ಶ್ರೀಲೋಲ ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆ ಎಷ್ಟೆಂದು ಹೇಳಲಿ
ಕಾಲಸಾಧಿಸಿ ಎನ್ನ ರೂಪತಾಳಿ
ಸೂಳೆಗೆ ಕಂಕಣ ಕೊಟ್ಟು ತೋರಿದೆ — ನರ—
ಲೀಲೆಯ ಸೈ ಸೈ ಯ್ಯ ದೇವ ಪಂಥರಿರಾಯ || 2 ||

ಸಕಲ ಜನರು ನೋಡೆ ಮಾನಭಂಗವು ಮಾಡಿ
ಭಕುತ ವತ್ಸಲನೆಂಬ ಬಿರುದೊತ್ತಿದಿ
ಯುಕ್ತಿಯಲಿ ನಿನಗೆಣೆಗಾಣೆ ಜಗದೊಳು
ಅಕಳಂಕ ಪುರಂದರ ವಿಠಲ ಪಂಥರಿರಾಯ || 3 ||

ಶ್ರೀಹರಿ ! ಈ ದೇಹ ನಿನ್ನದು ! ನೀಕೊಟ್ಟ, ಈ ದೇಹ ನಿನ್ನಿಂದ
ದಂಡಿಸಲರ್ಹವಾದುದು ! ನನ್ನ ಸರಸ್ವತಾ ನಿನ್ನದಿನ !

(ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸರಸ್ವತಿ ವರದನ ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತಾ)
ಸರಸ್ವತೀ, ವರದಾ, ಬನ್ನಿ, ಮುದ್ದು ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಮನಸಾರ
ಸೇವಿಸೋಣ !

(ದಾಸರ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಎಚ್ಚೆತ್ತ ಸರಸ್ವತಿ, ಆ ಭುವನೈಕ
ಸುಂದರ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ, ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಪಕ್ಕ
ದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಪೂಜಾರಿಗಳು ತಂದು ಇಟ್ಟ ತಟ್ಟೆ
ಯಲ್ಲಿರುವ ಪೂಜಾಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ಕೆಳಗಿಟ್ಟು, ತಟ್ಟೆಯನ್ನು
ದಾಸರಕ್ಕೆಗೆ ಕೊಡುವಳು. ದಾಸರು ಆ ತಟ್ಟೆಯನ್ನು ಒಂದು
ಕಡೆ ಇಟ್ಟು, ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಲ್ಲಲು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸು
ವರು. ಸ್ವಾಮಿ ಮುದ್ದು ಮುದ್ದಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಬಂದು
ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಟ್ಟು ನಿಲ್ಲುವನು. ವರದನು ನೀರಿನ ತೆಂಬಿಗೆ

ಯನ್ನು ತಾಯಿಗೆ ಕೊಡುವನು. ಪುರಂದರದಾಸರು ಸ್ವಾಮಿಯ ಪಾದದ ಬಳಿ ಕುಳಿತು ಸರಸ್ವತಿಗೆ ನೀರು ಹಾಕೆಂದು ಸಂಜ್ಞೆ ಮಾಡುವರು. ಸರಸ್ವತಿಬಾಯಿಯವರು ನೀರು ಹಾಕಲು ಹೋಗಲು, ಪುನಃ ವತ್ಸ ಅಕೆಯನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತಾ.)

- ಗಂಗಾ ಜನಕಾ !

ಮಂಗಳಭಿಷೇಕಕ್ಕೆ ಉದಕ ತರುವೆನೆನೆ

ಗಂಗೆಯಂಗುಷ್ಠದಿ ಪಡೆದಿರುವೆ.

ಸಂಗೀತ ಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡುವೆನೆಂದರೆ

ತುಂಬುರು ನಾರದರು ಮಾಡುತಿಹರೋ ದೇವ.

ಹೀಗಿರಲು, ಹೇಗೆ ಅರ್ಚಿಸಲಿ ! ಹೇಗೆ ಮೆಚ್ಚಿಸಲಿ !

ನಾಗಶಯನನೆ ! ನಾರದವಂದ್ಯನೆ ! ಗಂಗೆೋತ್ಪ

ತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣನಾದ ಈ ನಿನ್ನ ಆಪ್ತಾಕೃತವಾದ

ಗಳಿಗೆ ಈ ಪ್ರಾಕೃತ ನೀರು ಎಂತು ಸಂಹೋಗುವುದು.

(ಪುನಃ ಹಿಂದಿನಂತೆ ಸರಸ್ವತಿಗೆ ಹೂಗಳನ್ನು ಕೊಡು ಎಂದು ಸಂಜ್ಞೆಯ ಮಾಡುವರು. ಸರಸ್ವತಿಬಾಯಿಯವರು ಪತಿಯ ಅಡ್ಡೆಯಂತೆ ಹೂಗಳನ್ನು ದಾಸರ ಕೈಗೆ ಕೊಡುವರು. ದಾಸರು ಹೂಗಳನ್ನು ಕೃಷ್ಣನ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಹಾಕಲು ಹೋಗಿ, ವತ್ಸ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಿಂತು, . . .)

ಪದ್ಮಸಾಧಾ

“ ಪುಷ್ಪವ ತಂದು ನಿನಗರ್ಪಿಸುವೆನೆನೆ

ಪುಷ್ಪಪಲ್ಲವಿಸಿದೆ ಪೊಕ್ಕಳಲ್ಲಿ

ಇಪ್ಪತ್ತೆತ್ತರಸ ಕೋಟಿ ದೇವರ್ಕಳಲಿ ಒಬ್ಬ

ಒಪ್ಪಿಸುವೆದ್ಯ ನೀಡಲು ತೃಪ್ತನಾಗುವೆಯೋ || ”

ಭೂರೂಪವಾದ ಹದಿನಾಲ್ಕುದಳಗುಳುಳ್ಳ ಆಪೂರ್ವವಾದ

ಸುವರ್ಣಮಯ ಕಮಲವನ್ನೇ ನಿನ್ನ ನಾಭಿಯಿಂದ ಪಡೆದೆ !

ಈ ಹೂವು ನಿನಗೆಂತೋ ! ನಿತ್ಯತ್ನಪ್ತ ! ಏನು ಕೊಟ್ಟು ಮೆಚ್ಚಿಸಲಿ ?

ಭಕ್ತಬಂಧೂ ! ಪತ್ರಂ ಪುಷ್ಪಂ ಫಲಂ ತೋಯಂ ಯೋ ಮೇ

ಭಕ್ತ್ಯಾ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ ! ಎಂಬ ನಿನ್ನ ವಾಕ್ಯವೇ ನನಗೆ ತಾರಕ !

“ ನಿತ್ಯಗುಣಾರ್ಣವ ನಿಜಗುಣ ಪರಿಪೂರ್ಣ

ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಶ್ರೀ ಸನಕಾದಿ ವಂದ್ಯ

ಮುಕ್ತಿದಾಯಕ ನಮ್ಮ ಪುರಂದರ ವಿಠಲ

ಭಕ್ತಿದಾಯಕನೆಂದು ಸುತ್ತಿಸಿಕೊಂಡಾಡುವೆ || ”

ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿಕೊಂಡಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮತ್ತೇನು ಮಾಡಬಲ್ಲೆ !

ಕೃಷ್ಣ - ದಾಸರೇ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನೀವು ಏನು ಕೊಟ್ಟರೂ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ನನಗೆ ಅದು ಇದು ಎಂದು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಆಪೇಕ್ಷೆಯೇ ನನ್ನ ಆಪೇಕ್ಷೆ.

ದಾಸರು - ಆಹಾ ! ಆಹಾ ! ಪ್ರಭೂ ! ಎಷ್ಟು ದಯಾಮಯ ನೀನು !

(ಸರಸ್ವತೀಬಾಯಿಯವರು ತಂಬಿಗೆಯಿಂದ ನೀರು ಹಾಕುವರು. ದಾಸರು ಕೃಷ್ಣನ ಕಾಲನ್ನು ತೊಳೆಯುವರು. ಹೂಗಳನ್ನು ಹಾಕುವರು. ಹಣ್ಣನ್ನು ತಿನ್ನಿಸುವರು. ಅನಂದದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಲ್ಲುವರು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ವೇದಘೋಷ ಕೇಳಿಸುವುದು.)

(ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ)

(ವೇದಮಂತ್ರ ಸಾರಾಯಣೋಪನಿಷತ್)

“ಅಥ ಪುರುಷೋಹವೈ ಸಾರಾಯಣೋಽಕಾಮಯತ ಪ್ರಜಾ :

ಸೃಜೇಯೇತಿ | ಸಾರಾಯಣಾತ್ಸೃಣೋ ಜಾಯತೇ |

ಮನಃ ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಾಣಿ ಚ | ಸಾರಾಯಣಾದ್ಭ್ರೂಹ್ಮಾ.

ಜಾಯತೇ | ಸಾರಾಯಣಾದ್ಭ್ರೂಹ್ಮೋ ಜಾಯತೇ |

ಸಾರಾಯಣಾ ದಿಂದ್ರೋ ಜಾಯತೇ | ಸಾರಾಯಣಾತ್ಸೃಜಾಪತಯಃ

ಪ್ರಜಾಯಂತೇ

ಸಾರಾಯಣಾದ್ಭ್ರೂಹ್ಮದಶಾದಿತ್ಯಾ ರುದ್ರಾವಸವಃ ಸರ್ವಾ

ಣಿ ಛಂದಾಗುಂಃ || ಸಾರಾಯಣಾದೇವ ಸಮುತ್ಪದ್ಯಂತೇ |

ಸಾರಾಯಣೇ ಪ್ರವರ್ತಂತೇ | ಸಾರಾಯಣೇ ಪ್ರಲೀಯಂತೇ.

ಅಥನಿತ್ಯೋ ಸಾರಾಯಣಃ | ಬ್ರಹ್ಮಾಸಾರಾಯಣಃ | ಶಿವಶ್ಚ

ಸಾರಾಯಣಃ | ಶಕ್ರಶ್ಚ ಸಾರಾಯಣಃ | ಸಾರಾಯಣ ಏವೇದಗುಂ

ಸರ್ವಂ | ಯದ್ಭೂತಂ ಯಚ್ಚ ಭವ್ಯಂ | ನಿಷ್ಕಲೋ

ನಿರಂಜನೋ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪೋ ನಿರಾಖ್ಯಾತೋ ಶುದ್ಧೋ ದೇವ

ಏಕೋ ಸಾರಾಯಣಃ ನ ದ್ವಿತೀಯೋಸ್ತಿ ಕಶ್ಚಿತ್ ಯ ಏ

ವಂ ವೇದಾ ಇತ್ಯುಪನಿಷತ್ ಓಂ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ

ಹರಿಃ ಓಂ ”

(ಇಲ್ಲಿ ಪುರುಷಸೂಕ್ತವನ್ನಾದರೂ ಹೇಳಬಹುದು.)

ಕೃಷ್ಣ - ದಾಸರೇ ಪ್ರೀತನಾಡೆ ! ನಾನು ಎಂದಿಗೂ ನಿಮ್ಮವನೇ !
 “ ವೈಕುಂಠಂವಾ ಪರಿತ್ಯಕ್ತೇ ಸಭಕ್ತಾನ್ ತ್ಯಕ್ತಮುತ್ಸಹೇ ” !
 ವೈಕುಂಠವನ್ನಾದರೂ ಬಿಡುವೆನು. ನಿಮ್ಮ ನ್ನಗಲಿ ಒಂದರಘು
 ಳಿಗೆ ಇರಲಾರೆ. ನಿಮ್ಮ ಅನಂದವೇ ನನ್ನ ಅನಂದ ! ನಿಮ್ಮ
 ಮನೋ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸಲು ಸದಾಸನ್ನದ್ಧನಾಗಿ
 ದ್ದೇನೆ ! ವರಕೇಳಿ.

ದಾಸರು - ದೇವ ! ದೇವ ! ನಿನ್ನ ನಯನಾನಂದಕರವಾದ ಸುಂದರ ಮಂಗಳ
 ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಕಂಗಳಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾ ಅನಂದಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ
 ಮಿಗಿಲಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಬಯಕೆಯೇ ! ವರಕೊಡುವ ಸ್ವಾಮಿ
 ನೀನಲ್ಲ ! ವರಕೇಳ್ವ ಭೃತ್ಯನು ನಾನಲ್ಲ ! ಲೋಕಕ್ಕೆ ಮಂಗಳ
 ವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ, ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು
 ಮಾತ್ರಕೊಡು !

ಕೃಷ್ಣ - ತಥಾಸ್ತು. ದಾಸರೇ, ಇನ್ನು “ ದಾಸರೆಂದರೆ ಪುರಂದರ ದಾಸ
 ರಯ್ಯ ” ಎಂದು ನಿಮ್ಮ ಚರಿತ್ರೆ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಅದರ್ಶಪ್ರಾಯ
 ವಾಗಿ, ಭಕ್ತಜನ ಮನೋ ಮಂದಿರಗಳಲ್ಲಾ ವಾಸ ವೇರ್ಪಡಿಸಿ
 ಕೊಂಡು, ಪಾಪಹಾರಕವಾಗಿ, ಪುಣ್ಯವರ್ಧಕವಾಗಿ, ಚಿರಸ್ಥಾಯಿ
 ಯಾಗುವುದು !

ದಾಸರು - ಧನ್ಯ ಪ್ರಭೋ, ಧನ್ಯ !
 (ದಾಸರು, ಸರಸ್ವತಿಬಾಯಿ, ವರದ ಮೂವರು ಪರವಶದಿಂದ
 ಸ್ವಾಮಿಯ ಸುತ್ತಲೂ ತಿರುಗುತ್ತಾ ಕುಣಿಯುವರು. ಸ್ವಾಮಿ
 ಸಹ ಪರವಶನಾಗಿ ಕುಣಿಯುವನು.)

ವಿತಲ ಸಲಹೋ ಸ್ವಾಮಿ ನಮ್ಮನು

ವಿತಲ ಜಗದಂತರ್ಯಾಮಿ ||

ಎಡಕೆ ವಿತಲ ಬಲಕೆ ವಿತಲ

ಎಡಕೆ ಬಲಕೆ ವಿತಲಾ ||

ಬಂಧು ವಿತಲ ಬಳಗ ವಿತಲ

ಬಂಧು ಬಳಗ ವಿತಲಾ ||

ತಂದೆ ವಿತಲ ತಾಯಿ ವಿತಲ

ತಂದೆ ತಾಯಿ ಪುರಂದರ ವಿತಲ

ವಿತಲ - ವಿತಲ - ವಿತಲ - ವಿತಲ

ಜೈ ಜೈ ವಿತಲ ಜೈ ಜೈ ವಿತಲ

ಭಕ್ತ ಪುರಂದರದಾಸರು (ನಾಟಕ)

ಪಾಂಡುರಂಗ ವಿಠಲ ಪಾಂಡುರಂಗ ವಿಠಲ
ಪಾಂಡುರಂಗ ವಿಠಲ ಪಾಂಡುರಂಗ ವಿಠಲ
ಪಂಥರಿನಾಥ ವಿಠಲ ಪಂಥರಿನಾಥ ವಿಠಲ
ವಿಠಲ ವಿಠಲ ವಿಠಲ ವಿಠಲ ವಿಠಲ
ಜೈಜೈ ವಿಠಲ ಜೈಜೈವಿಠಲ
ವಿಠಲ ಸಲಹೋ ಸ್ವಾಮಿ ನಮ್ಮನು
ವಿಠಲ ಜಗದಂತರ್ಯಾಮಿ - - - -

(ಎಂಜು ತಿರುಗುತ್ತಾ ಕುಣಿಯುವರು.)

ಈ ರೀತಿ ಅನಂದದಿಂದ ದಾಸರು ಕುಣಿಯುತ್ತಿರಲು ಪುಷ್ಪ ವೃಷ್ಟಿ
ಯಾಗುವುದು. ದಾಸರ ಹಾಡಿನ ಶಬ್ದ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಕಮ್ಮಿ
ಯಾಗುವುದು. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ “ ದಾಸರೆಂದರೆ ಪುರಂದರ
ದಾಸರಯ್ಯ ” ಎಂಬ ಹಾಡು ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಕೇಳಿಸುವುದು.
ಹಾಡು ನುಗಿಯುತ್ತಾ ಇರಲು ಮೆಲ್ಲಗೆ ತೆರೆ ಬೀಳುವುದು.

ದಾಸರೆಂದರೆ ಪುರಂದರ ದಾಸರಯ್ಯ
ವಾಸುದೇವ ಕೃಷ್ಣನ್ನ ಸೂಸಿ ಪೂಜಿಸುವ
ನೀತಿಯಲ್ಲವನರಿತು ನಿಗಮವೇದ್ಯನ ನಿತ್ಯ
ಮಾತು ಮಾತಿಗೆ ಬಿಡದೆ ವರ್ಣಿಸುತ
ಗೀತ ನರ್ತನದಿಂದ ಕೃಷ್ಣನ್ನ ಪೂಜಿಸುವ
ಪೂತಾತ್ಮ ಪುರಂದರ ದಾಸರಿವರಯ್ಯ ||

|| ಪ ||

(ಮೆಲ್ಲನೆ ತೆರೆ ಬೀಳುವುದು)

ನಾಟಕ ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು

ಮಧ್ಯೇಶಾರ್ಪಣಮಸ್ತು

ಅಪ್ಪಣ್ಣರು ಗುರುಜಗನ್ನಾಥದಾಸಾಂತರ್ಗತ, ಜಗನ್ನಾಥ
ದಾಸಾಂತರ್ಗತ, ವಿಜಯದಾಸಾಂತರ್ಗತ, ಪುರಂದರ
ದಾಸಾಂತರ್ಗತ ರಾಘವೇಂದ್ರಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀ
ಭಾರತೀರಮಣ ಮಧ್ವಾಭಿನ್ನ ಮುಖ್ಯ
ವ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ರಾಮ ನರಹರಿ
ಕೃಷ್ಣ ಪಯವದನಾಭಿನ್ನ ಶ್ರೀ
ಶ್ರೀನಿವಾಸಾರ್ಪಣಮಸ್ತು
ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು

